

Arka Kapak Şiiri:

Hüseyin Akın

Şiirülke

Ali Lidar, Ömer Aksay

Kitap-Mekân

Abdullah Harmancı, Recep Kayalı

Yıl:2 Sayı:17 Temmuz-Ağustos 2023

DAİMA

EDEBİYAT

ISSN: 2822-7077

Kültür, sanat, edebiyat dergisi

Sadık Yalsızuçanlar
özeldir çünkü...
Engin Elman

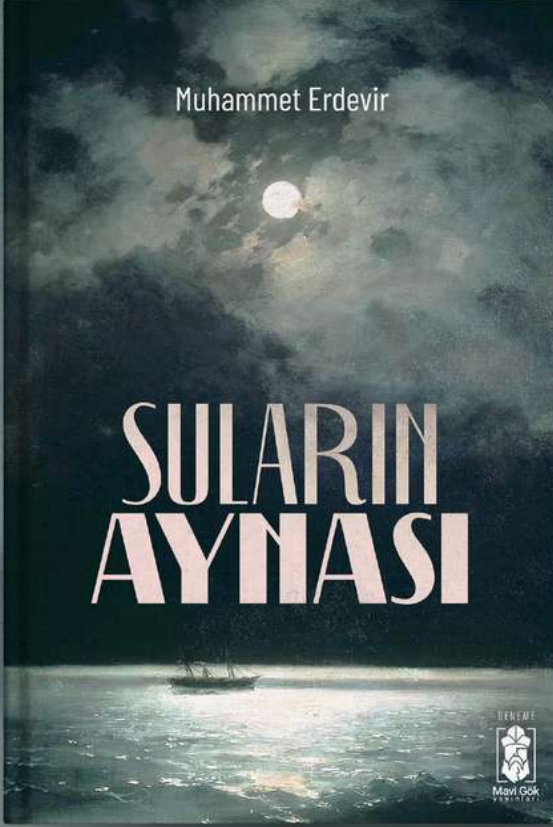

Yusuf Atılğan
özeldir çünkü...
Hakan Akdoğan

Ethem Baran
SÖZALTINDA
söyleşi | inceleme | öykü

Muhammet Erdevir'in kaleminden
**insanın derinliklerine ayna tutacak
yeni bir deneme kitabı...**

Suların Aynası

kitapçılarda ve
mavigokyayinlari.com.tr adresinde!

Mavi Gök
yayınları

KÜNYE

Daima Edebiyat dergisi, www.edebiyatdaima.com ekibi tarafından yayına hazırlanan aylık kültür, sanat, edebiyat dergisidir.

Daima Edebiyat dijital ve matbu olarak yayımlanır. Yayımlanan yazı ve şiirlerin telif hakkı ve hukuki sorumluluğu yazarına/şairine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Yayın Türü: İki Aylık, yerel, süreli

ISSN: 2822-7077

Yıl: 2 Sayı: 17

Temmuz-Ağustos 2023

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Muhammet ERDEVİR

YÖNETİM YERİ: Akkent Mah. 134013 No.lu Sokak Şahinbey/GAZİANTEP

Yayın Yönetmeni: Muhammet Erdevir.

Yayın Kurulu: Ahmet Menteş, Çağlar Sarıtaş, Emine Gündüz Menteş, Ersin Kartal, Hande İkbal, İbrahim Halil Çelik, Jale Önder Darıcı, Merve Yurtsever, Murat Serdar Çakıroğlu, Zübeyde Andıç.

İletişim: dergi@edebiyatdaima.com

 / [daimaedebiyat](http://daimaedebiyat.com)
www.edebiyatdaima.com

<http://>

Kodu okut, dergiyi indir

İçindekiler

Hakan Akdoğan	3	Yusuf Atılgan Özeldir Çünkü...
Engin Elman	5	Sadık Yalsızuçanlar Özeldir Çünkü...
Jale Önder Darıcı	7	Ethem Baran'la "Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor" Üzerine
İbrahim Halil Çelik	13	Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor'a Bir Bakış
Ethem Baran	15	Düşleri Fettan Güzel
Abdullah Harmancı	20	Mesnevî'yi Nerede Okumalı?
Recep Kayalı	21	Neresi Bizim Evimiz?
Ali Lidar	24	Ersin'e Neden Şiir Yazamayacağımı Anlattığımın Şiiridir
Ömer Aksay	25	Ucuz Uçları Yırtık Uçuk Pembe Bayraklar
Merve Koçak Kurt	27	İkinci Vakti Serinliğin
Fatih Selvi	30	Devridaim
Deniz Longa	33	İki Güzel Adam
Üzeyir Karahasanoğlu	37	Hırsızlar
Buket Uçar	40	Seni Kendime Günah Yaptım
Gazel Yiğit	44	İkna
Nisa Öztürk	46	Yandı Ekmekler
Esmâ Safalı	48	Boşluk
Roşan Orhan	51	Yalnız Mı Kadın
Ahmet Cengil	54	Şeb-i Yeldâ
Ömer Öztürk	58	Of Ki Ne Of!
Ali Aytar	61	Gümüş Zincir
Merve Yurtsever	63	Belki Kuşlar Da Gelir
Suat Savur	65	Labirente Karşılaşma
Ahmet Menteş	68	Keneloji
Robert Bly	69	Köy Yolları (Çev. Arif Teymur Demirci)
Büşra Yalçinkaya	70	Ben Artık Dirilecek Yaştayım
Şura Aykan	71	Sonunda Sahiden İyi Olduğun Yer
Oğuz Ertürk	72	Türk Feza Kanunu
Sevda Altinkaya	73	Her Şey İçin Çok Geç
Büşra Badeci	74	Makyajlı Makyöz
Münür Karagöz	75	Zayıat
Ayşe Altıntaş	76	Bir Enkazın Hikâyesi
Hasan Ulaş	77	Rabbin Gömleği Makineye Atılmaz
İsmail Kurağ	78	Persona Non Grata
Fatih Çatma	79	Kıyam-Et
Onur Sokullu	80	Ameliyatla Aldırdıklarım Sıralı Liste
Fikret Çelik	81	Tahterevallî
Ömer Keser	82	Ters Masalların Üvertürü
Zeynep Yıldırım	83	İlkel Acılar
Kaan Mert Başkesen	84	Ad İesum – 1.A
Şamil Ənvəroğlu	85	Ümid Köprüsü
Gönül Demircioğlu	86	Gece Elması
Nurhan Ceylan	87	Kaldığım Yerden
Hayrettin Durmuş	88	Temmuzda Edebiyatın İzi
İlgar Kuzu	90	Ataç'ın Sabırsızlığının İzlenimciliğine Etkisi
Ülker Gündoğdu	92	"Akan Nehir" Olarak Anılan Kent: Londra'ya Bir Mektup
Hande İkbâl	97	Şairin Mülkü Dilemma Yüğü
Fatma Nur Uysal Pınar	98	Küçükrek Öyküler
Muhammet Erdevir	99	Kaostan Sonra O Hüzzam Şarkı

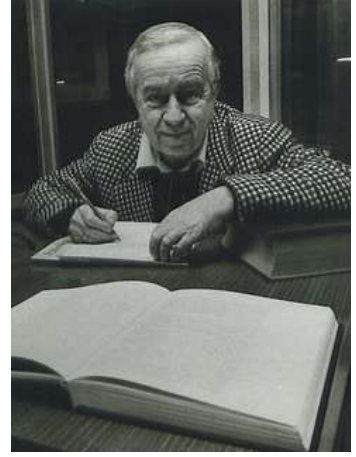
YUSUF ATILGAN ÖZELDİR ÇÜNKÜ...

Hakan Akdoğan

“Kişi önce var olur, sonra özgürce seçimleriyle kendisini var eder,” varoluşçuların temel düsturudur. Yusuf Atılgan’ın romanlarına ve öykülerine baktığımızda bireyin seçimleri konusundaki tereddütlerini ve dünyayı algılayışındaki tekinsizliği hissederiz. Karakterleri seçememekte, varoluşlarını gerçekleştirmek yolunda ilerleyememektedir. Atılgan, resmi kayıtlarda 25.08.1921 doğumlu görünür. Bunu reddederek asıl doğum tarihinin 27.06.1921 olduğunu söyler. Dünyaya geldiği gün konusu bile net değildir.

Sokaklarda başıboş gezerken hayatını değiştirecek kişi olduğu düşüncesiyle kadınların peşine takılan C., üniversite öğrencisi Güler ile tanıştığında amacına eriştiğini düşünür. Teyzesine çok benzeyen Güler’in aradığı kişi olmadığını anlaması uzun sürmez. Güler’in arkadaşı olan B., C.’nin bir türlü tanışamadığı kadındır. Bu sırada C., eski sevgilisi Ayşe ile cinselliğe dayanan bir ilişki yaşamaya başlar. Düştüğü bu durum kendisine şehvet düşkününü babasını anımsatır. Babasının Zehra teyzesine düşkünlüğü ile Ayşe üzerinden bir bağıntı vardır. Çocukken gizlice izlediği sahneleri Ayşe ile tekrar eder. Ayşe onu terk ettikten sonra C., hayalindeki kadını aramaya devam eder. Bir gün tatlıcıda otururken camın önünden geçen bir kızın arkasından koşmaya başlar ama yetişemez. Kız otobüse binip gider. Otobüsün peşinden koşarken bir taksiciyle kavga eder. Polis ne olduğunu sorar. Bu noktada şu cümleleri okuruz: “Sustu, konuşmak gereksizdi. Bundan sonra kimseye ondan söz etmeyecekti. Biliyordu, anlamazlardı.”

Roman burada C.’nin çabalarının ne kadar anlamsız olduğunu, aradığını asla bulamayacağını, aslında aradığını bulmanın değil de aramanın önemli olduğunu ima ederek biter.

Yusuf Atılgan

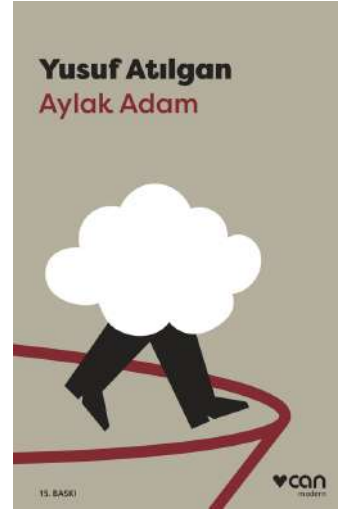
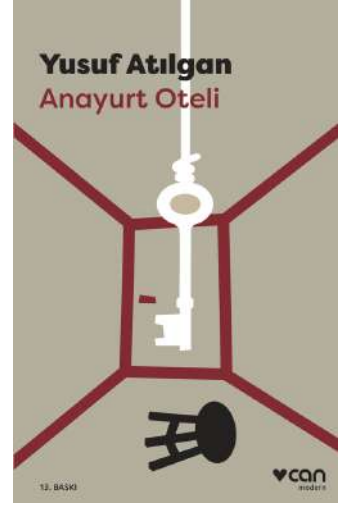

Hakan Akdoğan

Anayurt Otelinde Zebercet karakterinin Albert Camus'nün Yabancı romanındaki Mersault karakteriyle özdeşleştiği görülmektedir. Babası Ahmet Efendi'nin ölümünden sonra işlettiği oteli devralan Zebercet otelin hizmetlerinin görülmesi için 'ortalıkçı kadın'ı işe alır. Kadın oteli çekip çevirir. Zebercet de geceleri kadının odasına gider.

Zebercet'in bu sıradan hayatı perşembe gecesi gecikmeli Ankara treniyle gelen kadından sonra değişir. Bu kadın aradığı kadındır. Nüfus cüzdanı bile yoktur. Gizemlidir. Daha önce böyle özgür bir kadın görmemiştir. Tutkuyla bağlanır ona ama kadın ortadan kaybolur. Onun hayaliyle yaşamaya başlar. Psikolojisi gün geçtikçe bozulur. Bir gece ortalıkçı kadını boğarak öldürür. Sonra da kendisini Anayurt Otelinin bir odasına asarak intihar eder.

İki romanda da dikkat etmemiz gereken asıl mesele ana karakterinin anne sevgisini arayışıdır. Bağlanma kuramına göre bebek kendisine bakım veren kişiye sağlıklı bir bağlanma yaşmalıdır. Bağlanamazsa kaygılı, özgüven sorunları yaşayan bir kişi olma ihtimali yüksektir. C. de Zebercet de bağlanma sorunu yaşamaktadır. Bu da yetişkin yaşamlarında bağlanma arayışını sürdürmelerine neden olmaktadır. Daha da kötüsü bağlandıktan sonra da kopmaya çalışmalarıdır. C.'nin annesine veya onun yerine koyduğu teyzesine benzeyen kişiyle kopmaya çalışması, Zebercet'in anne formunda olduğu gibi besleme, temizleme görevini sürdüren anne formunu yok etmesi sonra da Anayurt Otelinde kendisini asmaya buna örnektir. Anayurt Otelinde anne karnı, kendisini astığı ip de kordondur. Zebercet sanki hiç doğmak istememiş, anne karnında kendisini yok etmiştir. Zira Anayurt Otelinin tabelası eğilmiştir ve toprağı göstermektedir.

SADIK YALSIZUÇANLAR ÖZELDİR ÇÜNKÜ...

Engin Elman

Ortaokul ve lisede temel klasiklerin dünyasında kendimi kaybettiğim zamanları kendim için edebiyatın mucizevi zaman aralığı sayarım. O günleri hala büyük bir iştahla ararım. Romantik bir dünyanın içinden büyük kalp kırıklıklarıyla hayata bakmak, kitap karakterlerinin hayatına takılıp kalmak, zaman zaman onlarla hemhal olmak, sanırım okuma eyleminin en zevkli yönüydü. Dünyanın çekilemez tarafına karşı elimizde olan tek şey kelimelerin sihirli dünyasıydı. Sözcüklerin kalbimizi sağaltan, bizi teskin eden o büyüülü dünyasına sığınmak... Sadık Yalsızuçanlar, hayatımın en ciddi edebiyat olayıdır. Sadık abiyle tanışmak bir bakıma o tıkanıp kaldığım kitapların romantik dünyasından çekip aldı beni. Kitapların bir noktadan sonra suni bir dünya yaratacağı ve kendi içine kapanık hüznlerle yapay bir iç âleminde insanı çürütecek bir tuzağı da vardı elbet. Ayaklarımın yere bastığını ve dünyanın hakiki acılarıyla da yüzleşmem gerektiğini Sadık abiyle tanıştıktan sonra iyice fark etmiş oldum. Şehirleri Süsleyen Yolcu, Gerçeği İnciten Papağan, Elif Gibi Yalnızım, şüphesiz bu öyküler benim başucu eserlerimdi. Döne döne okuyup kana kana içtiğim metinlerdi. Ancak Sadık abi bunlardan çok daha fazlasıydı. Hayatın sanat ve edebiyattan çok daha fazlasını ifade ettiğini hakiki bir insanı tanıdığınızda anlarsınız.

Birçok yazar ve şairin eserleriyle yaşamlarının örtüşmemesi beni hep tedirgin etmiştir. Nihai bir noktada eser ve yazarı ayırıp eserin hakkını vermek istesem de kalbim bu açmazın burukluğundan sıyrılmaz. Sadık abi eser ve yazarın birbirini tamamladığı müstesna bir kişilik olarak bendeki bu tedirginliği de yıkmış oldu. Yaşadıkları ve hissettiklerinin eserlerinden çok daha fazlası olduğuna eminim.

Sadık Yalsızuçanlar

Engin Elman

Sadık Yalsızuçanlar, eserlerinde dil nehirlerinden akıp gelen bereketli söz sağanakları gibidir. Sait Faik'in tek oturuşta yazılacak dediği metinleri tek oturuşta okutacak kadar da usta bir kalemdir. Metinler sonuna kadar okurun merak ve ilgisini diri tutmayı başarır. Sadık abinin ilk yazdığı öykü Anne isimli bir öyküdür. Öykünün isminden sirayet eden merhamet ve şefkat kavramları Sadık abinin hayatının en temel kavramlarıdır. Sadece insana değil, hayvanlara ve bitkilere de büyük bir merhamet ve şefkat nazarından bakmak derdiyle dertlenen bir kalp taşır. Masa başında metin üretmek onun harcı değildir. Hayatın önüne serdiği bütün insanlık hallerini kâğıda döker. Deliler, hastalar, acizler, zayıflar, yetimler, mazlumlar, emekçiler, kimsesizler ve daha nicesi bu metinlerde önümüze en çarpıcı yönleriyle çıkmaktadır. Bir okur olarak bu vicdani tablonun karşısında kalplerin titrememesi mümkün değildir. Konu zenginliğinin yanında anlatım ustalığı da Sadık abinin büyük bir meziyetidir. Adeta dokunduğu her şeyi bir hikâyeye çevirecek bir anlatım becerisi vardır. Büyülü gerçekçilik, metinlerarasılık, üst kurmaca, bilinçakışı gibi teknikler ilk aklıma gelenler. Daha nicesini metinlerinde görmemiz mümkündür. Musiki, tasavvuf, felsefe, sinema, menkıbe, masal, efsane gibi kavramlar onun eserlerinde bir orkestra gibi ustaca yönetilir.

Son eserlerinde daha çok mazlum ve ezilen insanların öne çıkması, yaşadığımız coğrafyanın gerçekliklerine büyük bir duyarlılığın yansımasıdır. Çağının vicdanı olabilen yazarlara ne mutlu.

Sadık abiyi okumak ve anlamak için daha söyleyemediğim o kadar çok şey var ki... Hâsılı sözü daha fazla uzatmadan sözün ustasının eserlerini okumak ve anlamak en iyisidir.

Ethem Baran’la “Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor” Üzerine

Konuşan: Jale Önder Darıcı

Ethem Baran, 2021’de “Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor” adlı öykü kitabı ile bir kez daha okurlarının karşısına çıktı. Yazarımız, 2020’de “Döngel Dünya” adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı’nı almıştı. İlk öyküsünü 1980’de yazan, kırk yılı aşkın edebiyat yolculuğunda okurlarına nitelikli öyküler ve romanlar bırakan Ethem Baran ile son öykü kitabından yola çıkarak öyküyü, öykücülüğü ve edebiyat anlayışını konuştuk.

2021’de “Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor” adlı kitabınız yayımlandı. Virginia Woolf’ün “Dalgalar” adlı eserinden bir epigrafla kapıyı aralamışsınız:

“Binlerce öykü uydurdum, sayısız defter doldurdum gerçek öyküyü, bütün bu sözcüklerin oturacağı o bir tek öyküyü bulduğumda kullanılacak tümcelerle. Ama daha bulamadım o öyküyü. Ve sormaya başlıyorum, öyküler var mıdır diye.”

Bu epigraftan yola çıkarak o bir tek öyküye ulaşmak mümkün müdür ya da ulaşabilen var mıdır?

Aslına bakarsanız hepsi tek öyküdür. Bir yazarın yazıp yazacağı ne varsa nihayetinde gidip yine kendisinde birikir; o birikime baktığımızda gördüğümüz şey ise yazardan başkası değildir. Her yazar kendini anlatır; parça parça, gıdım gıdım. Başkasını anlatır gibi kendini anlatır, başka suretlerde, başka kılıklarda. İçinde bulunduğu hayatı, yaşadığı hayatı, hayal ettiği hayatı ve yaşayamadıklarını; aklının, kalbinin, ruhunun kapsama alanına girenleri, giremeyenleri... O tek öyküyü... Önemli olan o tek öyküyü aramaktır; olmasa bile. Bulduğunda yol biter. O yüzden bulunmaz, bulunmamalıdır.

“Kendisini saklayan soğuk, katı metinleri sevmem” diyorsunuz; okumayı sevmediğiniz metinleri yazmaktan da kaçınıyorsunuz. Yazmaya başladığınız ilk zamanlarda neyi nasıl yazacağınız konusunda belirlenmiş bir fikriniz var mıydı, yoksa diliniz, üslubunuz ve temalarınız zamanın terbiyeciliğiyle yoğrulup son haline mi geldi?

Elbette yolcu kendini ve yolu, yolda tanıyor. Yazmaya heves ettiğim ilk yıllarda el yordamıyla ilerliyordum. Bu, uzun süre böyle devam etti. Akıl sorabileceğim, danışabileceğim kimse yoktu çevremde. Olduğunda da ben sormadım. Yazdıklarımı okudunuz mu, okur musunuz diyemedim kimseye. Ama şunun farkındaydım, benim sesim duyulmalıydı yazdıklarımında; en başta üslup meselesini çözmeliydim. Bu konuya çok uzun süre kafa yordum. Belki de bu yüzden elim yavaşladı, zor yazan bir insan oldum. Dünyaya bakışınız, bu bakışta neleri gördüğünüz ya da göz ardı ettiğiniz, elediğiniz, bir kenara ayırdığınız, hayatın neresinde durduğunuz ve insanlarla, doğayla ilişkiniz yol haritanızı belirler. Ve belki de en önemlisi sizin mizacınız. Ben karnından konuşan insanları ve dolayısıyla karnından konuşan metinleri sevmem. Her ne anlattırsa anlatsın, konu ne kadar sert, karanlık, acımasız vb. olursa olsun metnin dili bana el uzatmıyorsa aramızda bir anlaşma söz konusu olmuyor. Yazarken de buna dikkat ediyorum. Yazdıklarımın ilk okuru ben olduğuma göre önce beni kendine çekmeli, ikna etmeli, heyecanlandırmalıdır. Yazmaya başladığım ilk günlerden bu yana zaman dediğimiz o koca ömür beni terbiye etti mi bilmiyorum ama her geçen gün işimin zorlaştığını, bilmediğim ne çok şey olduğunu görüyorum.

“Yazarın bilinçaltı ağırlıklı olarak okuduklarıdır.” Bu cümlelerden yola çıkarak okumadan yazılmaz, sonucuna varabilir miyiz? Okumadan yazılan metinlerin akıbeti hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ne yazık ki sıklıkla karşılaşıyorum bu durumla. Üst üste beş kitap okumamış insanlar oturup yazmaya koyuluyorlar. Umberto Eco; edebiyatı, bir anlatı ormanına benzetir. O ormanda bizden önce geçenlerin bıraktıkları izler vardır. Bunları görmeden, üzerlerine basmadan nasıl yol alabilir bir yazar! Yazmak zorunda değiliz ama okumak zorundayız. Bir futbol taraftarı, kendisi oynamadığı halde hem tuttuğu takımın hem de sadece ülkemizdeki değil bütün dünyadaki diğer takımların tarihinden bugüne her şeyini bilir. Diğer spor alanlarına da hiç yabancı değildir. Edebiyat alanı ise ne yazık ki okumayan yazarlarla dolu. Öykü alanından örnek vermek gerekirse, öykünün temel taşları diyebileceğimiz isimleri, günümüzde yazarları bilmeyen çok kişi var. Diğerlerinin neler yazdığını bilmeden nasıl yazılabilir anlamıyorum. Yüz yıl önce akıl edilmiş, yapılmış bir şeyi yenilik diye ortaya koymak gibi komik durumlara düşürür insanı. “Ben kimseyi okumam ama herkes beni okusun!” kafasıdır bu. Sen beni okumuyorsan ben seni niçin okuyayım! Kimlerle aynı ligde top koşturduğunuzu bilmeden niçin sahaya çıkıyorsunuz!

Öykülerinizi yazmaya başlamadan önce hayali bir kasaba kurduğunuzu; sokaklarını, evlerini vs. resmettiğinizi; sonra aklınızda olan öykü fikirlerine bu kasabada hayat verdiğinizi söylüyorsunuz. Bu size elbette belli bir kolaylık sağlar fakat mekânda sıkışma, atmosferde daralma gibi olumsuz yanları da var mıdır?

Haddim olmayarak Faulkner ve Yaşar Kemal gibi (kendimi onlarla kıyaslamıyorum tabii, yanlış anlaşılmasın) kendi bölgemi, yazı coğrafyama belirlemeye çalıştım baştan beri. Orta Anadolu’da, bozkırda hayali bir kasaba... Bu ülkenin hikâyesi anlatılmayan insanların edebiyat sahnesinde göstermek. Neredeyse her meslekten, yaş grubundan bir dolu insan. İhtiyacım oldukça o karakterlere başka öykülerde yeniden rol veriyorum. Aslanan insanı ve hayatı anlatmak, anlamaya çalışmak. Her hikâye bu mekâna sığmıyor doğal olarak. Sahil kasabaları da var öykülerimde. Ve çoğunluklu olarak Ankara, Ankara’nın banliyöleri, kıyı köşe yerleri. İnsanı anlatıyoruz sonuçta, mekânın önemi bir yere kadar. Kaldı ki mekân ve zaman dışı metinler de kaleme alınabilir; bu konularda elimi ve zihnimi rahat bırakıyorum.

Öykülerinizdeki imgeler, dilinizin yer yer şiire göz kırpması, yol boyu okura eşlik eden türküler ve onların derinden etkileyici sözleri, sizin şiirle olan ilişkinizi merak ettirdi. Şiirin hayatınızdaki yeri nedir?

İyi bir şiir okuru olduğumu söyleyebilirim. İlkgençlik yıllarında herkes kadar karalamışlığım dışında gerçek anlamda şiir yazmadım, buna cesaret edemedim, etmem de. Yazdıklarımda şiirin, türkünün içinden geçerim ama üzerimde onlardan bir şey kalmasın diye şöyle bir silkelenirim; onların kokusu ya da fısıltısıyla girerim kendi metnime. Şiir cümlesine verilen önem ve emeği düzyazı cümlesinde de görmek isterim. Türkülerin yeri ise bambaşkadır yazdıklarımda. Birçok türkü sözünün bir öyküye dönüşme potansiyeli taşıdığını düşünürüm. Şiir yazmayı beceremediğim gibi türkü söylemeyi de beceremem.

İnsan- doğa ilişkisinin sekteye uğraması, insanın doğadan koştukça özünü de kaybetmesi edebî alanda yazılan metinlere de yansıyor. Doğadan arınmış metinleri sıkıcı bulduğunuzu söylüyorsunuz. Yazarın doğayla kurduğu ilişki, edebiyata bakışımı nasıl etkilemektedir?

Bir öykümde de yazmıştım bunu, yazarların bir kısmı, bir doğanın içinde yaşamıyormuşuz gibi davranıyor demiştim. Sanki yağmur yağmıyor, balkon demirine bir kuş konmuyor, rüzgâr esmiyor gibi. Yaşar Kemal, Dostoyevski'nin doğaya çok az yer verdiği için yakınlıkla Petersburg'da hiç ağaç yokmuş gibi yazarın bundan söz etmediğini, oysa kendisinin yıllar sonra oraya gittiğinde tam tersi bir durumla karşılaştığını söyler. Şehir hayatı hepimizi betona gömdü, hayatlarımızda renkler azaldı, her şey zevksiz bir hale büründü. Bari sanatla birazcık da olsa güzelleştirelim diye düşünüyorum. Başımızı kaldırdığımızda geniş olmasa da hâlâ gökyüzünü ve birkaç bulutu görüyorsak edebiyat da bunu gösterebilir istiyorum. Çünkü hâlâ kar ve yağmur en güzel kitaplarda yağıyor.

Bugünkü Ethem Baran, 1980'de ilk öyküsünü yayımlayan genç Ethem Baran'ın karşısına çıksa neler der?

Çok güzel bir soru. Bugüne dek sorulmamıştı. Çok şey söylerim herhalde. Bir kere eline ne geçerse okumak yerine seçerek okumasını, ömrümüzün kısa, kitapların çok olduğunu söylerim. Daha cesur olmasını, kendine güvenmesini. Beğenmediği kitabı hemen bırakmasını, her kitabın bir zamanı olduğunu ve onu beklemek gerektiğini. Kimseye olduğundan fazla kıymet vermemek gerektiğini. Bir de bu kadar çok okumanın yazmaya zaman bırakmadığını, zamanını dikkatli kullanmasını.

“Sanatçı bu dünya ile zaten barışık değildir, hoşnut olmadığı içindir ki yazmaya gereksinim duyuyor” Bu cümleler, “niçin yazarız” sorusuna da cevap niteliğinde. “Ethem Baran öykücülüğü” artık edebî sahada kullanılan bir adlandırma oldu. Bu dünyayı kurmak kırk yılınızı aldı. Yazmak isteyip de hâlâ yazamadığınız bir roman hayali var mı?

Hayal her zaman var. İki yıldır bir romanla boğuşmaktayım. Kafamda iki roman daha var. Her gün bunlar için notlar alıyor, defterler dolduruyorum. Ömrüm olursa onları da yazmak istiyorum. Ve tabii bu arada beni sıkıştırıp duran, kendilerini yazdırmak için sırayı bozmaya çalışan aceleci bir sürü öykü...

Kitabın ilk bölümünde iki öykü yer almakta. Kırk beş sayfa boyunca “Furkan” ve “Nisa”nın özelinden yola çıkıp Furkanlar ve Nisalara ulaşıyoruz. Gençlerin bireysel bunalımları zannettiğimiz şeylerin toplumun dışı sert kabuk, içi kof inanışlarının bir sonucu olduğunu görüyoruz. Aile kurumundaki çürümenin toplumun temeline konan dinamit, fitili ateşleyen de maalesef biz büyükler olduğu gerçeğini bu öyküyle gözler önüne sermişsiniz. Bu iki öyküyü yazdıktan sonra okurlardan nasıl dönütler aldınız?

Bu iki öykü okuyucunun çok dikkatini çekti. Herkesin çok yakından bildiği, tanıdığı, yaşadığı olaylar ve karakterler yer alıyordu öykülerde. Herkesin bildiği ama kimsenin anlatmadığı hikâyeler. Birkaç yıl sonra yuvadan uçacak olan yavrular size en çok ihtiyaç duyduğu dönemde bir başka eve, yurda (hele Furkan'da olduğu gibi iki sokak öteye) göndermek bana çok trajik geliyor.

O çocukların gözlerine bir kez dikkatlice, anlamak istercesine bakın, ne demek istediğimi anlarsınız. Bana en çok gençlerin dünyasını nasıl bu kadar iyi bildiğim soruldu. Ben bir lisede yıllarca psikolojik danışman olarak çalıştım; tıpkı diğer öğretmen arkadaşlarım gibi onları yakından tanıma fırsatı buldum. Öyküleri yazarken de dinledikleri müzikten, oynadıkları bilgisayar oyunlarına kadar pek çok konuda araştırma yaptım. Cep telefonu ve televizyon gibi birçok şeyin yasak olduğu o evlerde, yurtlarda neler yaşandığını anlattığım için eleştirenler de oldu tabii. Benim amacım da oydu zaten. Evlerin kanayan yarası olan ve adına “baba” denilen o sorun yumağına el atılmadıkça Furkanların ve Nisaların acıları dinmeyecek. Kendi yapamadıklarını çocuklarından bekleyen, onları düşmanları gibi görüp sabah akşam didişen sözde büyükler... Oysa gençler her zaman kendilerine yeni bir dünya bulur, bulamazsa kurar, yeni bir dil, yeni bir müzikle kendi hikâyelerinin peşine düşerler. Dinledikleri müziği, sanatçıları benim de dinlediğimi sanıp sevinçlerini paylaşan gençler oldu; bunları nereden bildiğimi soranlar da. Bir de Furkan ve Nisa'nın hikâyelerinin devamının gelip gelmeyeceğini merak edenler...

Son kitabınızdaki, Bay WC Sıcak Duş Emanet Alınır, Yedi Kaleminen Yazı Yazarım adlı öyküler ile Dönüşsüz Yolculuklar Kitabı'ndaki Çamlık Palas; Döngel Dünya'da yer alan Yamaçta Yağmur Var öykülerinde yazarlar ve yazar olmaya hevesli gençleri anlatıyorsunuz. Hatta Bay WC Sıcak Duş Emanet Alınır öyküsünde geçen “Ancak deliler ve yazarlar görmek istediklerini görürler.” cümlesi, toplumla uzlaşmayan deliler ve yazarların aynı kumaştan olduğunu düşündürüyor. Emanet Gölgeler Defteri adlı kitabınızın arka kapağında “Yalpalayan, rüyasını arayan genç bir yazarın buruk ve hüznü dünyası resmedilmiş.” deniyor. Bir yazarın uluorta söyleyemediklerini kurgudaki yazarlara söyletmesi ve yazarken çekilen sancuları göstermesi açısından bu tarz metinler çok besleyici. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Ressamların “çırakları” vardır ama yazarların yoktur. Bu, resim öğretilir ama edebiyat öğretilmez anlamına mı gelir; yoksa yazarların kişisel hırsları, benlik duyguları ressamlarınkini katbekat aşar anlamına mı gelir? Doğrusu ben de bilmiyorum. Yaratıcı yazarlık uygulamalarının bunca tartışılıyor olması da bu ve benzeri kaygılara, sorulara dayanıyor olmalı. Bir okur olarak, yazarların nasıl yazdıklarını, neler okuduklarını, nasıl okuduklarını, bildikleri ne varsa bunları nasıl, nereden öğrendiklerini, kısacası yazının içinde kendilerini nasıl var ettiklerini merak ederiz. Yazarlar tüm bunları ve daha fazlasını bize de anlatsalar fena mı olur? İşte bu yüzden yıllardır yazma atölyesi yapıyorum ve eğer bildiğim bir şey varsa bunları yazmaya yeni başlamış insanlara dilim döndüğünce, aklım erdiğince anlatmaya çalışıyorum. Sözüünü ettiğiniz metinlere de bu gözle bakılmalı. İşin mutfağını açıyorum bir bakıma. Bulut Bulut Üstüne'deki “Ankara Hatları Vapuru”, “Sıra Bana Gelmiyor”, Evlerimiz Poyraza Bakar'daki “Bir Kuru Hayal”, “Söylerim Sözüm Almıyor” gibi öykülerde yazma tekniklerine, kurgu, dil ve anlatım biçimlerine ilişkin genç yazar adaylarının işine yarayacak pek çok bilgiyi, sırrı fısıldıyorum örneğin. Bir yazar adayı benden küçücük de olsa bir şey öğrense bu beni mutlu eder.

Tıkır tıkır adlı öykünüzde gücü elinde bulunduranların kurdukları düzeni, dayatılan uygulamalara itiraz etmeyen, sorgulamayan insanları anlatmışsınız. İşler tıkır tıkır işlerken ve çoğunluğun nasıl düşüneceği bile üst akıl tarafından belirlenirken bu düzene çomak sokarsanız karşılaşacağınız durumları baston metaforunu da kullanarak anlatıyorsunuz. Bir tarafta suya sabuna dokunmayan metinlerin yazarları, diğer tarafta kurmacayı toplumsal uyanış için kullanan yazarlar... Baston kullanmayı reddeden bir yazarın sanat anlayışını mı benimsiyorsunuz?

Kendine verilen hayatı yeterli bulmayıp, onunla yetinmeyip kendi dünyasını kurmanın, bildiğini okumanın peşine düşen sanatçı/yazar elbette sorgulamayı da ihmal etmez. Modern anlamda ilk roman kabul edilen Don Kişot'un aynı isimli kahramanı 1605 yılında bir şeylere isyan ederek, mevcut durumu kabul etmeyerek yola çıkmıştı. Yazar, derdi olan, söyleyecek sözü olan, didikleleyen, soru soran insandır. Dünyayla bir derdiniz yoksa niye yazıyorsunuz! Söz konusu öyküde bize dayatılan hayat biçimine karşı çıkış vardır. Bu kez bir sahil kasabasındayız. Herkes adını değiştirerek başkanın hoşuna giden bir kelimeyi ad olarak seçmiş kendine ve başkanla yakınlarının ticari kontrolündeki baston kullanma zorunluluğuna maruz kalmışlar. Ve herkes halinden memnun... bir kişi hariç.

Kitabın ilk bölümünün “BOŞ GEÇMEYELİM” ikinci bölümünün ise “BAŞ DÖNMESİ” olarak adlandırılması dikkat çekiyor. İlk bölümdeki öykülerde anlatılanlar okunup geçilecek türden değil. Okuyucuyu göreve çağırıyor, sorumluluk almasını istiyorsunuz. İkinci bölümdeki öyküler ise aşk ve yazarlık gibi insanın başını döndürecek olaylar. Bölümleri adlandırırken sizin düşüncemiz neydi?

İçimden geçenleri okumuşsunuz, ben de böyle düşünmüştüm.

Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor'a Bir Bakış

İbrahim Halil Çelik

Yazınımızın önemli isimlerinden Ethem Baran, 2020 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'nı aldığı Döngel Dünya öykü kitabının ardından Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor adlı güzel kitabıyla yeniden okurlarının karşısına çıkmıştı. 2021'de çıkan kitap çıktığı andan itibaren yoğun ilgi gördü.

Kitabın çıkacağı haberiyle ilgili sosyal medyada olumlu pek çok tepki gördüm. Kitap çıktıktan sonra da bu olumlu tepkiler devam etti ve kitapla ilgili birçok şey yazıldı, çizildi. Döngel Dünya'nın estirdiği rüzgâr bu kitaba da etki etti. Ethem Baran'la yaptığım bir söyleşide şöyle bir diyalogumuz geçti ki yukarıdaki durumu doğrular niteliktedir.

İbrahim Halil ÇELİK: Geçtiğimiz günlerde duyurulan "Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor" kitabınızın birçok okuru heyecanlandığını düşünüyorum. Kitap çıktıktan sonra da bu izleniminin doğru olduğunu gördüm. Gerçekten de okurlarınız bu kitabı ilgiyle karşıladı. Bu durum size de yansdı mı?

Ethem BARAN: Evet, çok haklısın sevgili İbrahim; beni sevindiren bir ilgi var. Döngel Dünya'nın yakaladığı rüzgârın etkisi devam ediyor gibi görünüyor. Daha ismi ve kapağından başlayarak okurun ilgi alanına girdi kitap. Bana ulaşan tepkiler de iyi.

Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor böyle bir atmosferde çıktı okurun karşısına. Kitabın girişinde Virginia Woolf'tan bir alıntı selamlıyor bizi. Sonra Ethem Baran'ın bir çizimi karşılıyor okuru. Çizimlerini sosyal medyadan beğeniyle takip ettiğim Ethem Baran'ın Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor adlı kitabında bu çizimlerine rastlamak benim için sevindirici olmuştu. Baran, kitabı iki bölüm olarak tasarlamış ve her iki bölümün başına da kendi çizdiği resimlere yer vermiş ki bu bence kitaba ayrı bir güzellik katmış.

Gelelim öykülere:

Sekiz öyküden oluşuyor kitap. Bunlardan ilki Furkan adlı uzun diyebileceğimiz bir öykü. Yazar bu öyküsüyle son birkaç kitabında özellikle ve ağırlıklı olarak çevresinde dönüp durduğu bireysel, toplumsal ve siyasal sorunların bir başka yönüne eğiliyor. Günümüz gençliğinin sorunları bu ülkenin de sorunu. Psikolojik danışmanlık yaptığı uzun yıllar boyunca gençleri dinlemiş, sorunlarını onlarla birlikte çözmeye, kırılan, örselenmiş ruh dünyalarına dokunmaya çalışmış bir Psikolojik Danışman'dır Ethem Baran. Bu durum öykülerine yansımış. Furkan karakteri pek çok gencin bir araya gelmiş hâlidir Baran'a göre. Gencecik ruhların etrafına onca sorunu yağın, onları çaresizliğe, ümitsizliğe, çıkışsızlığa, mutsuzluğa terk eden ve karşılarına geçip suçlayan, eleştiren bir "BÜYÜKLER" trajedisi var bu ülkede. Yazar Furkan karakteriyle bu durumu anlatmaktadır. Kitaptaki Nisa karakteri için de durum aynı hemen hemen. Bu iki ismin ayet ismi olduğu da düşünülürse Baran'ın isim tercihinin bilinçli olduğu ve yanlış giden bazı şeylere de göndermede bulunduğu düşünülebilir. Hepimizin bildiği ama yüzleşmek istemediği, üstünü örttüğü, halı altına süpürdüğü sorunlar bunlar. Bu öyküde Türkiye'nin yakın geçmişine bir bakış söz konusudur. Dini ön planda tutan bir anlayışla yönetilen Türkiye'nin özellikle dinci bir görüntüyle içi boşaltılmış, sorgusuz itaat kavramının öne çıktığı, yükseldiği yanlış dini yapılanma eleştirilir. Öykünü kahramanı Furkan, babası tarafından evlerinin bir mahalle ötesinde bulunan yatılı Kur'an kursuna yazdırılmıştır. Olaylar bu kurs etrafında şekillenir ve bu daha sonrasında milli bir sorun olan gençlerimizin işsizliğine kadar gider.

“Aslında adam da aramıyorlar zaten. Biz böyle zannediyoruz. Arıyormuş gibi yapıyorlar. Biz de iş bulabileceğimiz gibi yapıyoruz.”

İşte bu bir Türkiye gerçeği. Özellikle üniversitelerdeki akademik kadrolarda ilanlar bu anlayışla yayımlanıyor. Herkes biliyor ama kimse konuşmuyor. Konuşan dinden çıkıyor veya hain oluyor. Furkan öyküsü biraz da gönderme bu trajikomik durumlara. Kitabın ikinci bölümündeki ilk öykü Gözleri Dolana Dolana adlı öykü. Bu öyküde hüznü bir aşk hikâyesi anlatılır. Güzel bir kız ve onu seven bir adam. Kitaba ad olacak o cümle de bu öyküde geçmektedir: *Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor*. İkinci öykü, Bay WC Sıcak Duş Emanet Alınır. Yazar olma hayali olan bir genç anlatılır bu öyküde. Dergilerde öyküleri çıkmaya başlayan bu genç kahramanımız nitelikli okurun azlığını katıldığı bir yazarın söyleşisindeki salonda görür ve hayal kırıklığına uğrar. Öykü bu durum çerçevesinde şekillenir. Öyküde örtük olarak edebiyat fakülteleri de eleştirilir. Çünkü o fakülteler çağdaş edebiyattan bihaberdir. Bu, benim de çok fazla eleştirdiğim bir durumdur. Çağdaş öykücü ve romancılarımızı, şairlerimizi bilmeyen onlarca edebiyat profesörü var. Trajikomik bir durum daha. Trajikomik, bu kelime ne kadar da işe yarıyor halimizi anlatmaya.

Tıkır Tıkır adlı öykü, duygu aktarımını hissettiren bir cümleyle başlıyor. Sonra zil çalıyor ve öykü iç monologla devam ediyor. Akıtan musluklar, patlayan ampuller ve daha tamir isteyen bir sürü şey. Deniz kıyısında bir kasaba ve o kasabanın dört mevsim yaşantısının tahayyülü. Öykü imgelerle yüklü. Bu imgelere yakışan ilginç bir final cümlesiyle bitiyor bu hikâye.

Baran öykülerde “yazar karakter, yazar kahraman” yaratan yazarlardan. Yedi Kaleminen Yazı Yazarım adlı hikâyede kahraman yeni bir öykü yazmak için masaya geçer. Ne yazacağını düşünen “yazar kahraman” yazacaklarını ve alabileceği tepkileri aklından geçirir. Bir diğer öykü Her Yaz öyküsü. Umutsuz bir aşk anlatılır fakat bir yandan yine insanımızın bir hedefi, bir emeline değinir yazar. Kemal, Almancı bir kız olan ve her yaz Türkiye’ye gelen dayısının kızı Hülya’ya âşıktır. Kemal’in ailesi oğullarının evlilik yoluyla Almanya’ya gitmesini istemektedir. Öyküde aşk ve menfaat çatışmasını işleyen Ethem Baran yine bir gerçeğimizi yüzümüze vurur.

Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor, taşra ve köy gözlemlerinin yerine şehir ağırlıklı öykülerden oluşmakta. Üslup sade ve anlaşılırdır. Uzun cümleler yerine kısa cümleler tercih edilmiş. Atmosfer sahici. Yaratılan atmosfer ile tercih edilen dil bir uyum içindedir. Baran, dile, kurguya zaman harcayan titiz bir yazar. Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor, okumaya kıymet veren herkesin seveceği bir kitap. Çünkü gerçekler var bu kitapta.

Şöyle diyor Ethem Baran yaptığımız söyleşide:

İbrahim Halil ÇELİK: Gerçekleri anlatmada edebiyatın işlevi ne sizce? Edebiyat, hayata karışıyor mu?

Ethem BARAN: Edebiyatta yaratılan başka bir gerçekliktir, edebiyatın gerçeğidir ama yaşanan gerçek hayatı işaret eder. Çünkü ne yazarsanız yazın gerçek hayatın içindedir ve anlattıklarınız gerçek hayata dâhil olur. O da artık bu hayatın parçasıdır. Sanat önde gider her zaman. Sanat, yolculuğuna hayatın içinden başlasa da hayat onu rehber edinir.

Sanırım Oscar Wilde söylemişti: Hayat, sanatı taklit eder.

Ethem Baran, *Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor*’da sevip de kavuşamayanları, ağız bozuk telaşlı ve gergin anaları, çocuk kalmış babaları, hayallerinden vazgeçmek zorunda kalan gençleri anlatıyor. Gerçekleri yani. Hatta daha fazlasını.

Düşleri Fattan Güzel

Ethem Baran

Eliyle tekrar yokladı önünü. Islaktı.

Dere çok dallı bir ağaçtı. Yalnızlıktan buz tutmuş ıssız bir suydü. Kavaklar vardı sonra. Yer gök kavaktı.

Ses yoktu.

Pencerede henüz uyanmamış taze kar. Sabaha kadar yağmış yine. Hazır herkes uyurken köyün rüyasına yağvermiş iki arada bir derede. Şimdi de masum bir uyku olmuş camın önünde yatıyor.

Neydi o? Tam bir şeyler olacakken... Silinip giden neydi? Islak bir öpüşmeye benzeyen... Sıcacık bir ten... Bir yerden düşmüş, düşmüş de bir şeyin içinde kaybolmuş... Neydi onu uyandıran? Islatan?

Kurumaz da şimdi!

Birazdan evde sesler başlardı. Önce çorba tenceresi uyanırdı, sonra bucaklıktaki diğer kap kakak. Hepsinden önce uyandırılmış, yarı uykudaki ocağın çıtırtısı yetiştirirdi onların arkasından. Bir çıtırtı alaca sofanın ortasına, bir çıtırtı mavi turuncu alazların sivri uçlarından sıçrayıp tavana, bir çıtırtı da duvarın yüzünden dolana dolana onun yattığı odaya.

Yatak ılıktı ama orası gittikçe soğuyordu. Kuruyacağı yoktu.

Önce kolunu çıkardı yorganın altından. Muhtar nefesine benzer bir soğuk koştü geldi; önce açıktaki kolunu sonra tüm vücudunu yaladı. İçi boydan boya buz kesti. Ama alışmalıydı. Daha bu neydi ki...

Usulca sıyrıldı yataktan. Çoraplı ayakları az önce aklından geçirdiği buz tutmuş derenin yüzüne değer değmez bıçak kesmişliğinde sızladı. Alışmalıydı. Uzun içdonunu yaza kadar çıkarmazdı da, yataarken yün fanilanın üzerine giydiği kolsuz kazağı çıkarsa mıydı?

Çıkarmadı. Üzerine anasının ördüğü yün kazağı, sonra ceketini, içdonunun üzerine de pantolonunu giydi. Orası hâlâ üşüyordu. Kurumamıştı, kuruyacağı da yoktu. Takkesini kafasına geçirdi. Buzun üstünde yürürcesine sofaya, oradan da kapıya yöneldi. Bastığı yer titreyebilirdi ama titremedi. Ses var mı diye bir süre durdu. Yoktu. Olmadığını gözleriyle de görmek için usulca döndü, oda kapılarına, ocağa, kendi bıraktığı boşluğa baktı. Kapıya uzandı, zerzenin soğuk mandalına bastı. Geçebileceği kadar araladı kapıyı. Kapı boyunda dar bir ak ışık düştü içeri. O aralıktan beklenmeyen acımış bir soğuk da ışığın ardından koşturdu. Ayakkabısına uzandı, belini doğrultmadan kapı önüne çıktı. Ayakkabısını giyerken kapıyı da çömeldiği yerden örttü. Ayağa kalkarsa evle birlikte bütün köy uyanırdı. Herhangi bir ses gelmediğine emin olunca doğruldu, birkaç adım attı.

Yer titriyor muydu?

Titremiyordu.

Kar sesi...

Bu olmamıştı işte. Hem ses çıkarıyordu hem de iz bırakıyordu. Gece yağan kar dünden kalan izleri silmişti. Yeni bir dünya yaratılmıştı; o da ilk insandı. Bu el değmemiş dünyayı bozacak, kirletecek biri olacaktı illa ki. Kirletecek kirli biri... Yapacak bir şey yoktu.

Yere basmadığını, ayaklarının ses çıkarmadığını, iz bırakmadığını düşünerek hâlâ rüyadaymışçasına yürüdü.

Yer titirse köy de titirirdi. Köy titirse dünya da...

Avludan çıkınca dünya iyiden iyiye beyaza kesti.

Kar yağmıştı kar; üşümüş, çok üşümüş damların üstüne. Evler masal dinlerken uyuyup kalmıştı, kafalarında takkeleriyle.

Yoğurtlu ispanağa benzeyen bodur ağaçlar vardı köyün içinde. Tarlalara doğru da kurşunkalemle çizilmiş kavaklar. Tepelerin sırtında da aynı zavallı çizgiler. Yer gök kavak, yer gök pus. Güneş doğmuş ama o bile soğuğu görünce bırakıp gitmiş. Böylesi daha iyi. Ortalıkta kimse olmasın. Köpekler bile. Dururlar mı, işte koşup geldi iki tanesi. Oyun istiyorlar. Hem gözleriyle hem elleriyle sevdi onları. Onlarda da nasıl bir keyif; bir o yana bir bu yana zıplıyor, koşturuyor, kuyruk sallıyor, az önce açtıkları boşluğun içindeki oynak gölgelerinden yeni bir oyun alıp geri dönüyorlardı. Allahtan sessizliğin kıymetini biliyorlardı; bozmuyorlardı onu. Hadi artık yeter dercesine okşadı onları, köyü gösterdi, dönün dedi. Döndü köpekler. Söyleseydi ya onlara. Konuşsaydı ya. İyi olurdu valla.

Dereye yürüdü.

Anası uyanmıştır şimdi. Sabah namazından sonra babası da, o da yeniden yatarlar. Anası bir saat daha uyur, ama derin uyur. O yüzden duymamıştır onun evden çıktığını. Sonra kalkıp ocağı yakar, çorba tenceresi senin, helke benim kap kakac arasında dolaşmaya başlar. Sahanın tıkırtısını kuşaneye, küpeli kazanınıkini ibriğe götürür getirir ki kızlar da uyanсын, uyanсын da bir işin ucundan tutsunlar.

Dere buzdan bir yol olmuştu; üzerinde de ince bir kar tabakası vardı. Yabancı olmadığı bu manzara, kış aylarında köyü ele geçiren bu bezgin görüntü yabancıldı yine de. Uzaklardan gelmiş, kimsenin alışmak istemediği bir misafirdi.

Evdeler fark eder miydi yatağında olmadığını? Çorba hazır olana kadar nerden bileceklerdi yokluğunu?

Döndü, kar altındaki köye baktı. Kar bir uykuydu. Rüyasında kuytu bir köy gören derin bir uyku. Görünürde kimse yoktu. İyi. Hem olsa bile, bu mesafeden kimse tanıyamazdı onu. Kulaklarını takkenin içinde kaybetmiş bir karaltı. O kadar. O kadar mı? O kadar değil işte. Kim olsa merak etmez mi sabah sabah kim bu dereye aşağı giden manyak diye? Yolunu beklemez mi? Kime ne? Rüyamı kaybettim, onu arıyordum. Karışmadığımız bir o kalmıştı zaten. Ben size rüyalarınızı soruyor muyum? Günahlarınızı? Her gün ne halt yediğinizi? Aklınızdan geçenleri, düşlerinize uğrayanları soruyor muyum? Sıcacık yataklarınızda yatın işte, size ne dışarıda buz kesen garipten...

Yine de her an, her şey ters gidebilirdi. Öyleydi. Öyle olurdu. Adım atsan yer titrer, kirlenmişliğini herkes anlardı. Yediğin lokma haram olurdu. Kimin yüzüne baksan kirlertirdin.

Hava bir bıçaktı. Kesiyordu. Dönse miydi? Ne diyecekti anasına? Nasıl diyecekti? Daha dün söylemişti. Bugün nasıl...Her gün her gün. Tövbe tövbe...

Bu kiri bir an önce suya teslim etmeli.

Kara gömülüyordu ayakları. Kaşlarında ve kirpiklerinde buz damlacıkları vardı sanki. Başı kesik söğütler; gitmekten vazgeçmiş, köye yerleşip kalmış bir dere. Kardan bıkmış bir gök. İncecikten kavak çizgileri. Dallarında serçeler. Köyün içindeki serçeler mi bunlar? Ötün bakalım. Artık serbest. Köy uzakta kaldı nasılsa.

Güllü de görünmüyor.
Ne demişti yengesi?
Güllü'yu sana alalım mı?

Dalga geçiyor. Kızacağını biliyor ya. Onu kızdırmak hoşuna gidiyor. Ne fettandır yengesi...

Geç dalganı geç. Ben kupkuru, o, maşallah yemiş yemiş... Tövbe tövbe. En az yüz kilo çeker o be! Yatakta benden yana dönse halim duman. Ara ki beni bulasın. En az yüz kilo vardır. Kim alır onu?

Niye öyle diyorsun lan deli, belki yatağı iyidir. Öyle görünüşe bakmayacaksın. Belli olmaz o işler...

Belli olmuyordu o işler, evet. Ya o kadın...Yüzü yok. Yok da... Üzerine uzanmış mıydı? Sonuna kadar gidebilseydi keşke. Önünü avuçladı. Yoktu. Bir rüyanın peşinden çekip gitmişti.

Ayağıyla bir iki vurdu, kıramadı buzu. Daha hızlı vursa, ayağı suyun içine girebilir, ayakkabı ıslanırdı. Bir ayağı suyun içine girince dengesini kaybedip düşme, bir yerlerini yaralama, hatta sakatlama ihtimali vardı. Bir taş bulmalıydı en iyisi. Ya da bir dal parçası. Kar örtmüştü her yeri. Sağına soluna bakındı, taşla benzer bir şey göremedi. Söğüdün dallarından birini kırmayı denedi. Kırılan dalın sesini duyan bütün ağaçların şaşkınlıkla kendisine baktığını, bunu fark eden köyün de evden eve fısıldaştığını sandı. Bunca çatırtıyı çıkartan dal yaştı, kopmuyordu bir türlü. Sağa sola çeviriyor, çekiyor, zorluyordu ama dal ağaçtan, ağaç da daldan ayrılmıyordu. Bıraktı çaresiz. Elleri buz tutmuştu. Ellerine hohluya hohluya dere boyunda yürüdü. Nihayet bir kavağın dibine birikmiş dallar arasında kuru, kalınca bir sopa buldu. Buralarda su derin değildi. Tekrar ilk başladığı yere, yukarı doğru yürüdü. Şimdiden içi buz tutmuştu. Biraz sonra nasıl olacaktı kim bilir! Derenin derin olduğunu bildiği yere gelince çömeldi; sopayı, kırılma ihtimaline karşı alt ucundan iki eliyle sıkıca tutarak buza vurmaya başladı. Buzun altından coşkuyla akıp giden suyun sesi duyuluyordu. Yüzüne sıçrayan buz parçaları ateş gibi yakıyordu değdiği yeri. Hem vuruyor hem de çevrede kimse var mı diye dört bir yanına telaşla bakıyordu. Aynı yere bütün gücüyle art arda vurmaya başladı. Vurduğu yerden çizgiler çıkıyor, kayarak uzuyordu. Birden elindeki dalın altı boşaldı, az kalsın yüzükoyun düşüyordu. Suyu göz göze geldi. Su gülümsüyordu, hem de ne güzel gülümsüyordu. Baloncuk baloncuk gözleri vardı suyun. O da büyük bir hoşnutlukla sarmalanmış sıcacık bir gülümseme gönderdi. Deliği genişletmeye başladı. Elinin hemen altındaki su ona çok uzak göründü birden. Eliyle su arasında bir uçurum vardı. Sopayı vurdukça derinleşen, derinleştikçe yaklaşan bir uçurum.

Düşeceği uçurum daha geniş olmalıydı. Sığabileceği genişliğe gelinceye kadar buzunu kırmaya devam etti.

Artık soyunabilirdi. Giysilerini asabileceği bir dal arandı. Kavağın alçak dallarından birini gözüne kestirdi; üzerinden çıkardığı giysileri asmaya başladı.

Daha şimdiden zangır zangır titriyordu.

Bir an önce suya girerse ısınacaktı. Acele etmeliydi. Etti de. Daha eli dala takmaya çalıştığı donundayken, ayakları ve onlarla birlikte bedeni dereye varmıştı bile. Sallanan dal, diğer dalları da silkelemiş, bir yere tutunmayı beceremeyen acemi karlar giysilerinin üzerine dökülürmüşü. Gidip çırpısa mı, suya dalsa mı, bilemedi. Böyle dal taşak buzun üzerinde dikilmeye devam ederse, tepenin arkasında pusuya yatan köyün Kızılderilileri korkunç çığlıklarının terkinde ortaya çıkacak ve onu bu topraklardan kovacaklardı.

Besmele çekti, ellerini suya daldırdı. Suyun çağıltısı önce ellerine, sonra ağızyla burnuna, yüzüne, kollarına, başına, kulaklarına, ensesine ve ayaklarına bulaştı olanca ayazıyla. Niyet etmiş miydi? Etmişti etmişti. Etmez olur mu? Buraya gelişi bile niyet değil miydi? Ah o çıplak kadın! Kimdi o? Sarılıp öpmüş müydü? Islak... Sıcaktı bedeni ama. Sıcak...Gözlerini kapatıp kendini delikten aşağı bıraktı. Yeterince geniş değilmiş ki, buza sürtünen bedeniyle biraz daha büyüdü delik. Büyüyen yerlerin acısını duydu. Nefesi kesilmişti. Bedenine değer değmez buza dönüşen sularla birlikte donmuştu nefesi. Kalbi de durmuş olmalıydı. Son bir çabayla kafasını da buzun altına çekti. Bir daha, bir daha. Üçüncü dalıştan sonra hızla çekti kendini dışarı. Bedeninden dumanlar çıkıyordu. Yüzünü göremediği o kadın da, sıcaklığı da, ıslaklığı da akıp gitmişti işte. Artık ölse de gam yemezdi. Tertemiz giderdi gideceği yere.

Bedenini saran dumanların uçuculuğunda giysilerine yöneldi. Ne kadar uzaktaydılar! Ayaklarının altındaki buz koşmak istiyordu ama ayakları direniyordu. Onlar direndikçe dalda duran giysileri titredi. Önce donunu giyerek ayıp yerini kurda kuşa göstermekten kurtulmalıydı.

Serçeler yok mu şu serçeler. Kabarık kabarık serçeler...

Silkelediği karların bir kısmını serçelere doğru uçurdu. Eli ayağına dolanarak giyinirken içine kar yağdı ve bütün organları yer değiştirdi. Soluğu ağzına sığmadı. Omuzlarını içeri çekip ellerine hohlayarak, ellerine biriken sözde sıcaklığı yüzüne sürerek hızla dereden uzaklaştı. Kızılderililerin saklanabileceği tepeye ulaşınca dönüp geriye baktı. Buzdaki delik olduğundan da büyük görünüyordu. Birisi balık tutmak için açmış olmalıydı. Görünmeyen suların çağıltısı her yerden duyuluyordu. Dişlerinin takırtısının peşi sıra yürüdü. Hızlanırsa ısınırdı. Hızlandı. Daha çok üşüdü. Gerçi daha çok üşümek nasıl olurdu, bilmiyordu ama koştukça üşüdü.

Ahıra gidip hayvanlara baksa. Gören, soran olursa öyle dese yani. Ilıktır şimdi orası. Ne güzel. Şu yaramaz serçeler bile oradadır. Bir de akılları yok dersin. Anası çoktan bakmıştır ahıra ya...

Çorba ne güzel tütüyordur. Sıcacık. Ağız yakmacasına. Yakmaz yakmaz; bir şey olmaz bu soğukta.

Aramışlardır şimdi onu. Neredesin lan sen, sabah sabah?

Hava almaya çıkmıştım. İt misali buymaya.

Belli, İmir'in itine dönmüşsün.

Derken az önceki köpekler karşıcı çıktı. Karları sıçrata sıçrata, buharlar saça saça geldiler. Yeter bu kadar sessizlik dercesine şakacıktan havladılar. Sev bizi dediler. Bizimle oyna. O da, gidin başımdan, benimle oynamayın dedi, küstürdü köpekleri.

Avludaki ayak izleri donup kalmıştı.

Ahıra giden başka ayak izleri de vardı, onları görmedi. Koşturdu sıcacık kapıya doğru. Kapı yerine anasıyla karşılaştı.

Kara gömülmüştü ayakları. Kaşlarında ve kirpiklerinde buz damlacıkları vardı gerçekten.

Anasının içinin titrediğini gördü. Bir başka titreme de gözlerine vurdu kadının. Deli oğlan, dedi, niye söylemedin?

Bir utanma geldi oğlanın üstüne, kısıkırak yakaladı; buz kesmiş yüzünü kızartamayınca gözlerinin çevresinde dolanmaya başladı.

Oğlan gözlerini ne yapacağını bilemedi önce. En iyisi görünmeyen dereye doğru bakmaktı.

Baktı o da.

Kardı bu, bir daha yağardı.

Kitap-Mekân

Abdullah Harmancı

MESNEVİ'Yİ NEREDE OKUMALI?

Okuma veya yazma ritüelim yok. Ama çalışma odam dışında bir yerde yazmadım ve okumadım diyebilirim. Çünkü konsantre olmak benim için çok zor. Hatta pencereler kapalı, hatta perdeler kapalı olmalı. Hatta dışarıdan ses gelmemeli. Yazarken de okurken de zorlanıyorum. Dikkat ve rikkat epeyce yükselmeli ki yazabileyim, okuyabileyim. Buna rağmen nedense bir anımı hiç unutmuyorum. Mesnevi'yi Karadeniz kenarında okumuştum. En azından bazı kısımlarını. Seneler sonra anladım ki bu bir işaret. Deniz kenarında okuduğum kitap neden Mesnevi oldu? Tasavvufta deniz hakikat timsalidir. Mesnevi'yi deniz kenarında okumuş olmam bir tesadüf olmasa gerek. Bir keresinde şöyle demiştim: Viyana'da yaşasaydım daha uzun cümleler kurardım. Viyana'daki derin estetizm, insana bir estetik yaşantı hediye ediyor. Türkiye'nin; içinde sürprizler, şaşkınlıklar barındıran tek şehri İstanbul. O da bize rağmen... Yani pek fazla şirin şehirlerde yaşamıyoruz. O sebeple de asık suratlı ve öfkeli insanlara dönüştük. Halbuki biz, zamanında, süzölmüş bir şehir kültürüne ulaşmıştık. Derinliğe ulaşmıştık. Şehirlerimiz de ulaşmıştı. Mimarimiz de... İlginç bir şekilde, şehri ve zarafeti kaybettik. Sürprizleri kaybettik. Halbuki yazmak da okumak gibi bir "vasat"ın çocuğudur. Bir sürecin sonucudur. Bir ağacın meyvesidir. Şimdi bir anımı daha hatırladım: Gençliğimde, zorunlu olarak, Yakup Kadri'nin Yaban adlı eserini bir çay ocağında okumuştum. Nedense bu bana hep bir korku veriyor. Kendimi insanlardan uzaklaşmadıkça güvende hissetmiyorum. Kitap ki her zaman bir kaçıştır. İnsanların içinde kitaplarla bulunmak sanırım bana göre değil. Ama kitabın bizzat kendisinin bir mekân olduğuna şüphe yok. Kaldı ki biz senelerdir orada yaşamaktayız. Kendimize okurken ve yazarken bulduğumuz mekân kitabın kendisi. Bir de kitapların içine düşmüş kahramanlar var. Böyle öyküler yazdım. Özellikle de çocuk öyküleri. Çocuklar kitapların içinde yaşıyorlar. Kitabın içinde, sayfalar arasında dolaşıyorlar. Üst kurmaca yöntemi... Elbette bilinen anlamıyla bir üst kurmaca olmaktan öte, kitaplar bizim için her zaman "kurmaca üstü" bir mekân oldular.

Kitap-Mekân

Recep Kayalı

NERESİ BİZİM EVİMİZ?

Edebiyatı “üslup, kurgu ve atmosfer yaratım becerisiyle gerçekliğin bükülerek ortaya yeni bir gerçekliğin çıkartılması” olarak da tanımlayabiliriz. Bu da demek oluyor ki edebi bir eser üretebilmek için önce bir gerçeğe ihtiyacımız var. Kabul edilmiş, herkesin zihninde belirli bir imge oluşturabilecek bir gerçek.

Bu gerçekliğin içerisinde yer alan öğelerin başında da mekân unsuru geliyor. Coğrafyanın, iklimin üretime, ticarete, savaş biçimlerine, mimari yapılara ve bölgenin kültürüne olan etkisi yüzyıllar boyunca ele alınmış çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur. Arapça “varoluş, var olunan yer, konum” anlamına gelen kelime tanımında bile insan ile coğrafya arasındaki bağı gözler önüne sermektedir.

Mekân çoğu anlatımda varoluş ve insanla bir düşünülür. Geniş anlam yelpazesine sahip olan kelime iç ve dış mekân olarak ikiye ayrılmakta olup fiziksel gerçekliğin yanı sıra “mikrokozmos” olarak adlandırabileceğimiz insanın ruh dünyasını, duygu durumlarını da karşılamaktadır. Kısacası insan da bir mekândır. Kişide uçsuzluğu uyandırabilecek bir kavram olan mekân aslında kişinin acziyetini gösterir. İslam inancına göre Allah mekândan münezzehtir. Bu durum insanın “sınırlarını” çok net ortaya koymakta ancak bu sınır onu diğer canlılarla eşitlemektedir.

Edebiyata dönecek olursak mekân- karakter ilişkisinin iyi işlenmesi eserin atmosferine olumlu katkı yapacaktır. Bu sayede edebiyatın temel meselelerinden biri olan “sahicilik” başarıyla gerçekleştirilecektir.

Kalk Ormana Gidelim

Mekânın edebiyat üzerinde kapladığı yeri anlattığım bu yazıyı yazmama sebep olan kişilerden biri de Norveçli yazar Erlend Loe. Bu kel adamı ilk okuduğumda uzun zamandır beni gıcıklayan, öfkemin pimini elinde tutan duygularımı açığa çıkartmama sebep oldu. Nasıl mı? Dünya’da yaşanılan memleketler sıralamasında en üst sırada bulunan Norveç’te oldukça meşhur bir yazar olan Loe, beyaz yakalı, gayet iyi aile yaşantısına sahip bir adam olan Doppler’i ormanda yaşatmaya başladı. Hızdan, gereksiz ekonomik kaygılardan, başarı tanımlarından, başarısızlık korkularından yılgin bir adamı Norveç ormanlarından birine koyup bir geyikle dost yaparak kişiye dinginliğin ve yuvaya dönmenin bir yolunu gösterdi. Oldukça eğlenceli bir üslubu ve sıra dışı içeriğiyle sizleri hemen sarabilecek bir kitap olan Doppler’de Loe, para yerine takas yöntemini önerirken okullarda verilen eğitimin niteliğini sorguluyor. Kapital ekonomiye hafif çocuksu karakteri üzerinden mizahi göndermeler yapan yazar, ormanda oturduğu düzeni, geyiği Bongo ile arasında kurduğu bağı sıcak üslubuyla anlatıp bir yandan da dinginliğin kişide yapacağı olumlu değişikliği gözler önüne seriyor. Modern zamanlarda da bu tarz bir yaşam sürülebileceğini, bu ihtimalin de zor bir ihtimal olmadığını anlatıyor.

Şehir doğayı yer. Çünkü modern insana hız gereklidir. Çünkü şehir ekonominin kalbidir. Öylece ayakta dururken hiçbir şey yapmazken bile ticarete katkı sağlarsın. Gereksiz hiçbir kişiyi barındırmaz şehir. İhtiyacı kalmadıklarına yazlıklar inşa eder. “Orada yaşayın” der. “Köyünüze dönün.” Büyük devletlerin çöplerini Afrika ülkelerine satması gibi bir durum. Konfor, irili ufaklı lüksler, bize bir değer olarak ezberletişmiş. İnsanın sosyal ve ekonomik normlardan sıyrıldığında gerçekliğin o tüm çıplaklığıyla baş başa kaldığını, yuvaya dönüş düşüncesi gerçeğe döndüğünde, neler olacağını anlatıyor bize Doppler. Eserin devam kitabı olan Bilinen Dünya'nın Sonu Doppler'in ailesini özleyip şehre geri dönüşünü anlatıyor. Ana kahramanımız şehre geri döner dönmesine ama tam evine girecekken posta kutusunun üzerinde kendinin değil başka bir adamın adını görür. Ailesi seçimini çoktan yapmıştır. Doppler dışarı Egil Hegel isimindeki modern, şehirli, anlayışlı adam içeri. Karısını, çocuklarını kaybeder. Şehir o evdir. Modern dünya tam olarak o ev üzerinden anlatılmaktadır. Çünkü modern insan için yerine koyulabilecek şeyleri beklemek gereksiz bir zaman kaybıdır. “Kocam psikolojik bunalıma girdi ve bir süre ormanda mı yaşıyor? Yerine beni fiziksel ve ruhsal olarak tatmin edecek bir adam bulmalıyım o zaman.” “Babam yoksa yeni bir babanın varlığına uyum sağlamalıyım.” Şehri, modern insanı ve hızı temsil eden ailesi ormanda yabancılaşmış olan Doppler'i kabul etmezler. Kabul görmeyenin dramı ne fenadır. Bir türlü alışamadığı hızına ayak uyduramadığı şehirde barınamayan Doppler, can dostu Bongo ile yeni maceralara yol açar. Kendisi gibi kabul görmemiş çingene bir kadınla ormanın derinliklerinde yeni hayatına başlar. Kabul görmeyenler, kusulmuşlar, terk edilmişler, kısacası kaybedecek pek de bir şeyi kalmayanların ana rahmine yani doğaya dönüşünün daha kolay olabileceği tezini savunan Loe, dışarıdan oldukça medeni görünen Norveç'in insani durumuna da zayıf not veriyor. Doppler'e sadece felçli bir adam ve çingeneler sahip çıkıyor. Sadece hızın ve gücün, kısaca ekonomiye sağlanabilecek katkının önemli olduğu modern dünyada geride kalanların birbirlerini anlayabilme durumu.

Şehrin İnsanı

Hastası olduğumuz Alman yazar Suskind'in Güvercin isimli eserinde de modern insanın konfor alanını yaratmak için oluşturduğu düzenli tekrar neticesinde uğradığı değişimi görürüz. Kırk yıl boyunca bir bankanın güvenlik görevlisi olarak çalışıp bir pansiyonun en üst katında küçük bir odada yaşayan kahramanımız, basit işlerle uğraşan, göze batmadan yaşayan, küçücük bir adamdır. Yıllardır tek bir gün bile farklı bir eylem yapmamıştır. Bu siliik, modern hayat içinde yok olmaya yüz yutmuş adamın hayatı, pansiyonun açık penceresinden içeri giren ve tam da kapısının önüne konan güvercin tarafından tepetaklak olur. Güvercin gibi ani hareketler yapabilen, düzen bozucu, yerinde duramayan bir hayvan karakterimizin tüm rutinini bozar. Tüm hayatı belirli bir rutin içerisinde ilerleyen şehirli adamın doğaya, çevresine yabancılaşmasını güvercin gibi bir şehir hayvanı üzerinden anlatılması ise oldukça ironik. Şehrin hızına ancak siliikleşerek ve belirli bir tekrarı tutturarak dayanabilen insan, aynı Suskind'in karakteri gibi görünmez olur. Görünmezliği, siliikliği yırtabilecek en küçük sahici duyguda da – eserde korku olarak ele alınmış- kişiyi allak bullak hâle gelir. Karanlıkta parlayan o küçücük ışık gibi.

Korkuyla bir an için gerçek kimliğine bürünen insan sonra içine çekilerek daha da siliikleşiyor. Görünmez olana kadar. Garip olan ise herkesin görünmez olarak hayatta kalabileceği bu ortamda gökyüzünde çarpışıyor birbirinden haberi olmayan bedenler.

Necati Mert'in Taşrası

Bana göre yaşayan en kıymetli hikâye yazarlarımızın başında Necati Mert gelir. Her dönem okumaktan keyif aldığım Mert, sosyal gerçekçi öykülerinin yanı sıra atmosfer kurulumu, karakter çizimindeki başarısıyla kişi-mekân ilişkisini en iyi sergileyen öykü yazarlarımızdan biridir. Necati Mert okurları onun “taşra” konusundaki duyarlılığını çok iyi bilir. Bir dönem aktif olan internet sitesinde öykülerinin yanında şehir yazılarını okumak da mümkündü. Şimdi ne yazık ki böyle bir imkânımız yok. Keşke internet sitesi yeniden aktif olsa. Mert'in şehir yazılarının çoğunluğu taşra üzerineydi. Kent- kasaba çatışmasının fon olarak kullanıldığı çoğu öyküsünde toplumun her kesiminden karakterler gerçekliğinden kuşku duyulmayacak kadar sağlam aktarılmıştır. Mekân- kişi etkileşimi üzerine kafa yorduğumda aklıma gelen ilk öykü Mustafa'nın Karesi oldu. Karısı ile köyde, babasının çatısı altında, onun verdiği yevmiyeye kıt kanaat geçinen Mustafa'nın şehre gidip fotoğrafçılık mesleğini öğrenmesi yani kabuğunu kırma serüveninin anlatıldığı öykü “otorite” kavramının mekâna göre uğradığı dönüşümü de gösteriyor. Taşra insanının fiziksel çalışmaya dönük eylemleri, para kazanma ve muhafaza etme yöntemlerinin yanında “saygı” adı altında neredeyse askeri bir hiyerarşiyle kurulan kısıtlı iletişimin ana karakter Mustafa üzerindeki tahribatını görürüz. Geleceği ile ilgili bile karar alma yetkisi olmayan Mustafa'nın çok daha büyük ve zor bir yer olan şehri “özgürlük” için tercih etmesi mekânın motivasyon unsuruna dönüşmesinin bir örneği olarak yerini alır.

Şiirülke

Ali Lidar

Şiirülke bölümümüzde usta şairlerden, bir şiirlerinin yazılış öyküsünü bizlerle paylaşmalarını isteyeceğiz. Bunun için Ali Lidar'a gittik. Şiir editörümüz Ersin Kartal ona bu konudan bahsedince Ali Lidar, babasının vefatından beri şiir yazamadığını anlatan bir mesaj gönderdi. Bir şiirin yazılış öyküsü kadar bir şairin niçin şiir yazamayacağını öyküsü de elbette çok değerlidir. Ali Lidar'a teşekkür ediyoruz.

ERSİN'E NEDEN ŞİİR YAZAMAYACAĞIMI ANLATTIĞIMIN ŞİİRİDİR

Ersin selam.
Babamın öldüğü günden sonra hiç şiir yazamadım
Yirmi Üç Ocak yetimliğimin miladı
Yeltendim bir iki ama olmadı
Babam hiç okumazdı benim yazdıklarımı
Daha doğrusu babam neredeyse hiçbir şey okumazdı
Fakat ben galiba bir gün okur ve hoşuna gider diye yazmışım hep
Babam öldü
Kendimi beğendirmek istediğim kimse kalmadı
45 yaşındayım bu saatten sonra âşık olmam da zor
Sanırım şiir her şeyden önce bir gerekçe işi
Neye? Kime? Ve niçin?
Benim şiir yazmak için bir gerekçem kalmadı
Velhasıl kardeşim
"Benim hiç babam ölmedi" diyemeyeceğim çağdayım
Omuzlarımda hala bir tabut taşımaktayım.
Sesim bana yabancı, kelimeler bile kaçarken benden
Bu yazdığım şiir sayılır mı bilmem
İster şiir say, ister uçak yap fırlat derim
Affına sığınır, gözlerinden öperim.

Şiirülke

Ömer Aksay

UCUZ UÇLARI YIRTIK UÇUK PEMBE BAYRAKLAR

İnsanların telef olduğu bir zaman bu
bu kadar kötü bir zaman yani
insanlar ömrünü telef etmek için yaşıyor
schlechte zeit
güvenilecek kimse bulunamasa da ümmetin içinde iyi insanlar var
ümmet iyi insanlardan oluşuyor kötülerini de iyi oluyor sonunda
telef olmuyor ümmetin çoğu o zaman iyi zaman
kötü zaman fark etmiyor mu imanla yaşamak imanla ölmek
için biraz şiir mi? biraz şiir derken biliyorum biraz şuur
olmalı şuura ermeli kim bilir nerede hangi demokratik
erişimle sâkin olabilecek durumda hırçın uysal olabilecek ölçüde âsi
bölüşümle bir nehrin ürpertisine kapılıp giderken
bulutlar bizi neden umursamıyor ben bulutları
bu kadar umursarken? soramıyorum
sorabileceğim kimse yok bu kadar kötü bir zemin yani
danimarka kadar
neden uyku basmıyor beni herkes uyurken
neden adımı bulamıyorum listede
lyrik bir şiir için hiç hevesim yok ve şiir
bizim için her zaman hakikatin ve hikmetin habercisi
ve başıboş değil şairlerimiz bu vadilerde
vadedilen günün akşamı soğuk bir suyla yıkıyor
bir kısmı yedi asırdır nakşî akşama destek verirken
şamdan yavaş yavaş erimekte olan mumu fitilsiz bırakıyor
fitilsiz ve sefil öylece deryanın ortasında dünyadan gâfil
bakıyoruz sûretimizi bırakıyoruz
bön
yüzleşmek için kim bizimle aynı safta yanibaşımıza düşmüş
evet telef olduğu telefonda olduğu bir zaman bu insanların
bu kadar kötü yani şöyle rahatça
sırtüstü yatarken ülkesinde ölemiyor kimse
bulutlara dalıp giderken.

Şairin yazdığıyla (söylediği değil, o dönem gerilerde kaldı) okurun anladığı aynı şiir değil.
Birçok şairin yanlış anlaşıldığı, bambaşka yorumlandığı bir kafa karışıklığı içindeyiz.

Ben, Türkçe yazılan ve Türkçe okunan modern şiirin bu durumuna kimsenin uzun süredir tepki göstermek istemediğini, bu durumu artık kabullendiklerini düşünmekteyim. Kim bilir, belki de şairin yazdığıyla okurun okuduğu aynı lisân olmayabilir! Böyle bir durumla başka bir dilde hiçbir şairin karşılaşmadığının da bilinmesini isterim. Ne Mahmud Derviş'in başına böyle bir şey geldi, ne de Celan'ın. "Şiirin hikâyesi" bu bağlamda düşünürsek bir fırsat sunuyor olabilir, belki de bir tedbir olarak değerlendirilmesi gerek. Şiir ve hikâye! Tuhaf bir karşılaşma, bir buluşma, bir kesişme!? Şiirin hikâyesini okuduğumuzda artık şiir bitmiştir! Şiirin hikâyesini çıkarmak, çıkaracak okura kalmalı. Yine de bir fırsat sunduğunu düşünüyorum.

Yayımlamak zorunda kaldığım son şiirimi "hikâyesiz" olarak göndermiştim bir taşra dergisine. Onlar da anlamamış olmalı ki, şiirimi büyük bir çöp yığınının arasında zorlukla buldum. Hikâyesi şöyle:

Hastanede sırtüstü yatıyorum, pencereden bulutlara dalıp gideceğimi düşünürken, kaba inşaatı bitmiş bir bina gözüme çarptı. Binanın tepesinde, kale burçlarında dalgalandığı yanılmasa veren bir bayrağın hâli dikkatimi çekti. Bayrak uçuk pembeydi, beyaza yakın uçuk pembe bir bayrak; üzerindeki ay yıldız zor seçiliyor! Bir Türk bayrağıydı bu! Güneşinin altında soldukça solmuş, pembeleşmişti. Daha da kötüsü, iyice eprilmiş, uçları yırtık pırtık olmuştu. Yatakta biraz doğrulur gibi oldum.

*"İnsanların telef olduğu bir zaman bu
bu kadar kötü bir zaman yani*

insanlar ömrünü telef etmek için yaşıyor" dedim kendi kendime. Damar yolundan geçen ilacı kontrole gelen hasta bakıcım kiminle konuştuğumu sordu. Kimseyle, dedim, kimse yok ki konuşacak. Ama konuşuyordunuz, dedi. Size öyle gelmiş olabilir, dedim. Başucumda Bertolt Brecht'in şiirlerinden derlenen Almanca bir kitap vardı. O kitaptaki "Schlechte Zeit für Lyrik" adlı şiiri anlamağa, yorumlamağa çalışıyordum, bir taraftan da kana karışan ilacı yorumluyordum. Heidegger'in "kötü zamanlar"la ilgili bir metnini okumuştum.

İnşaatın burçlarında dalgalanan uçuk pembe bayrak, beni başka ucuz, uçları yırtık, uçuk pembe bayraklara götürdü. Burada, Anadolu'nun sosyo/ekonomik temelleriyle ilgili bir sorunla mı karşılaşıyordum? Balkonlarda veya resmî kurumlarda sallanan bayrakların çoğu ucuz olduğu için mi pembeleşiyordu? Ucuz olsun diye naylon karışımı fazla olan ince bir kumaş kullanıldığı için kumaş boyayı tutmuyordu ve bu da bayrağın çabuk solmasına neden oluyordu. Eski bayraklar uzun ömürlüydü. Boyası, kumaşın dokuması, ipliği bayrağa verilen değer bir göstergesiydi.

Artık güvenilecek kimse çok azaldı galiba, dedim bir gün, bir yerde konuşurken. Güvenilecek kimse bulunamasa da ümmetin içinde iyi insanlar var, dedi bana benden yaşlı bir adam. Kim olduğunu bilmiyordum, ama biliyormuş gibi yüzüne baktım, tanıdığım birinin yüzü değildi belki, çok durmadı çekildi gitti, sözünün devamı da belleğimde kaldı: Bu ümmetin kötülere de iyi oluyor sonunda.

Bertolt Brecht, 1938'de yazıyor "Schlechte Zeit für Lyrik"i. Hitler'in günlerinde şiirin artık eskisi kadar güzel olamayacağına üzülmüyor Brecht. Lirik şiir vadisinde dolaşmak artık mümkün değil, diyor. Mehmed Âkif de bir mektubunda, o lirik şiir vadisini terk edeli çok olduğunu söyler, 1930'lu yılların başlarında. Ne rastlantı!

Hâlâ başıboş, aylak aylak dolaşmaktan zevk alanlar var o vadilerde.

Hastanede sırtüstü yatıyorum, bulutları görsem de Mehmed Âkif gibi ölmek için ülkemdeyim.

İKİNDİ VAKTİ SERİNLİĞİN

Merve Koçak Kurt

*Ben eski ben değilim
Zamanın tortusuna bırakıp
Gittiğinden beri
Bir ıtır bahçeye
Döndüm
Dirildim
Bak şimdi
Yeniden
Elindeyim.*

Yüreğime bıraktığın ikinci vakti serinliğini düşündüm az önce. Hava kapalı buralarda. Yağmuru geçtim, unutulmaz bir fırtına vardı. Rüzgâr çanı çıldırmış gibiydi. Balkondaki çiçekleri zor aldık salona. Geçen yılki dolu yağışları yüzünden az mı çiçek harap olmuştu? Bu sefer elimizi çabuk tuttuk, iyi ki.

Bir açılıyor bir kapanıyor göğün yüzü. Bilmiyorum uzaklarda nasıldır durum?

Kalbimin atışlarını yatıştırıcı daha bir iki gün oldu. Parmaklarımın ucundan akan o kelimeler olmasaydı nereye saklardım ışığımı. Yazmak istiyorum artık, aklıma ne gelirse. Ne gelirse. Sınır olmadan. Sakla(n)madan. Kaçmadan. Korkmadan. Ürkmeden. (Yazmak, en büyük yüzleşme değil mi? Mektup türünde öyküler yazmaktan ne zaman vazgeçecek öykücüler/ bıkıkbıkıkbık... Okuyan olduğu sürece yazılır o mektup, sen merak etme!)

Üzerimize serpilene ölü toprağımı savurup atalı da çok olmadı daha. Dün bir bugün iki. Kaldırımlarda sekerken, kolonya dükkânlarına dalarken, elime tutuşturulan o kahveyi yudumlarken hep aynı soruların cevabını aradım. Kaçıp gittin de ne oldu? Buraları bırakıp uzaklara gitmek için o kadar çok şeyden vazgeçmek zorunda mıydın?

Oralardaki yaşantını düşündüm. (Eşin bir trenin altında kalmış mesela. Yıllar sonra öğrendim. İki yıl yatalak olmuş. Sonra sonra tedaviler işe yaramış.) Uzaklar, iyi geldi mi sana? Yoksa büyük bir hayal kırıklığı mıydı yaşadığın o duygu? Nasıl bir hayatı kurgulamıştın kendin için? Kocaman yeşil bahçeli iki katlı güzel mi güzel bir eviniz varmış. Buradaki hayatın hayat değildi sana göre. Oradaki hayatına “hayatım” dedin mi?

Çok soru biriktirdim yokluğunda. Çok kitap okudum. Çok müzik dinledim. Çok şarkı söyledim. Çok oyun oynadım. Zihnimin derinlerine sakladığım o gizli kelimelerden oyuncaklar ürettim. Rüzgâr gülü gibi. Topaç gibi. Saklambaç gibi. Körebe gibi. İstöp gibi. Gibi. Gibi. Gibi. Kalktım yanına geldim şimdi. Beyaz kâğıtlardan yaptığım gemilere binip de... Yol aldım. Uçsuz bucaksız bir okyanusa daldım. (Okyanusun adı *umman* mıydı, *derya* mıydı?) Kâh âlemi seyreyledim çıkıp gökyüzüne, kâh âlem seyreyledi beni indiğimde yeryüzüne. Türkülerden sözler aşırımdım. Sana yazmak için...

...

Çiçekleri sularken aklıma geldin yine. Senden sonra buralar aynı değil. Olmadı hiç!
“Şekerim! Bak...” diye başlardım olsaydın yanımda.

Mor telgraf çiçekleri hep aynı yöne doğru büyümüş. Işığın peşinde koşan onlar değilmiş aslında. Masallardan imler devşiren benmişim. İğneyle kuyu kazan, o kuyudan su çeken. Ağusunu yanına katıp da şifasını bulan. Ağardıkça yüzüyle kendini büyüten. İçine doğru genişledikçe dibe vuran. O dibi gördükçe yüzeye çıkan. Azat ettikçe ruhunu perde perde göğe yükselen. Uçup duran, durduğu yerde soluklanan benmişim.

Gelmişim. Geçmişim. Aynı yerde değilmişim.

Ah! Cancağazım! Uzaklara bakıyorsun. Işıklı bir bakış bu. Beyazın içindesin. İçindeki karanlığı bir nebze de olsa ferahlatsın diye. Dünyada durduğun yer, artık eski yerin değil senin de. Her an, her saniye genişleyen bir gözüün bebeği gibisin. Sığdıracak ne çok şeyin var içine. Kaçacak onca köşeden sonra, durup da geldiğin bu köşe çıkmaz sokak. Ellerinde büyüttüğün, her yanı saran bir acı sarmaşık.

Durmuşsun. Durulmuşsun. Aynı köşedeymişsin.

Difenbahyalar uzayıp duruyor. Pencerenin kenarına yerleştirdiğimden beridir ikiye katlandı boyları. Güneş, ışığını hiç esirgemiyor onlardan. Işığı sevmeyen olur mu hiç! Belki yarasalar. Ülke kan gölüne dönmüş. Herkes birbirini yiyor. O kesim bu kesim diye diye kırk parçaya bölüyorlar insanları. Kırk katır mı kırk satır mı hesabı. Çocukların geleceğinden çaldıkları paralarla “yeniden inşa” diye bir kavram uyduruyorlar. (Çok mu sert oldu canım?)

Kırıyorum. Kırılıyorum. Bölüp parçalıyorum her şeyi.

Tanımlarla bir aidiyet kuramıyorsun. Kadın olmak. Erkek olmak. İyi olmak. Kötü olmak. Zengin olmak. Fakir olmak. Dul olmak. Evli olmak. Genç olmak. Yaşlı olmak. Ne çok olmaklı fiil var. Onları bir kenara bırakıp ulaşabildiğin kadar çok insana yakın olmayı tercih ediyorsun. Sanki bir kişiye daha yetişebilse ömrün çoğalacak. Oysa biliyoruz ki, hastasın artık. Ömrünün o sayılı günlerinde bile kendinden ziyade başkalarını düşünüyorsun. Ah!

Gelmeliydin. Gitmemeliydin. O şehirde ne yapacaktın?

Barış çiçekleri beyazını salıyor evrene. Biraz daha, biraz daha diyorum umuda. Kimse kimsenin karşısına boşuna çıkmaz diyen o Hint öğretisi geliyor aklıma yine. Ya bizi bir yere götürürler ya da bize bir şey öğretirler. Hepimiz zamanın birinde bir kırılma yaşamışızdır. Gidiş gelişler, bölünmüşlük, yarılma/ parçalanma duygusu ve daha niceleri... Zaten hayatı hayat kılan da biraz bu değil mi? Peki, ne zaman tehlike çanları çalmaya başlar: Gerçeklik duygusu yitirildiği zaman mı?

Düşünüyorum. Düşüyorum. Aramasam onu bulur muydum?

Ah! Cancağazım! Bütün inançların yerle bir olmuş. En değer verdiğin kavramlar uçup gitmiş. Ağır aksak ilerlemiş ilençli ritmi hayatın. Uzattığın elini tutan olmamış. Ördüğün iyilik çemberi daralmış. O daraldıkça ruhunu da daraltmış. En kısa yoldan gitmek istemişsin cennetin kapılarına. “Cehenneme kadar yolun var.”mış oysa. Karanlığın ışıkla savaşı kadim bir yazgıymış da sen bunu ta kırkına gelince kavrayabilmişsin. Kavradığına ne desen azmış. Az olan ancak az ile birlikte çoğalmış. Olanlar olmuş.

Kaçtın. Kaçıyorsun. Hâlâ kendini mi arıyorsun başka yüzlerde?

Begonyalarım en başından beri katmerli bir güzelliği yayıyor etrafa. Hayretimi büyütüyor. Öyle bir çiçektir ki begonya, yakın olmak istersin onun ahengine/rengine. Yayıdığı munis duyguya rağmen ağlıyorum. İçimde bir ‘yangın yeri’... Ülkemin ortalarında. Her yangının küllerinden yeniden doğulmuyor be Anka’m. Küçük kızlar kalıyor geriye o yangın(lar)dan, gözü yaşlı anneler, eşler, dostlar... Bir-bir-im-izi daha ne kadar yakılacak/yanacak odunlara benzeteceğiz bilmem. Herkes kendi özgürlüğünün peşine düşmüş gidiyor. Bakalım nereye?

Kaldım. Kalakaldım. Bu yaştan sonra yeni bir hayat kurulabilir mi?

Ah! Yıkıntıların arasından uzanıp aldığın o kitaba dokunuyorsun. Ölen arkadaşının kitabı. Geriye çocuklarını bıraktı, bir de kitaplarını. Her biri sana emanet. Ayakta durmaya çalışıyorsun. Ellerinden kayıp giden yaprakları dağılıyor yere düşünce. Bakıp duruyorsun öylece. Bir el dokunuyor omzuna sonra. Yanında kim var o an, hatırlayamıyorsun. Ancak elini omzuna koyan kişinin iyi bir yoldaş olduğunu hissediyorsun. Ayaklarının altından kayıyor yer.

Cancağazım! Uyudun. Unuttun. O rüyadan arda kalan uyanışın adı neydi?

“İkinci vakti serinliğin” mi...

DEVİRDAİM

Fatih Selvi

Oğuz, Lütfi'nin çaktırmamaya çalışarak kemerinin iç tarafına altın tıktığını gördüğü halde sesini çıkarmadı. "Kâfi beyler," dedi yüksek perdeden. Dört arkadaş, çuvallarını atların beli iyice bükülene kadar altınla doldurmuştu. Geriye kalanların üstünü oflaya pufloya dev kayayla örttüler. Kazma ve küreklerini, yiyecek içecek çantalarını tekrar geldiklerinde kullanmak üzere derin oyuklardan birine sakladılar. Dizginlerini sıkıca tuttıkları atları sırayla iki adam boyundaki mağara ağzına doğru çekiştirdiler. Zorlanan cılız hayvanları dengede yürütmek için azami dikkat gerekiyordu. Kasaptan aldıkları hayvanlar sütçü beygirinden farksızdı. Uyuz olup tüy dökmüş, başı kıcı yaralı zavallılardı.

Bir yanı uçurum patikanın kayalık zemininde ilerlemek geldikleri kadar kolay olmayacaktı. Uçurumun diğer tarafında ebedi bir bekçi gibi dikilen gri sütun kayayı güneş kavlıyor, öğleden beri karanlıkta kalmış gözleri kamaştırıyordu. Geldikleri zaman dikkat etmedikleri bu manzarayı seyretmek için biraz duraksadılar. Rüzgâr toz topraktan tabaka yapmış yüzlerini gıdıklamaktaydı. Uzaklardaki deniz morarmaya yüz tutmuştu. Her biri, kafalarında serbest kalan hayallerin buğusuyla hafiflemiş, dalgınlaşmıştı. Tekrar yola düştiklerinde Oğuz en önden ilerliyor, ara ara arkasından gelenleri kolaçan ediyordu. Hasılatı kazasız belasız düz araziye indirme kaygısıyla gerilmiş yüzünü elinin tersiyle kaşıyarak bağırdı:

"Acele edin, hava kararmadan düzlüğe ulaşamazsak uçurumu boylarız beyler,"

Sarp kayalıklara kaç yüzyıl önce, hangi araç gereçle, nasıl açıldığı bilinmez yolları tükendikçe her birinin yüzü daha bir parlar oldu. En arkadan gelen Lütfi önündeki Utku'ya, "Altınlarla n'apacaksın kanka?" diye sordu. Kendi yapacakları kafasında belirmişçesine sırtıyordu.

Utku çok yaklaştığı ve şimdiye kadar adını anmaktan korktuğu o sınırsız zenginliğin bir anda gözünde belirmesiyle heyecanlandı. Ayağının altındaki oynak taşa ağırlığını fazla bindirdiğini anlayamayarak tökezledi, dışta duran doru atına çarptı. Hayvan dengesini kaybederek arka bacalarının üstüne çöktü. Altın çuvalı sağrısına yığılınca, gücü dengede durmaya yetmedi. Bir ayağını boşluğa attı, uçurumdan aşağı kaymaya başladı. Atın dizginine asılan Utku'nun altınlardan vazgeçmeye niyeti yoktu. Diğerlerinin, "Bırak atı, bırak atı," diye bağırışlarına aldırmadan atla beraber uçurumdan aşağı uçtu. Feryadı birkaç yüz metre aşağıdaki sivri kayalardan çıkan tok sesle son buldu.

Hazine avcılarını donakalmıştı. Uzunca bir süre uçurumun dibinde yatan Utku'yu izlediler. Cesedin kafasının etrafında kızıl bir daire oluşmuştu. Oğuz ve Orhan, olan biteni sezmişçesine huysuzlanan, dizginlerini çekiştiren atların başını okşayarak onları sakinleştirmeye çalışıyordu. Yüzü gözü çamur içindeki Lütfi ağlayarak, “Ne yapsak beyler, inip bir bakalım mı, belki yaşıyordur,” dedi. Oğuz, “Kes lan sesini,” diye çıkıştı, atının dizginine asıldı, yeniden yola koyuldu. Diğerleri de ufak bir duraksamayı takiben küçülmüş adımlarla onun peşine takıldı.

Sessizce ilerliyorlardı. Utku'nun o kadar zenginken biraz sonra öleceğine hayret eden ve hızla küçülen yüz ifadesi hâlâ kafalarında dolanıyordu. Yolun sağa kavisi sürerken güneş karşı cepheden kor alevler saçarak belirdi. Oğuz'un atının gözünü aldı, hayvan yalpaladı. Durumu anlayan sahibi vücuduyla hemen araya girerek güneşi kesti, hayvan sakinleşti. Biraz daha yokuş inildikten sonra yol genişleyerek topraklığa, peşinden de yer yer kayalıklarla dolu bir bayıra dönüştü. Ön camı kızıl akşam tonlarına bulanmış kamyoneti gördüklerinde rahatladılar. Güneş üç kafadardan akıl almaz zenginliğinin bir nişanesi olarak dağlardaki altundan yatağına gömülmeye devam ediyordu.

Atların sırtından aldıkları çuvalları kamyonet kasasına yerleştirdiler. Hepsi araca binmek üzereyken Oğuz silahını belinden çıkararak Lütfi'ye doğrulttu, “Sen dur,” diye bağırdı. Ne olduğunu anlamak istercesine bakan arkadaşının karnına iki el ateş etti. Lütfi yere yığıldı, ellerini tişörtünde hızla büyüyen kırmızı lekeye bastırıyordu. Yerde bir iki kez inledi. Bilinci gitmeden hemen önce, “Neden?” diye sordu. Dizleri kıvrılmış vaziyette yana yattı, az sonra da hareketsiz kaldı.

Oğuz, apışmış Orhan'a döndü, “Kemerine altın sakladı deyyus,” dedi. Haklılığından emin olduğunu göstermek için gözünü kırpmadan arkadaşına bakmaktaydı. Burun delikleri hızla açılıp kapanıyordu.

“Öldürmeli miydin be adam?” diye sordu Orhan. Ne yapacağını bilemeden, eli kamyonet kapısında dikilmekteydi. Oğuz yanına gelip koluna asılana kadar öylece bekledi. Çekiştirilerek arabaya bindirildiğinde baygın gibiydi. Üç çuval Bizans altınıyla yüklü eski kamyonet patinaj atarak yerinden fırladı. Otlamaya koyulmuş beygirleri ve Lütfi'nin ölüsünü hızla arkalarında bırakıp şehre dönüşe geçtiler.

Yedi yıldır define işiyle uğraşan dört kafadardan, dört çocukluk arkadaşından ikisi artık yaşamıyordu. Orhan, Oğuz'un neler yapabileceğini görmüştü. Toparlanmalı, kendini kollamalıydı. Bacaklarının titremesinin anlaşılması işine gelmezdi. Ellerini dizlerine bastırıp, kendininkine benzemeyen bir sesle, “Müzik açsana dostum,” dedi. Oğuz Orhan'ı yatıştırması gerektiğini biliyordu. Yola bakarak öne uzandı, radyo tuşunu ararken, “Hayvan gibi zenginken birkaç altın fazladan sahip olmanın peşine düştü aç köpek. İleride bize neler yapabileceğini bir düşünsene Orhan,” dedi.

Orhan, Oğuz'un beynine girmesine müsaade etmeyecekti. Bir sonraki kurbanın kendisinin olmaması için ortada sebep yoktu. Dikkatinin dağıldığı bir anda belindeki silahı ele geçirmek fikri geçti aklından. Baştan beri patronluk taslaması tabancanın gücünden değil miydi? Define haritasını bulup getiren Lütfi, atları temin eden Utku'ydu. Orhan da teçhizatla, gerekli gıdayı sağlamıştı. Beraberce gelip dev küpün yerini bulmuşlar, altınları kayanın altından çıkarmışlardı. Oğuz define avına bir tek kamyonetini katmıştı. Onun da deposunu ortak parayla doldurmuşlardı.

Bozuk yolda sarsıla sarsıla yollarına devam ettiler. Hava iyiden iyiye kararmıştı. Sakin ilçe yolu sağına derin bir banket almış, Karadeniz yüz metre kadar aşağıdan yolculuklarına iştirak etmişti. Orhan gizlice Oğuz'un belini kolluyordu. Öne eğileceği, sırtını ona döneceği bir anın peşindeydi. Orhan'ın aradığı fırsat Oğuz pencereden balgam atmak için camı açtığında geldi. Orhan silaha uzandığında Oğuz hazırlıktaydı, arkadaşını bileğinden yakaladı. "Demek sana da çuvalın yetmiyor ha şerefsiz," diyerek boştaki eliyle yumruğu suratına geçirdi. Orhan darbenin şiddetiyle kapıya çarpırsa da kendini çabucak toparlayıp Oğuz'un böğrüne tekmeyi gömdü. Kabinde amansız bir boğuşma cereyan ediyordu. Orhan'ın, düşmanının yüzüne geçirdiği bir başka tekmeyele direksiyon boşa düştü. Aracın birkaç yalpadan sonra virajı alamayıp yoldan çıkması zor olmadı. Kamyonet birkaç kez bankete çarpıp yola geri döndü. Büyük tehlikeyi sezen Oğuz, Orhan'ı bıraktı, direksiyona yapıştı. Kamyoneti yeniden yola çevirme gayreti şakağından girip gözünden çıkan kurşunla son buldu. Araç sarsılarak yönünü engine kırdı, banketi aştı, şampolden aşağı fırladı. Bu kârlı define avının son canlı üyesi olarak kalan Orhan, karşısındaki manzaranın görkemiyle ürperdi. Farlarla alev alan uçurumun dibindeki azgın deniz heyecanla kamyoneti bekliyordu. Dalgaların hızla artan homurtusu aniden kesiliverdi.

Beş on saniye sonra suyun yüzeyinde beliren baloncuklardan başka define avından geriye bir iz kalmadı. Denizin dibindeki üç çuval altın belki birkaç saat, belki de asırlar sonra onları bulacak yeni sahiplerini beklemeye hazırды.

İKİ GÜZEL ADAM

Deniz Longa

Ameliyat olmadığı zamanlar dışında hiç kestirmediği bıyıkları, ne yesem yarıyor mantığı ile yemesinden hiç ödün vermeyen, bu yüzden de eğilince ayak parmaklarını görmekte zorlandığı bir göbeği var babamın.

Babam kendini, annemi, ablalarımı beslemiş büyütmüş de bir beni yedirip içirememiş küçükken. Çünkü kendi çocukluğumu hatırladığımda, beni götürdüğü tüm doktorlar önce bana sonra da babama bakarlar ve ona bunu söylerlerdi.

Ben elime tutuşturulmuş vitamin şuruplarıyla eve dönerdim. Hatta komşumuzun iştahsız iki oğluna da verirdi bu şuruplardan annem. Çünkü isterlerdi. Tahlile, reçeteye gerek görmez, zayıflıklarıyla eşitlenen tüm çocuklara birer kaşık kırmızı şurupla kilo katılacağı düşünülürdü.

Çünkü bizler; birimizin hastalık tanısıyla mahallenin tüm kilosu ve yaşı birbirine benzeyenlerin, aynı tedavi şekli ile iyileşebileceğine inanan annelerin çocuklarıydık. Biraz bilinçli olanların ise içine sinmez yine de doktora götürürlerdi çocuklarını ama günün sonunda kendilerini aynı şuruptan çocuğuna bir kaşık içirirken bulurlardı.

Babam sağlık memuruydu benim. Annem mahallenin sağlık memuru kocası olan ve yarı doktor sayılan babamın biricik karısıydı ve oda muhakkak yarı doktor sayılırdı.

Babam etrafta doktor diye bilinirdi. Lakabı buydu. Anadolu'nun küçücük bir ilinin küçücük bir ilçesinin ufacak bir sağlık ocağında doktorla birlikte çalışırdı. Doktor izinli raporlu olduğunda, babama kalırdı birçok insan. O durumu anlatırdı ama ısrarla ona kendilerine ilaç yazmasını, yazamazsa bile ilaç yapivermesini isterlerdi. En çok da bu sinirlendirirdi babamı. Anlatırdı, çizerek anlatırdı, yazarak anlatırdı, konuşarak anlatırdı eve gelir bu anlattıklarını bir de bize anlatırdı ama ertesi gün ya da bir hafta sonra aynı isteklerle gelen insan sayısında gözle görülür bir değişiklik olmazdı. Samimiydik ve de ısrarcı.

Ama babam aslında bilirmiş bazı ilaçları karmasını. Özellikle hayvanlarla ilgili olanları. Gariptir bu isteği duyduğunda daha da fazla sinirlenirdi. Birçokları haşerelere iyi gelmediğini söyledikleri ilaçları babamın kendisinin yapmasını isterdi. Zamanında çok yapmışmış. Öyle söylüyorlardı. Dolanırdı kulaktan kulağa. Ama niye artık yapmaz olmuştu işte onu bilen yoktu.

Hatta bazen insanları kovduğu bile olmuş sağlık ocağından. Haklı olduğunu çok sonra anladım. Bu kadar fazla sinirlenmesinin sebebi varmış meğer canım babamın. Hem de çok haklı bir sebebi.

Şimdi otuz üç yaşındayım, üç ay önce öğrendim bunun efsunlu nedenini. Annemsiz geçen yedinci yılın bir mayıs ayında. Annem varken orada birlikte oturmaktan çok keyif aldıkları balkonda. Oturduk ve başladı bana anlatmaya.

Sağlık memuru olarak buralara atanmadan önce yine pek de bilinmeyen bir ilin onun kadar da meşhur olmayan ilçesinde eczanenin birinde kalfa olarak çalışmış babam. Kiracısı olarak oturduğu evin büyük kızı olan annemle evlenip kira vermektan kurtulduktan sonra da devam etmiş kalfalığa.

Hatta çoğu kez eczacı bey şehre indiğinden, koca eczaneyi tek başına idare eder, hangi ilaç ne işe yarar, hangi hayvana ne kadar doz ne verilir hepsini öğrenmiş. Ufak da bir not defteri varmış babamın -akıllı adam dedim ya onun için- neyi ne ile karıştırırsan ne işe yarar, hepsini yazarmış.

Bu not tutma, kendi kendine karışımlar hazırlama işi kulaktan kulağa yayılınca bir gün eczacı bey yokken bir adam çıka gelmiş babamın yanına. Babam daha önce bu adamı buralarda hiç görmemişmiş. Mahalleli olarak köpeklerin ulumalarından uyuyamadıklarını, hatta ve hatta birkaçının çocuklara köpeklerin tebelleş olduğunu, kadınların korkularından tek başlarına bakkala bile gidemediklerini anlatmış. Anlatmış. Anlatmış. Babam dinlemiş. Not almış. Not almış. Dinlemiş. Bir ara bu bilgiyi eczacı beye de aktarmış. O da bununla belediyelerin ilgilendiğini konuyu oralara taşımaları gerektiğini söylemiş.

Babamın yanına uğraya uğraya ahbab olduğu İsmet Amca, eczaneye bir diğer uğramasında babamdan o parlak fikirlerini harekete geçirmesini istemiş. Bunun tam da zamanı olduğunu ufacıktan çıtlatmış. Babam ise gençliğin verdiği heyecanla, yaratıcılığına edilen iltifata binaen başlamış dükkânın arka odasında hayvanları öldürmeyen ama hafif hafif hareketlerini yavaşlatmayı sağlayan toz karışımları yapmaya.

Biraz parasetamol biraz analjezik biraz ondan biraz bundan diyerek olmuş bize beş kiloluk yağ bidonunu dolduran uyuşukluk ilacı. Bunu sokakların kenarlarına doğru azar azar kaplara koyacaksın ama çok değil ve sonra kenara çekilip bekleyeceksin demiş.

İsmet Amca ertesi gün gelip almış babamdan yılın karışımını. Babam bunları anlatırken hem gülüyor hem de o an sebebini bilmediğim bir hüznle bana doğru bakıyordu.

Aradan geçen bir haftanın sonunda mahallede dolaşan kedilerin bile yürüyüşlerinde bir haller görülmeye başlanmış. Köpekler kedileri görünce oldukları yerde pısıyor, kediler miyavlamadan farklı sesler çıkarmaya başlıyor, yüzüne bakılınca insanda güldüğüne yemin edilecek bir suratla size bakan köpekler dolaşıyor. Mahalleli de bile bir buhran hali, bir uyuşukluk baş göstermeye başlayınca bizim İsmet Amca babamın yanında almış soluğu.

Ne yapacağız şimdi Eşref? Demiş. Buraya gelirken yolda üç tane ölmüş köpek saydım. Hani bunlar sadece koşamayacaklardı?

Babamı almış bir korku bir telaş. Eczacı bey de duysun istemiyor tabi. Birkaç gün izin istemiş ondan. Ben... Demiş İsmet Amca'ya, bunu halledeceğim, merak etme birkaç tane ölmüştür, onlar da ecelinden. Bak diğerlerine bir şeycikler olmamış.

Aradan geçen iki günün ardından sokaklarda kedi, köpek, fare ne varsa yol kenarlarında cansız bedenleri yatıyor. Etrafı almış bir koku bir böcek istilası.

Oğlum, demiş babam İsmet Amca'ya. Artık bu iş benden çıktı. Hep senin yüzünden oldu tüm bunlar. Sen şikâyet etmeseydin, yanıma gelmeseydin. Bir çare bul Eşref, mahalleli perişan demeseydin, bende bunu yapmazdım.

Eşref uyut dedim sana uyusuklaştırdım. Koşmasınlar dedim. Kadınların çocukların arkasından havlamasınlar dedim. Öldür demedim ki sana.

Bu olanlar ikisi arasında dile gelmesi mümkün olmayan bir sır olarak kalırken kalıcı bir de dostluk yaratmış. Vicdan azapları ve pişmanlıkları da iyi anlaşmış. Gel zaman git zaman bu olay mahallelinin üzerimizde kara bulutlar uçuyor hayırdır inşallah! Demesiyle, kadınların evlerinin önünü çamaşır suyu ile karanfilli sabunu karıştırıp pencereleri de dâhil silmesiyle, cevizli hedik kaynatıp, un helvası kavurması ile atlatılmış, unutulup gitmiş.

Ama iki kişi hariç. İsmet Amca'yla babam. Yaşananları hiçbir zaman unutamamışlar. Rüyalarında, akıllarında hep bu olaylar dönüp durmuş.

Olanlardan iki ay sonra şimdi yaşasaydı eğer kırk beşinde olacak olan abim, doğum sırasında ölmüş. İsmet Amca'nın da abimden bir ay sonra doğmuş olan kızı, henüz bir haftalıkken ölmüş.

Evlât acısını da birer ay ara ile tatmış babamla İsmet Amca. Bir sene sonra annemle Muazzez teyze hamile olduklarını eşlerinden önce ilk kez birbirlerine söylemişler.

Hamilelikleri de birlikte geçmiş ikisinin. Ama babamla İsmet Amca namaza başlamış bu ikinci hamileliklerde. Her hafta bir fakiri doyurmaya, ayda bir gönüllü olarak sokak hayvanlarına et alıp dağıtmayı kendilerine görev edinmişler.

Pişmanlık ve telafi etme arzusu ikisini esir almış. Hatta bir köpek alıp evde beslemeyi bile istemiş babam ama annem hamilelere zarar verir diye yanaşmamış buna. Ablam nihayetinde sapaşğlam doğabilmiş.

Daha sonra gözler İsmet Amca'nın çocuğunda. Doğar doğmaz kurban adamış adamasına da herhangi bir hayvanın canına kastedmeden bu iş nasıl yapılır diye sormadık hoca bırakmamış. Ama bunun bir çıkış yolunu bulamayınca adaklık koçtan kendisine ve ailesine yedirmemiş ve içi böylelikle biraz rahata kavuşmuş.

Ablamla aynı zamanlarda doğan İsmet Amca'nın oğlu, yüksek ateşten menenjit geçirerek vefat etmiş. Derin bir sessizliğe gömülmüş evleri. Hatta bazı akşamlar ablamı Muazzez teyzelerde bir saat kadar bırakırlarmış ki evde bebek yokluğu az da olsa hissedilmesin.

Annem üç yıl sonra küçük ablama hamile kaldığında, babam devamlı hale getirdiği namazına kaza namazları da eklemiş. Korku ve pişmanlık babamı esir almış bir kere. Kaç kez yeminler etmiş bir daha asla karışım yapmayacağım diye. Eczaneye gelen ve yanında o an için para bulunmayan hastalara kendi cebinden para çıkartarak ödemiş ilaçlarının paralarını.

Küçük ablam da sağlıklı bir şekilde doğduktan sonra, Muazzez teyzenin karnı belirmeye başlamış. Beş aydır hamile olduğunu mahalleliden saklamayı başarmış. Nazar değer korkusuyla hızlı hızlı adımlarla sokaklardan yürüyerek geçmiş, kadınlarla ayaküstü sohbet etmiş, annemle uzun aralıklarla görüşmüş. Annem bile anlamamış hamile olduğunu.

Maalesef bebek doğduğunda kalp yetmezliği ile dünyaya gelmiş. Üçüncü çocuklarının da yaşama şansının olmadığını anlamışlar.

Her yitirdikleri bebekleri ile biraz daha sessizleşen ve durgunlaşan Muazzez teyze eşine tayin isteyip buralardan gitmek istediğini söylemiş. İsmet amca kırmamış karısını. Memleketlerini ve üç bebeklerinin de mezarlarını bırakarak gitmişler.

Babam ise o sene sınavlara girmiş ve sağlık memuru olarak, benim çocukluğumun geçtiği o ilçeye atanmış. Ben sokaklarında uyuşuk uyuşuk gezip sonra da maalesef ölen köpeklerin olduğu o yerde doğmadım. İyi ki de doğmadım. Yoksa babam, annemin bana hamileliği döneminde elimizde ne var ne yoksa ihtiyaç sahibi olsun olmasın dağıtabilirdi.

İsmet Amca şimdi egenin şirin ve güzel bir sahil kasabasında yaşıyor. Biz ablaamlarla yıllardır yılda bir, bazen de yılda iki kez İsmet Amcalara gidiyoruz Üç senedir o da babam gibi kaybettiği karısının boş bıraktığı balkon sandalyesine kimseyi oturtmuyor. Bizi her gördüğünde ikişer kere sarılıyor; biri bizim diğeri ise yaşasalardı eğer bizlerle yaşıt olacak ölmüş çocukları için.

HIRSIZLAR

Üzeyir Karahasanoğlu

Polislerle, sandık görevlileriyle bir geldim Bıldıır Lisesi'ne; diğer partilerin, partilerinin esamesi okunmazken. Ben vardım ama! Hazırdım. Ben varsam partim vardı, partim varsa milletim vardı! Madem güvenmişlerdi bana, aksi yakışmazdı.

Bilmem kaç yılda bir tekrarlanan seçimler için kimi az sonra kimi çok sonra, her hâlükârda gecikerek tek tek döküldüler tabii. Döküldüler dökülmesine de türban altından, bıyık üstünden, pirsing kenarından “Bu da kim?” diyen yadırgı bakışlarını gözüme gözüme sokarak... Madem asil evladiydım milletimin, asaletimden ödün vermeyecek, her hâlükârda davaya layık olacaktım! Bu düşünceler eşliğinde sandıkların kurulmasını, pusulaların düzenlenmesini gözlerken nihayet oy verme saati çattı. Koridorun başındaki 1134 nolu sandığa gidip zarfı, pusulaları, mührü alıp kabine girdim. Ne saadetti, logosunu görmek partimin! Cesaretti, öfkeydi, hesap sormaktı, umutsuzluğa kapılmamaktı. Nitekim bir bastım ki çat etti mühür. Eyvah! Hem hırsımı açığa vurmuş hem mührü kırmıştım. Neyse ki sağlamdı hâlâ! Böylelikle çıktım kabinden. İpte kurutulan sebzeler gibi dizilmiş kurul üyeleri bakadursunlar bomboş sandığa yolladım zarfı. Kenardaki sakallı, kalemi uzattı. Çaktım imzama, geri verdi kimliğimi. Sahi neden gıkyı çıkmıyordu hiçbirinin? Gerçi şikâyetçi değildim, hatta gerekmedikçe konuşmasınlar, seçmeni yönlendirmesinlerdi ama bu kadarı abartılı değil miydi? Belki de partime yönelik bir hıncın dışavurumuydu. Öyle de olsa vazifemin başındaydım! Nitekim boydan boya yürüdüm koridorda, parti müşahitleri meraktan kudursun, girdim çıktım sınıflara. Karıncaydım ben, partinin çalışkan neferiydim. Bu düşüncelerle bir koşu Kethüdağil Ortaokulu'na vardım. Sekiz sandık da burada kurulmuştu. İleri geri yürüdüm, her sınıfa girdim çıktım. Uğursuz fikirleriyle fırsat kollayanları gözlerimle uyara uyara... Buranın müşahitleri de grup grup toplaşmış, merakla bakıyorlar ama gene çözemiyorlardı bilmeceyi. Kimdim ben? Oysa onlara şöyle bir bakmak kâfiydi, hangisinin nereye ait olduğunu kestirmeye. Tabii ben onları önemsemedikçe kırkmerak tipler kurtlanıyor, birbirlerine soruyorlardı beni. İster çatlasınlar ister ölsünler; gizemimi korumaktan memnundum. Derken Kazancılar İlkokulu'na, oradan Felekiyat Lisesi'ne gidip tekrardan merkez okulum olan Bıldıır Lisesi'ne döndüm. Enikonu kalabalıklaşan koridorlarda sıra bekleyenler kadar, belki onlardan da fazla sayıda müşahit vardı. Üstelik çoğu oy verme yaşına bile erişmemiş bıçkın, ümüğe sarılmaya teşne tiplerdi. Değil aleyhte konuşmak, şuncacık bir itiraz bile kâfiydi hır çıkarmalarına. Gelgelelim bunlara bulaşmak demek, daha fazla alçalmanın imkânsız olduğu seviyelere çakılmak demektir. Dolayısıyla manasızdı. Ben de yok saydım onları. Hakkımda konuştuklarını bilsem bile Felemenkçe konuşuyorlar gibi anlamazdan geldim. Benim gözüm başkanından, memuruna sandık kurullarındaydı. Nitekim bakışındaki soğuklukla karşılaşan, anlaması gerekeni anlayıp gerisingeri işine dönüyordu. Telefonum çalmasa daha nice bakış oku gönderirdim ama Doğan Beydi arayan. Bekletilmezdi. Açtım, “Ercan kardeş,” dedi heyecanla ama koridorun gürültüsünden anlaşılıyordu. Tuvalete girdim mecburen. Sesinin uzaktan uzaktan gelmesinden belliydi hoparlörü açıp da konuştuğu, benim gibi sıkışık bir yerde olmadığı. “Asil evladım benim! Kelek numaralara dikkat et, tufaya gelme! Dört okulda da yalnız olduğunu görmüşsündür fakat sen davamız için nice müşkülâtın üstesinden gelecek kabiliyettesin!”

Bugün itibariyle davaya gönül düşürmüşsem bile düne kadar ne davanın ne kabiliyetlerimin farkındaydım. Birbirinin benzeri sıradan, tatsız, heyecansız, hareketsiz günlerimden birini geçiriyor ve hissediyordum, bu yoksunluk hâlinin en sevdiğim şeyleri dahi giderek tatsızlaştırdığını. Söz gelimi halı sahada yine döktürüyor, rakiplerimi sersefil edene kadar durmuyor, türlü çeşitli çalımla futbol dersi veriyor, yeri gelince küfrediyor, hak eden olunca yumruğu çakıyor ama ne yapsam içimdeki kurdu yatıştırıyordum. Azaldığımı, hiçleştiğimi bilmek gücüme gidiyorsa da çaresizlikle katlanıyordum. Nitekim bu hâlde arabaya binip uzaklaşırken evlerin ışıkları, arabaların ışıkları, yanıp sönen tabelalar, trafik lambaları önümden değil, ömrümden akıyordu sanki. Meğer ikinci bir rengi yokmuş hayatımın yahut hiç olmamıştı. Ta ki karşıma Doğan Bey çıkana kadar... Müşteriden boşalan gri koltuğa kurulduğunu görmemle bireysel müşterilerden olmadığını anlamış, farkını duyumsamıştım. Belki tecrübeden, belki hissiyattan gülümseyen çehresine karşı “Buyurun,” yerine, “Hoş geldiniz,” yerine “Merhaba,” demiştim. Kendime işaretli bu, kendime! Nitekim o gülümsemesini korurken kesik kesik de olsa konuşmayı sürdürmüştü, “Sizi görmek ne hoş!” minvalinde laflar gevelemiştim. Gülümsemesinin manasını çözemediğimden engelleyemiyordum ağzımı, dilimi. Konuştukça konuşuyor, konuştukça konuşuyordum ki ne vakit gülümsemekten yoruldu ben de sustum. Ciddileşti. Ciddileştim. Sonra yağmur mu boşandı, çığ mı düştü bilemedim ama içime işledi sözleri: “Ercan, mücadelene ihtiyacımız var. Sadece benim değil, tüm teşkilatın, dahası milletimizin... Senin gibi kıymetli bir kardeşimizi, milletin asil bir evladını saflarımızda görmek isteriz. Davamıza destek vermelisin. Yarınki seçimlerde liderlerimize katılmanı istiyorum. Türlü fırıldaklar çevirerek oylarımızın çalınmasına müsaade etme! Toplama, çıkarma, dikkat, nizam, intizam hepsi var sende. Fazlasıyla mevcut. Bizim tarafta ol.”

Ne yalan söyleyeyim, yıllar yılı beklediğim evlenme teklifini alsam ancak bu kadar heyecanlanırdım. Tamam dedim, kardeşçe kucaklaştık. Dört okul saydı. Sorumlusu benmişim. Hazırım dedim. Farkında olmadan böyle bir vazifeye hazırlanmışım meğer. O kadar rahat hissediyordum kendimi. “Şu seçimde milletimiz kilit parti olduğumuzu ele güne bir kanıtlasın hele...” dedi. Ondan sonra ilk fırsatta bana yakışan görkemli bir tören tertipleyeceklerdi parti binasında.

Okullar arasında ikinci turumu tamamlamışken dünkü konuşmalar içimde yeterince dönüp durmuyorsa ayaklarımı sıklıkla başlayan kunduralardandı. Böyle ufak tatsızlıklara teslim olacak değildim elbet. Sıktım dişimi. Ne var ki üçüncü turumu tamamladığımda oturacak bir köşe arıyordum artık. Dahası partilerin müşahitlerine gönderdiği kutu kutu pideleri görüyor, kokusunu alıyor; buna da zayıflık göstermiyordum. Yemek molası için vazifeyi boşlayamazdım. Davaya birini katmadan olmazdı. Dolayısıyla şartlarım dâhilinde gözlerimi dört açmalı, gaflete düşmemeliydim. Dalgınlığa, dikkatsizliğe tetik durmalıyım. Her yerin hırsız gibi, sandığın hırsız da irade zayıflığından beslenirdi. Hayır, hiçbir uğru zaafa uğratamazdı beni! Nitekim dördüncü turuma Bildir Lisesi’nden başlarken her sınıfta denetledim, tek tük caz yapanlara yüksek perdeden anlattım: “298 sayılı kanunun 25, 72, 77 ve 82. maddeleri ile 135 sayılı genelgenin 19 ve 21. maddeleri gereği sandık çevresinde bulunabilirim.” Sırasıyla diğer okulları da teftiş edip gerisingeri Bildir Lisesi’ne döndüğümde ayağımda derman, gözümde fer kalmamış, kurt gibi de acıkmıştım.

Neyse ki yarım saat sonra tamamlanacaktı oy kullanma süresi. Son bir gayretle kalabalığın içinde bir ileri bir geri yürürken merdivende gördüm onu. Çimen yeşili fırfırlı büstiyeri, kıpkırmızı fırfırlı uzun şifon eteği, elinde orta yerinden kesilmiş beş litrelik su şişesiyle malum partinin temsilcisinin önünde durdu, dişlerini göstere göstere gülerken şişeyi sürdürdü önüne. Ne yapacağını şaşırarak partili adam, “Bana polis çağırma Gurbet!” diye sertçe çıktı. Oysa hiç de saldırgan durmuyordu kadın. Nitekim sözünü geçiremeyince “Seninle uğraşamam!” deyip uzaklaştı. Aferin dedim içimden Gurbet’e, böyle davranmalıydı bunlara! Sonra sınıflara girdi, para topladı. Mütemediyen gülüyorsa da kimseyle konuşmuyordu. Tam önümden geçip giderken birden döndü. O kadar yakındı ki çekindim. Az evvelki adamın zayıflığını eleştirmemiş olsam elimi kolumu önüne siper eder, bağırıp çağırıp yardım isterdim. Hiçbirini yapmadım tabii. Dosdoğru yüzüne baktım çok cesurmuşum gibi. Kara gözleri büyüdü önünden kaçmadığını görünce. Gülüşü derinleşti, gamzeleri titreşti. Gözünün kuyruğuyla değil, buğusuyla bakıyordu ki kalem tutuyormuş gibi tuttu gömleğimi. Hafifçe çekeledi. Asılırsa birden, yırtarsa gömleğimi, vurursa gözümüne diye düpedüz korkuyorsam da herkesin baktığını bilerek renk vermemeye çalışıyordum. Biraz daha çekeledi, gülüşü büyüdü, gözleri buğudan büyüye geçerken çekti elini, şişeyi sürdürdü önüne. Cüzdanımdan ufak bir banknot bırakınca arkasını döndü, uzaklaştı. Gözden yitene kadar izledim Gurbet’i. İnsanların bana baktığını sonradan fark ettim. Az evvel kadından uzaklaşan rakip partinin temsilcisi dokundu omzuma. Öyle dostane bakıyordu ki gemledim duygularımı. “Delidir bu Gurbet ha! Hem delidir hem de hırslı! Bir şeyin eksilmedi ya!” dedi. Telefonumla cüzdanımı yokladım. İkisi de yerindeydi. “Belli ki tanıyorsun Gurbet’i... Kendi de kardeşi Ferdi de meşhurdur. Bunların soyamadığı büfe kalmadı çarşıda. İnternette var, bul da dükkânlara nasıl girdiklerini izle. Abla kardeş kodesi çoktan hak ettiler etmesine de neylersin raporları var.”

Merdivenin başında duruyordu Doğan Bey. Bana bakınıyordu muhtemelen. Koştu hemen. Beni görünce gülümsedi yine. Hâl hatır sordu. Yemek gönderemediği için üzgün olduğunu ama bir saniye bile boş kalamadığını söyledi. Saat kaç olmuş, oyunu kullanmaya ancak gelebilmişti. Seçmen kâğıdını çıkarıp baktı, o da 1134’te kullanacaktı oyunu. Eşlik ettim, beraber girdik sınıfa. Zarfı, pusulaları, mührü alıp kabine geçtiğinde dışarıda bekleyen seçmen olup olmadığını kontrol ediyorlardı ki kabinden çıkıp zarfını sandığa yollamasıyla “Oy kullanma işlemi bitmiştir,” dedi sandık başkanı. Dışarı çıktığımızda sırtımı tapışladı, Doğan Bey. “Hadi, git evine. Gerisini ben hallederim, sen de sonuçları evinden takip edersin,” dedi. Israrcıydı, karşı gelinmezdi. İtiraz itirazdı, dozu olmazdı. “Milletimiz bizi seçecek!” dedim, kucaklaşırken. Gülümsedi, teşekkür etti. Okulun aşağısındaki fırından bir akşam simidi aldım. Yol boyu hem yedim hem yürüdüm. Eve varır varmaz televizyonu açıp çekyata uzansam da az sonra içim geçmiş olmalı. Gözlerimi yeniden açtığımda grafikler vardı ekranda. Sütunlarda, bloklarda, dairelerde boşuna aradım bizim partiyi. “Diğer” dediklerinden miydik biz be! Küsurrattan mı ibaretti oyumuz? Üzüldüm. Hiç değilse kendi sandığıma bakayım dedim. Telefonda Bildir Lisesi’ndeki sandıkları buldum. 1134’ü tıkladım. Fakat... Bizim partinin oyu 1’di. Sadece 1. Nasıl olurdu, kimse vermese benle Doğan Bey... Demek yapmışlardı yapacaklarını... Engel olamamış, bana güvenenleri boşa çıkarmış, oyları çaldırılmışım. Sonra bir ürperme geldi ki neye yorayım bilemedim. Hayır, üşümüyordum. Aynada baktım kendime. Gömleğimin düğmelerini çözerken, pijamalarımı giyerken nokta nokta kabaran cildimi izledim. Yorgundum, üzgündüm ama yüzümde bir başkalık vardı. Şaşkınlığı, umudu, hatta mutluluğu anıştıran... İçine içine baktım gözlerimin. Pijamanın üst düğmelerini iliklerken... Elim kalem tutar gibiyken... Titredim, hem nasıl... Kalbimi çalmıştı Gurbet.

SENİ KENDİME GÜNAH YAPTIM

Buket Uçar

Han- dan

Adım Handan değil. Nereden çıktı şimdi bu isim? Öldüm de haberim mi yok, ölünce haberim olur mu ki? Kulağıma Handan okudular belki de adımlı, haberim yok. Melekler şimdi çağırıyor beni. Ne biçim çağırıyorlar, günahkârmışım gibi. Dünyada topu topu ne kadar kaldım ki? Zaten yarısı günahsız zamanlar. Konu kazanımlarından günah kazanmaya elim mi vardı? Aman Allah'ım, daha KPSS'ye giremedim! Ona bari girseydim. Amir olmak istiyorum ama önce memur olacaktım. O kadar da hazırlanmıştım.

Han-dan

Han- dan

Ne var ya, ne var? Tamam, gece yarılara kadar ders çalıştım ama bu da dünya telaşı işte. Sınava da çok az kalmıştı. Yaradani gücendirmeyeyim diye kırk kırkımin arasına orucu da aldım. Takvimimi, saatimi değiştirdim. Öğrendiklerimin yanında sevap da kazanayım, dedim. Bunun mükâfatı dünyadan alınıp, bilmediğim bir adla çağrılmak olmamalıydı. Öldüysem bile azıcık kibar çağırın da KPSS'ye girmedime deysin bari. Kaç yıldır sallıyordum, orada burada çalıştım, baktım olacak gibi değil canımı dişime taktım. “Ya Allah!” dedim başladım. Kendi ayaklarım üstünde durabilmem için dimdik durabilmem için eğilmem lazım önce. Annem, “Derslerin üstüne düş de kazan bu sene,” diyor. İçine düştüm derslerin dibine. Çocukluğumu gençliğim için, gençliğimi ihtiyarlık için heba ettim. İhtiyarlayamadan vadem mi doldu dünyada? Az daha dayan! Dayan! Dayanamadan öldüm. Adımı da yanlış çağırıyorlar. Şimdiki aklım olsaydı, ölünce aklım başıma geldi, çocukluğumun da gençliğimin de tadını çıkarırdım. Sakin sakin yaşardım, bir yere yetişecek gibi koşturmazdım. Yıllarımı yormazdım kendimle birlikte. Ah Allah'ım! Azıcık daha izin ver bana. Ülkemin dağlarını ovalarını sınav sorularından başka yerde görmedim, bir gezip dolaşayım, kullarına bahşettiğin nimetlerden faydalanayım. Matematikte çözdüğüm problemleri hayata geçireyim. Savaşların sebeplerini öğrendim, sonuçları duruyor. En uzun geceye ekledim günü, en uzun güne geceyi, ekinoksu aklımda tutamadım. Hey Güzel Allah'ım! Anadilimi ders çalışmaktan konuşamadım bile, bülbül gibi şakıyayım, şiirler yazayım yaldızlı defterlere, ezbere şarkılar söyleyeyim. Kahramanlarının ruhuna kadar didiklediğim eserleri okuyayım. Ay n'olur, eserlere kahraman olayım! Ölümsüzleşeyim. Ölümsüzleşeyim de öyle öleyim.

Han-dan

Dan- dan-dan

Derinlerden annemin sesi kulağıma geliyor sanki. Ah! Ağlarsa anam ağlar, gerisi yalan ağlar. Ağlayacak dostum bile yok arımda. Şimdi arkamdan kim yas tutacak? O zaman, dünya tersine dönsün arkamdan, öğrendiğim şairler alkış tutsun kalemiyle, padişahlar beni ayakta karşılasın. Bilinmeyen denklemlere adımlı versinler. Okullarda adımlı ansınlar. Sınav şehidi desinler, ders başında vadesi bitti. Beyni patladı, sinirleri zıpladı, feci şekilde can verdi, desinler. Övsünler beni. Övgülerine yeryüzü, gökyüzü az gelsin.

Dan dan dan dan dan dan dan...

Yaşıyorum. Uyanıyorum yavaştan. Bilinçaltımla zihnim birbirine karışmış. Bütün işlemciler açık kalmış zihnimde. Gerçi kapanırsa ayvayı yerim. İçerden annemin sevgi dolu sözleri geliyor! Muayyen günlerinde. Hiç çekilmiyor. Ben de hiç çekilmiyorum. İyi ki üç beş kız daha doğurmamış. Telefonun alarmina daha fazla katlanamıyorum, kapatmak için elime alıyorum. Aman Ya Rabbim! Mesajlar...

Grupta tanıştık onunla. KPSS grubunda. Gizli gizli yazdıklarımıza takıldık. O benim bilgileri vuruldu, ben onun bilgilerine vuruldum. Diğer platformlardan bakıştık bir süre. Epeydir de bir başımıza yazışıyoruz. Yatmadan önce sataştım. “Kaç zaman oldu yüz yüze tanışamadık dedim. O başka ilden savaşa hazırlanıyor. Mübarek gün, oruç mu başıma vurdu, zaman yaklaştıkça deliliğe mi vurdum, bilmiyorum. Gelmiyor diye trip attım. Vurdum kafayı yattım sonra, utanmadan da uyumuşum. “Geldim” yazmış.

“Nereye?”

“Dolmuş durağının arkasındaki parka. Kırmızı banktayım.”

“Nasıl yani?” (Kuru kafa emoji var burada.)

“Kırmızı kalp...”

Kalbim yerinden çıkacak. Bekliyormuş. Hemen gidecektmişim.

“Yeni uyandım. Perişanım. Neden haber vermedin? Hazırlanırdım.”

“Sürpriz!” (Şaşkın bir surat var yanında)

Olduğum gibi gidecektmişim. Doğal halimle görecektmiş beni. Ben her halimle güzelmişim. Aylardır attığım fotolara müptelamış.

“Gülen yüz.”

Gelgelelim yüzüm turşu gibi. Oğlum, fotoya bakıp kız sevilir mi? Photoshop onlar, filtreli. Ben bile hayalimdeki kız değilim. Senin hayalindeki kız kim bilir nasıl? Yüreğine indirmeyeyim garibin şimdi.

“Bekler misin?”

“Seve seve” (sözcüklerin yanında hatun kırmızı eteklerini savuruyor.)

“Benden günah gitti.” (Ters dönmüş bir kafayı koydum yanına.)

Annem ciyak ciyak bağıriyor. Ne yemişim kahvaltıda. Kendisi yiyor ya, yanına arkadaş arıyor. Oruçtum ben değil mi? Niyet ettim mi? Etmedim. Tamam. Yönüm günaha, günahım boynuna. Habersiz gelersen, ummadığın yerden günah karışır günahlarına. Ne yemesi anne, adam gelmiş parkta bekliyor. Aynaya bakıyorum. Yüzümde kendi haline bırakılmış tüyler, kafalarına göre yayılmış. Can sıkıntısından yemekten de bedenimdeki etler... Hareket ettikçe kokum, ten kokum, püskürüyor burnuma. Ecel teri onlar. Ders çalışıyorum ya. Banyoya gidiyorum. Duş... Olmaz. Üç harflik bu sözcük eyleme dönüşünce üç saat oluyor. Adam bekliyor. Delikanlı değil, yirmilerin hatırı sayılır kısmını yedik ucundan. Sınava adadık yıllarımızı. Ol deyince olmayan arzularım var benim, öl deyince ölmeyen huylarım. Dilimden düşmeyen küfürlerim, dilimde tutamadığım dualarım var. Mutfağa koşuyorum. Susadım. Su içsem yarıyor. Vazgeçiyorum. Acıktım. Oruç tutacağım diye gece yedim zaten, ne acıkması. Yemezsem ağzım kocar. Açlıktan bayılırsam karşısında. Zaman su gibi akıyor. Susadım. Koca bir bardak suyu içtim. Eyvah! Okunmuş suyu içtim. Onu içmenin zamanı, adabı var. Ayakta, lakır lakır... Bardağı doldurdum, içilmemiş gibi yerine koydum. Ele alınacak halim yok. Bedenimin işi çok. Nerden başlayacağım bilemiyorum. Kuaförü aradım. “Gel!” dedi. Hemen halledermiş. Yeni aldığım baharlık elbiseyi deniyorum. Aldıktan sonra da katlanmış göbeğim, içine giremiyorum. Elime gelen ilk elbiseyi geçiriyorum üstüme. Ayağımda sandaletlerle kuaföre koşuyorum.

“Çabuk!”

Sermet Erkin gelsen beni hayalimdeki “ben”e çeviremez. Çaresizce kendimi kuaförün eline bırakıyorum. Medet! Kaşlarımdan başladı işe. Kırmızı renk ağır ağır yüzümü ele geçirmeye başladı. Otuza varamadan ağaran saçlarım için dip boyasını, diplerime yedirdi. Elimde telefon, gözüm telefonda. Garibimin hiç sesi çıkmıyor. Bekliyor. Bedenimden çeşit çeşit kokular geliyor. Az sonra ıslak mendil paketi gibi kokacağım. Dışarıya bakıyorum. Hava kapamaya başlıyor, bir bu eksikti. Saçımı yıkıyor. Yıllardır aynı yere gelirim, ne yapacağımı biliyor yani. Durumu kısaca izah ettim. Kuaförler yan dal olarak da psikolojik danışman vazifesini ifa ederler. Sır küpüdürler. İfşa da etmezler hani. Hemen taarruza geçti. Saçlarımı ele geçirdi. “Makyaj da...” dedim. “Hallederiz,” dedi. Adam bekliyor. Gök gürlüyor. “Bulut geçiyor,” dedi. “İnşallah,” dedim. Saçımı yola koyunca, başımı arkaya attı. Kapattım gözlerimi, fırsattan istifade bildiklerimi unutmuyayım diye bilgilerimi zihnimden geçirdim.

Dalmışım.

Dan dan

Bu bildirim sesini değiştirmeliyim.

“Neredesin?” (Yanında bir adam kafasını kaldırmış, elini çenesine dayamış, kara kara düşünüyor.)

“Geliyorum.” Yanına ilıştirecek emoji bulamadım.

Kafamı kaldırıyorum. Kırmızılıklar fondötenin altından pembe pembe sırtıyor. Tüylerden arınan gözeneklerimin rahatı kaçmış, öfkeden kabarmışlar. Saçlarım kuaförün ellerinde. Yağmur başlıyor. “İşimiz bitene kadar diner,” dedi kuaför. “İnşallah,” dedim. Bitti.

“Hürrem Sultan elinden su içirmiş,” dedi.

Kuaför kadın, elime kırmızı bir şemsiye tutuşturdu çıkarken. Her yerim kıpkırmızı, şemsiye de elime yakıştı. Evden çıkarken aceleyle giydiğim triko elbise, baharlık elbisenin yerine giydiğim elbise, üzerime nemden iyice yapıştı. Rahat diye giymiştim, oldukça rahattı. Rahattı da bedenime ve mevsime uygun değildi. Yağmur yağıyor. Saçlarım gelin başı gibi, makyajım porselen, kıpkırmızı porselen. Gülsem mi ağlasam mı? Eve gidip yemek mi yesem? Kırmızı bir balon gibi bayır aşağı uçuyorum. Kapağıma doğru yuvarlanıyorum. Yağmur çok yağıyor. Şemsiyeyi zapt edemiyorum. Elbise, sağdan soldan ıslanıyor. Yağmur deli gibi yağıyor. Kararlı bir vaziyette, menzile ulaşmaya çalışıyorum. Umarım kimse beni görmüyordur. Hasımlarım görse neyse de hısım akraba görürse sıkıntı. Yağmur çıldırdı. Saçlarım ıslanıyor, yüzümdeki boyalar karışıyor, ayak parmaklarımda üstünde çamurlar ve ıslak yapraklar var. Gece yatmadan önce çözdüğüm son sorunun öncülündeki dörtlük, benimle birlikte dilimde hızlanıyor.

“Lambada titreyen alev üşüyor
Aşk kâğıda yazılmıyor Mihriban”

Pek severim bu türküyü, bana söylenmiş gibi severim. Parka az kaldı. Gök yarıldı. Estiriyor da estiriyor rüzgâr. Şemsiyemi önüme aldım, akan suları yara yara gidiyorum. Arkamda kavmim var da asamla Kızıldeniz’i yarıyorum mübarek. Koşturmaktan terliyorum. Islak mendil etkisini kaybediyor.

Parkta kimse yok. Orucu da boşuna yedim. Seni kendime günah yaptım boş yere. Her yanımdan sular akıyor. Durağa baktım, orada da kimse yok. Benden başka kimse yok dışarıda. Hâlâ ıslanıyorum. Şemsiyeyi kapatıp, duraktaki oturağa oturdum. Islak, ıpsıslak. Zihnim, Mihriban türküsünü söylüyor. Başım dönüyor. Bayılacak gibi oluyorum. Mihriban ısrarla çalıyor, sazın telleri de eşlik ediyor. En iyisi bayılayım. Rüyadır bu belki de yatağında uyanırım. Off! Yağmur da yağıyor, ne güzel edebiyat çalışırım. Mihriban susuyor, susuyor, susuyor... Yağmur diniyor. Gözlerim kapanıyor.

Dan dan
Bakamıyorum. Korkuyorum. Kaldığım yerden gözlerimi kapatmaya devam ediyorum.
Mihriban!

Öldüm işte, bu defa kesin öldüm. Adımla çağırıyorlar hem de. Yıkamalarına da gerek yok, nasıl olsa köyümün yağmuruyla yundum yıkandım. Gözlerimi melek görme umuduyla araladım. Arkamdan yine aynı sesi duydum, güneş de gözünü açtı benimle.

Mihriban!

İKNA

Gazel Yiğit

Elindeki kuru papatyaları nemli toprağın üstüne serpip duruyordu. Parkta biriken kuşlar umutlu adımlarla ona doğru koşuyorlar, sonra hayal kırıklığı ile başka yere yöneliyorlardı. O ise inatla papatyaları avuçlayıp kuşların daha çok olduğu yöne doğru gidiyor, tekrar serpiştiriyordu papatyaları. Bir ara gözü parkın ağaçlarından birine takılı kaldı. Yemyeşil yaprakların arasından masmavi gökyüzü ile o an için oraya misafir olan beyaz bulutların iç açıcı görüntüsünü içine çekti. Evet içine çekti; çünkü o renkleri içinde biriktiriyordu diğer güzel şeyler gibi. Çok lazımdı ona bu güzellikler çünkü. Böyle söylüyordu hep. “Şimdi daha çok güzellik lazım bana” diyordu.

Geceleri sarı rengi yakıştıyordu göğşe mesela. Turuncu da güzel dururdu karanlığın içinde. Mesela gece evin bahçesinde ateş yakıp soğuk havada bahçede oturmayı çok severdi. Ateşin rengi ve onu ısıtmasını biriktiriyordu içinde. Mesela çocukların avucuna renkli akide şekerini yakıştıyordu, bir de renkli balonları. Mesela kadınların gözlerine mutluluğun rengi çok yakıştıyordu. O yüzden yolda yürürken çocuklara balon ve şeker verirdi hep. Ve kadınlara bugün ne kadar güzel göründüklerini söylerdi mutlu olmaları için. Çocukların avuç rengini ve kadınların gözlerindeki mutluluğun rengini biriktiriyordu içinde. Renkler, çocuklar, hayvanlar, doğa ve kadınlar, yeryüzündeki en büyük nimetlerdi ona göre.

Sonra birden öykünün yönünü kendine çevirmeye karar verdi. Kendinden başkasıymış gibi bahsetmeyi severdi. Sevdiği şeylerden söz etmeyi. Ve galiba bu yaştan sonra kendini de sevmeyi öğrenmişti. Sonra bir ses işitti; “Enver Bey kuşlar papatyaya yemez ki!” sonra tekrar konuştu ses Enver beyden cevap alamayınca “kuşların papatyaya yemediğini herkes bilir.” Sinirlenmişti Enver Bey. “Kim karar veriyor buna? Doktor tavsiye etmişti bana, ben yiyorum belki onlar da yer. İyi geliyormuş sınırlara.” Ses sinir eden bir tonda kıkırdarak “Yiyor musun? Kaynatılıp içilir diye biliyordum.” Enver bey kendinden emin “ben dolaylı şeyleri sevmem. Hem böyle karnım da doyuyor. Yeniliklere açtım kendimi biliyorsun. Olmaz dediğim şeyleri deniyorum.” Ses tekrar kıkırdadı “Tamam bir şey demiyorum kendini zehirlenme de nasıl istiyorsan öyle yap. Ama kuşlar yemez. Onlar pek açık değil yeniliklere.” Enver beyin elinde kanıt vardı ve söylemek için sabırsızlanıyormuş gibi atıldı, “Sen öyle san. Martılar da etçil hayvanlardır biliyor musun? Biz alıştırılmışız onları simit yemeye.” Dedikten sonra bir şey başarmış olmanın gururuyla keyfi yerine geldi Enver beyin. Birden yüzü düştü yine. Düşüncelere dalar gibi oldu. Sonra elini sinek kovar gibi başının üstünde sallamaya başladı. “Git başımdan Ender sen aslında yoksun! Hayalsin sen.”

Etrafına bakıp Ender’le konuşmasına kimse şahit olmuş mu diye baktı. Herkes kendi âlemindeydi. Hayret etti! “Bunca insanın içinde kafamın içindeki adamla konuşuyorum ve kimse bana hayret etmiyor. İnsanlar düzeldi mi bozuldu mu anlamak güç. Bu iyi bir şey olsa bari. Ya herkes benim gibi kafasında birileri ile konuşuyor, ya da birbirini umursamayacak kadar robota dönüştüler. Benim zamanımda böyle miydi? Hey gidi hey!”

Elindeki baba yadigarı bastonu ile parkın içinde biraz dolaşmak istedi. Bu bastonu babasına ölmeden birkaç hafta önce almıştı. Rahmetli pek kullanamadan gitmişti. Enver bey de çatıya bir yerlere koymuş, yıllarca koyduğu yeri unutmuştu. Tâ ki yaşlılık ona da uğrayana kadar. Bastonu bulunca ürkümüştü önce. “Acaba benim de birkaç haftam mı kaldı?” diye düşünmüştü. O zaman da Ender araya girip, “bastonu aslında kendin için almıştın hatırlamıyor musun? Yaşlanınca kullanacaktın.” diye onu ikna etmişti bastonun onun olduğuna. Bunun böyle olmadığını bildiği halde ikna olmuştu.

Ender tam da ikna olmaya ihtiyacı olduğunda girmişti hayatına. Çocukları yurt dışına çıktığında artık aralarında uzun yıllar ve yollar olduğunu anladığında ona, “hayır onlar senin çocukların değil” demişti. “Senin hiç çocuğun yok ki” demişti. “Çocuk yoksa hasrette yok, acı da yok” demişti. Babalarını arayan çocuklarına “Benim adım Ender, Enver burada yok” demişti. Çocuklar defalarca onların babası olduğunu söylese de onu ikna edememişlerdi. Bir gün, sabah, kahvaltıda domates doğrarken elini kesmişti. Elinden boşalan kanı görünce korkudan titremeye başlayacaktı ki yine Ender araya girip “o kan değil korkma, domates suyu” demişti ve o ikna olmuştu. Bakıcı onu yarası için doktora gitmeye ikna edememişti bir türlü. Çünkü o domates suyuydu artık, kan değil elindeki.

Ara sıra tartıştıkları da oluyordu tabi, özellikle son zamanlarda doktorun söyledikleri hakkında. Karşı komşusu Cemil Bey zor ikna etmişti onu doktora gitmesi için. Kendisi de gidiyormuş. Ona çok iyi geliyormuş. Beğenmezse gitmeyi bırakabilirmiş. Bir denesinmiş. Gitmekte bir beis görmedi Enver Bey. Hiç olmazsa dertleşecek biri olur hayatımda diye ikna olmuştu.

Ender, Enver beye kendisinin hayal olmadığını, gerçek olduğunu söylüyor, doktor ise Ender’in hayal ürünü olduğunu söylüyordu. Enver Bey ise doktora inanmak istediğinde inanıyor, istemediğinde ise inanmıyordu. Ama inanmak için güçlü gerekçeleri vardı. Bu kadar gerçek bir şeyi hayal etmek mümkün mü diyordu doktora. Hele de kendini ikna etmek için? “İnsan acılarından, çaresizliklerinden başka bir insan yaratabilir mi?” diyordu doktora. Onu o kadar çok hissediyor olmam gerçek olduğunu, yanımda olduğunu kanıtlamıyor mu doktor bey?” Doktor ona “Hayallerin aslında gerçek olmadığını kimse kanıtlayamamış ki. Ama biz görebildiklerimize gerçek demeyi alışkanlık etmişiz.”

Enver Bey, doktoru ve Ender arasında sıkışıp kaldığında ikisinden de kaçmanın bir yolunu bulmuştu kendine. Öykü yazmak. Evet öykü. Kafasının içinde. Sevdiği renkleri, güzellikleri içinde biriktirip, onlardan öyküler diyecek ve Ender’e giydirecekti. Madem hayal ve gerçek birbirinden ayrılmayacak kadar yakın, o zaman istediği şeyi yapabilirdi onlardan. Doktor ona hayal gücünün çok geniş olduğunu ama zamanında hiç kullanmadığı için şimdi içinde boş olduğunu söylemişti. İçinde büyük yara olmuştu bu sözler. Doktor haklıydı. Zamanında, önce babası ve annesi için sonra da çocukları için vazgeçmişti hayal kurmaktan. Çocukluğunu hatırladı da ne çok kopmuştu insanlardan bir ara. Bıraksalar beş gün bir şey yemez hayalleri ile beslenirdi. “Sonra sorumluluklar beni başka birine dönüştürdü.” dedi “Kullanmadığım hayallerim de bastonum gibi yıllar sonra çıktı karşıma. Şimdi ziyan ettiklerim ile sakladıklarımı içimde harman etme zamanı. Şimdi görmeye fırsat bulamadıklarımı, bakmak isteyip de bakamadıklarımı içimde biriktirme zamanı.” dedikten sonra, kendi kendine konuşmasına şaşkın gözlerle bakan küçük çocuğa, cebinden bir balon çıkarıp uzattı. “Galiba hayret duygusu da saf ve temiz olmakla ilgili bir şey. Baksana Ender, bir tek bu çocuk şaşırды seninle konuşmama.” dedikten sonra papatyaları serpmeye devam etti kuşlara. Sakin sakin uçsunlar diye gökyüzünün güzel renklerinde.

YANDI EKMEKLER

Nisa Öztürk

Yalnızlık kadeh kadeh içilip tadına kanılmayan acımsı ekşimsi bir içki türüdür. Mide bulandırır ama öyle bir şeydir ki uzaklaşamazsınız. Hele damarlarınıza işlemişse istediğiniz kadar kaçın, her sokağınızın sonu bir bara çıkar. Girersiniz, “bir kadeh yalnızlık lütfen!” salon beyefendisi gibi. Kadeh mi dedim, şışesiyle alayım. Tutuyorum çünkü elimde şu an, dikkat çekmemek için gazeteye sarmak saçma. Asıl o zaman anlaşılıyor. Salık salık yürüme, ne yapayım? Geçştir, geçer. Alıştır, alışır. Postmodern yazarlar gibi yaz içinden geçeni. Uçan kuşa, çiçek açan dala, çocuğuna vuran anaya, üç maymuna, ters bakan bekçiye, saç çeken dil çıkararak veledede, kadere inanmayanlara yaz. Neresini tanıyorsun postmodernlerin? Sanki onlara kötü bir şey söylemişim gibi konuşma!

Yürümek zor. Sokak başında ölsem çok mu zavallıca olurdu? Ya da evde cesedimin çürümesi. Halbuki böyle olmayacaktı. Çok katlı bir beton şışede yaşayacaktım, sabah altıda uyanıp sekizde işbaşı yapıp aylık biraz maaş ve yıllık on beş gün tatil, kitaplar, belki kedi... “Ne kitapsız ne kedisiz” gülümseyerek...

Çok mu saçmaladım, günlük hak etmiyor böylesi saçmalamayı. Olsan yüzüne saçmalardım. Bak bak aşık da olurmuş, iki satırlık aşkların hüznü şairi seni! Saçmalık, saçmalamak, bu metnin saçma oluşu... Seçilir mi acaba? Öykü mü bu, bir türün altına girer mi bilmiyorum. Kitaplarım tozlanmış, odaya girmeyeli çok oldu. Derslerden zaman mı kalıyor? Bahane. Çok konuşuyorsun. Sessizlik yeterli, sohbet çekmiyor. Kafam...

Yaşadıklarımı yazmak zormuş. Belli kalıplara sokmak, bir düzene göre yazmak zorunda kalmak. Beğenirler mi derdi... Aman, kime göre neye göre edebiyat?

Okur beni seviyor, tabii olarak. Hah, aman şakacı şey sus yoksa keseceğim bileklerini. Diğer yazdığım nereye gitti onu birleştirdim bununla. Etik değil. Doğru. Ben böyle değildim, iyice uçkağıtçı oldum. Alakası yok ikisini de ben yazmadım mı sonuçta. Beni ilgilendirmiyor “gözlerimi kaparım, vazifemi yaparım” gülümseyerek...

Abartı oldu, haklısınız. Okumayın isterseniz devama gerek yok bence. Sadece biraz denemeydi, olsun. Lime lime olmuş günler. Kim yaptıysa... Annem nerede, benden iyi şair olurmuş. Kim diyor bilmiyorum. O büyük şairler cidden acı çekerek mi şair olmuşlar ki? Tek sayfalık acılar? Acı dediğin tek sayfa olur mu yoksa tek sayfaya sığdırabilince mi acı olur, hani o kadar yoğun? Söylemesen anlamayacaktık sağ ol.

Kendimle kavgam bitecek mi? Bitmezse iyi gelecek mi? Ne çok soru bunlar, Yunan filozofu gibi! Irkçılık yapma be filozof filozoftur Ali'si Veli'si olur mu? Tek problem bu tabii ki koca sayfada(!)

Annem geldi, çay getirdi demek isterdim ama çamaşırları sermemişim, ben nasıl evlatmışım. İnsanlığımı sorgulamıyor sorduğu soruya bak, gülsem mi? Sus, ne kadar büyürsen büyü anneden küçüksün. Bu afili sözler sizden mi çıkıyor yoksa gittiğiniz söyleşilerdeki insanlardan mı çalılıyorsunuz? Demek isterdim yüzüne yüzüne ama cesur değilim.

Hava sapsarı, ekmekler yandı kesin. Tavada ekmek bırakıp kitaba koşuyor haspam. Büyürmüş de yazar olurmuş. Tel gibi hissetmek, dokundukça sarsılan, titreyen, hatta bazen gıcık sesler çıkaran teller. Kuşlar konar mı? Konmasınlar ayakları pistir. Bilmem, nesin sen "Orta Direk" mi? Gülümseyerek...

Hay düşüncene başlayayım susmadı yine kafan, al mutlu musun yandı ekmekler!

BOŞLUK

Esma Safalı

Boşluğa yalnızca beş adım vardı. İnsanların alaylı gülüşlerini alaycı bir veda ile noktalamaya yalnızca beş büyük adım. Gecenin karanlığını yutmuş gibi karardıkça kararan siyah iri gözlerini indirdi ayak ucuna. Yanlarına salladığı iki koca el ortada birleşmiş, birbirlerine geçen tırnaklar batmıştı avuç içlerine. Altında sallanan birkaç çürük vidalı tahtanın vicdanına bırakmıştı gittikçe ağırlaşan bedenini. Aylar önce kestirdiği perçemini savurdu rüzgâr dibi gelmiş kızıl saçlarının arasına karıştırarak. Hafif bir gülüş yayıldı çatlamış dudaklarından elmacık kemiklerine uzanan. İnsanın ölüm ile bakışması hislerin birbirleriyle zıtlamasıydı. Kafa tutuşması, bilek yarışı. Korku, endişe, ağırlık, umut, hafiflik... Şu an kalbi sıkıldığı avuçlarının arasında can çekişmekteydi. Çıktığı ikinci ameliyattan sonra da aylarca bekledi. Ellerin, kırk üç numaraya dayanan ayaklarının, yanlara doğru genişleyip aşağı sarkan çenesinin küçülmesini, gittikçe artan kilosunun, omuzlarını aşağı çeken memelerinin erimesini bekledi. Kulaklarına dolan ahlara vahlara, şaşkınca dönüp dönüp bakan mavi, siyah, yeşil gözlere, güzel burunlu, kibar ayaklı kadınların gülüşleriyle dans eden tıkırtılarına rağmen bekledi. Tüm bunlar tahterevallinin ağır kısmıydı. Derin bir nefes aldı. Ölüm kokusu doldu burnuna. Tuttu nefesini. Bir adım daha. Son dört adım.

Açarken kapadığı gözlerini, sayılı nefesine salık verdi. Avuç içinden akan kan yer yer soyulmuş ojele tırnaklarını boyadı. Yüzük parmağına dokundu. Yine dehşet bir baş ağrısıyla doğrulmuştu yatağında. Sıkıca örttüğü siyah perdelerin arasından sızan güneş ışığı son zamanlarda daha da hassaslaşan gözlerini kamaştırdı. Komodinin üzerindeki telefona uzandı. Seni bekliyorum yazıyordu Semih'in attığı mesajda. Üzerindeki yorgunluk hissini kovdu. Aşkın telaşına bıraktı bedenini. Hızlıca hazırlandı. Makyaj masasındaki parfümünü kavradı. Bir, iki, üç fis. Masaya tekrar bırakırken dün işten gelince sabunla zar zor çıkardığı yüzüğüne uzandı. Son zamanlarda biraz kilo almış gibiydi. Ödemdir demişti Aslı. Düğün stresi de olabilir. Öyle ya evlenecek her kız stresten ya beş kilo alır ya da verirdi. Gerçi veren taraf olsa hiç fena olmazdı. Düzelir, dedi. Geçirmeye çalıştı önünde diz çöktürdüğü adamın parmağına taktığı yüzüğü. Parmağının en fazla yarısına giriyor daha da ileri gitmiyordu yüzük. Banyoya koştu. İyice yedirdi sabunu yüzüğe. Olmadı. Parmağını köpürttü bol sabunla. Nafile. Gözleri doldu. Eğer rimelini biraz önce sürmüş olmasaydı çöktüğü kapının ardında ağlardı. Nasıl böyle kilo almıştı? Bir saatlik sporu üç saate çıkarmalıydı. Yoksa hayalindeki gelinliğin içine dahi giremeyecekti. Semih'e ne demeliydi? Şimdiye kadar yüzüksüz çıkmamıştı. Mutlaka fark ederdi. Elim şişmiş? Yok, olmaz. Biraz kilo almışım. Hep stresten. Of. Bir daha denedi, bir daha, bir...

Islanan kirpikleri birbirlerine dolandı. Esti rüzgâr karşıdaki dağdan. Azametinin gölgesine sığınmak istedi, gölgesinde yok olmak. Yarılma kalbinden, alsa içine. Açsa ona sert yamaçlarının aksine yumuşak yeşilliklerle donatılmış gökyüzünü. Yaşama dair ufacak bir kımlı hissetse, küçücük bir umut. Tutunabileceği bir çift göz görse. Tutsa biri kolundan, sarssa. Belki, belki vazgeçer vazgeçtiğini sandığı her şeyden. Oysa karanlık, yıldızlar ve dolunaydan başka kimse yok şu koca dünyada. Şimdi ne manası var yaşamının, yaşadım sanmanın, yaşanamayanların? Hırsıyla attığı adım sendeletti biraz. Son üç adım.

Canı cehenneme, canı cehenneme... Duvara fırlattığı yüzük tekrar ediyordu söylediklerini. Çantayı kaptığı gibi çıktı. Çarptığı kapının sesi kaldırım taşlarını ürküttü. Sakinliği telkin etti kendine. Nefes al, nefes ver. Bir daha. Nefes al, nefes ver. Oturdu Semih'in açtığı sandalyeye. Semih bildiğiniz gibi. Yakışıklı, mizah sever, yer yer laubali. Tuttu Ayla'nın elinden. İrilemiş parmaklarında gezdirdi ellerini. Ayla kaskatı kesilmiş, suçüstü yakalanmış huysuzlukla gülümsemişti unuttum derken. Semih bu gidişle yeni bir yüzük almak gerektiğinden başlayıp, son zamanlarda iyice kendini saldığında dem vurmuştu. Oysa hiçbir şeyi saldığı yoktu. Eve dönerken akan rimeli dudaklarını kararttı. Tekrar doktora gitmeli diye geçirdi içinden. Migrenin elleri şişirdiğini daha önce duymamıştı. Ama önce biraz uzanıp dinlensin. Yorulmuş ve nefes nefese kalmıştı.

Dengesini sağladı tekrar. Yaklaştıkça ayrıık dışlerinin arasından dolup yüreğine akıyordu soğuk rüzgâr. Deli gibi aşıkardı birbirlerine. Ya şimdi? Kulaklarına dolan şu ses onun düşününden geliyordu. Umurunda bile değildi. Hastaneye gelme zahmetinde bile bulunmamış, kuru bir geçmiş olsunla göndermişti papatyaları. Gönderdiği papatyaların yapraklarını koparmış, bir seviyor sevmiyor falına umut bağlamıştı. Şimdi gelse tutsa belinden, ölme dese. Ölmezdi belki. Bilmiyor. Kapatıyor gözlerini, bir adım daha atıyor. Son iki adım.

Erkenden çıkmalıydı evden. Rahat etmek için yürüyüş ayakkabısını giymeye karar verdi. Geçirdi ayaklarına. Baş parmağı kıvrıldı. Çatılan kaşlarına, yüzünde kımlıdan acı mimiklerine fırlatmak istedi ayakkabıları. Geçen hafta denediği kırmızı mantar toplukluda olmamıştı ayaklarına. Oysa insanların burnu ve kulaklarının büyümeye devam ettiğini duymuştu. Ayakta nereden çıkmıştı şimdi? En iyisi terlik giymekti. Eve dönerken ayakkabıcıya uğrar alırdı. Önce nöroloji, ardından dahiliyeye ve son zamanlarda dışlerinde oluşan boşlukları göstermek için dişçiye doğru yol aldı. Kontroller yapıldı, testler verildi. Tüm bunlar olurken bekleme odasında ara ara farkında olmadan uyumuş, uyanmıştı.

Yaklaştıkça kalbinin ritmi artıyordu. Üşüyen bedeni daha da beyazlamıştı. Keşke hiç buralara kadar gelmeseydi. Dans pistine, saklandığı kıydan köşeden bakmasaydı. Ne kadar da yakışmıştı takım elbise. Kollarındaki gelin nasıl da şuh kakhahalar atıyordu. Eğer bu hale gelmemiş olsaydı orada kendisi olacaktı. Böyle bahta, kadere, yazgıya... Yüreğinin koru diline vurmuş, öfkesi iri ayaklarını harekete geçirmişti. Bir adım daha. Son bir adım.

Akromegali, dedi doktor. “İyi huylu bir tümör, hipofiz bezinde görülen aşırı büyüme... Ameliyat, geçecek, uzun süreçli, yıpratıcı ama atlatılabilir, kanser değil, korkm...” Elleri arasına aldı başını. Dövmek istedi, ezmek. Ağrısını, zangırtısını yok etmek. Sonra hipofiz bezini ele geçirmek, durdurmak. Günlerce gitti doktora. Poşet poşet ilaçlar içteler, sık sık yapılan tahliller... İş yerinden ayrıldı önce. İş arkadaşlarının acıyan bakışlarından sıyrıldı. Markete gitmeyi bıraktı. İyi ki online alışveriş vardı. Yoksa çocukların annelerine parmaklarıyla gösterdikleri seyir olma halinden kurtulamazdı. Semih uğramaz oldu. Hem elini hem yüreğini çekti üzerinden. Aslı’dan başka kimseyle görüşmedi. Sadece hastaneye gelip giderken zorlanıyor, ya bindiği otobüste uyuklayıp durağı kaçırıyor ya da yanına dahi oturmaktan kaçınan insanların ezici bakışlarına maruz kalıyordu. Her geçen gün içindeki kaybolma hissini körükledi. Yok olma fikri gezdi damarlarında.

Göz kapaklarına yerleşen uykuyu kirpikleriyle kovalamaktan yoruldu. Direndi. “Az kaldı. Uyanmayacaksın bir daha.” Boşlukla burun burunaydı. O kadar yüksekti ki başı döndü. Ayaklarında kalan son dermanla attı bir adım daha. Önündeki boşluğun içinde kaybolduğu zannına kapıldığını sonradan fark etti. Yenik düştüğü uyku onu kandırıp geriye düşürmüş, güneşle yaptığı iş birliğiyle gıdıklamıştı gözlerinden.

YALNIZ MI KADIN

Roşan Orhan

Okuma sırasına göre dizdiğim kitapların bulunduğu masaya bakıyordum. Evin sessizliği bir yandan huzur verirken bir yandan da ürkütüyordu. İstanbul'a geleli iki ay olmuştu. Kimseyi tanımadığım bu şehirde bir kapı sesi bile beni ürkütmeye yetiyordu. Bu kadar kitapla karakterle konuştuğum kadar komşularıyla konuşamıyordum. Onların suçu değildi bu. Benim suçumdu. Meraklı insanlardan oldum olası uzak durmuştum. Şehir hayatına en ayak uyduran huyum buydu. Elime, -tüm evi temizlemekten buruşunca kremlediğim elime-masaya koyduğum Hasan Ali Yücel'in klasiklerinden birini aldım. O gün hangisini aldığımı hatırlamasam da varlığı bir nebze olsun rahatlatmış beni.

Ev hâlâ sessiz de olsa artık yalnız değildim. Zihnim konuşmalarla ve kahkahalarla dolup taşıyordu. Nefes aldığımda ve bir an eve dönüp baktığımda o sessizlik beni yine içine çekiyordu. Hemen elimdeki kitaba döndüm ve korktuğum oldu. Kapı çaldı. Açmak istemiyordum. Bu şehirde bugün kadın olmak çok zordu; yalnız bir kadın olmak daha zordu. Hoş artık hangi şehirde kolay ki! Yiğitler yetiştirmiş Anadolu'da bile namusum dediklerini gözünü kırpmadan kıyıyorlardı. Yabancı damat istediğimi söyleyince annem "Anadolu insanı iyidir; evine, eşine sahip çıkar." derdi. "Sahip çıkar." derken bunu mu kastederdi? "Sahip çıkmak" buna da oldum olası ısınmazdım ya neyse. Ben İstanbul'da yalnız bir kadındım. Derdim; öğrencilerime daha ne anlatabilirim, hayatlarına ne katabilirim. Şimdiyse "Bunları yapabilmek için nasıl hayatta kalabilirdim." oldu. Öyle ya yaşamak için evden sağ çıkmak işe giderken yolda bir iblis yürekliye denk gelmemek metroda kılıçla dolaşan bir adamla karşılaşmamak okuluma yürüme mesafesinde olan yolda öfkesinden deliye dönmüş birine rastlamamak... Okul çıkışı aynı hisleri korkuları yaşamadan eve varabilmek şimdi bir lükstü.

Ben bunları düşünüp korkuya kapılırken kapı daha şiddetli bir şekilde çalmaya devam ediyordu. Ben mi çok daldım yoksa kapının arkasındaki mi sabırsızdı bilmiyordum. Kapıyı açmaya pek niyetim de yoktu. Kapıdaki de gitmeye... Beni burada kimse tanımaz ki. Kimdi bu şiddetli şiddetli kapıya vuran? "Alacaklı." der büyükler. Kapıya yaklaşıyordum. Yüzlerini birkaç kere görüp selamlaştığım karşı komşuyla konuşuyorlardı. Sesler yükseliyordu. Evet, tamam açabilirdim. Yüzüme bir tebessüm vererek önce üst kilidi sonra orta daha sonra alt kilidi açtım. O da gülümsüyordu bir kusur işlemiş gibi. Demek ki o kadar saklayamamışım huzursuzluğumu. Selam verdi temizlikçi kadın. Merdivenden sorumlu çalışan mı demeliydim? Ne güzel yüzü vardı. Hayır hayır güzel olan yüzü değil tebessümüydü. Ondan daha güzel kadınlar görmüştüm. Bu kadın gibi gülmemişlerdi.

Hayat dolu tebessümü... Sanki gözleri değil ağzı bakıyordu. Hayatla onunla kontak kuruyordu. Uzun zamandır böyle güzel gülen bir kadın görmemiştım. Az evvel kapıya şiddetle vuran sanki o değildi. Gülümseyerek “Adım Emine” dedi. Bu kadının üstüne giydiği her şey çiçek desenliydi. Merdivenleri silerken rahat edeceği ve üzerinde minik minik çiçekler olan bir etek giymişti, üstünde ise koca koca güller olan bir penye. Kıştı ama bu kadın üşümezdi. Gülüşüne bakılırsa sadece üstünde değil içine de bahar giymişti. Bahar giyilen bir şeydir ruha, umuda...

Adım “Emine” dedi. Merdivenden sorumlu olup aylık alacağı parayı söyledi. Ben de yeni taşındığımı... Sonra numaramı istedi. Telefonu uzattı.

-Bizim çocuklar anlıyor ben anlamıyorum bu yenisini. Her ay telefon yenilemekten alışamadım. Bu yıl bu üçüncü, dedi.

Sormadım, merakta etmedim doğrusu. En fazla küçük çocuğu vardır, kırmıştır. Ben tebessüm ettikçe anlatmaya devam etti.

-Ne kadar, dedim.

-Telefon mu, dedi.

- (Güldüm) Hayır, dedim merdiven parası. O da güldü.

-18 TL, dedi.

Sanki paradan çok güler yüze ihtiyacı vardı gözleri gülen kadının. Böyle içten ve güzel tebessüm eden insanlara bakmaya doyamazdım. Sonunda içimde tutamadım.

-Ne güzel gülüyorsun abla, dedim.

-Ahh beni gençliğimde görecektin nasıl neşeli bir kadındım. Hele bunları yaşamadan önce ne güzeldim, diye başladı anlatmaya.

İnsanlar bir iltifatla nasıl da yakınlık buluyor bir yabancıyla. Hele ki o iltifat saçını süpürge ettiği nankörlerden bekleyip gelmediyse... Oysaki ben daha fazla öğrenmek istemezdim. Hep sınırlarım vardı insanlara. Ben bu dünyaya biraz da yabancı olmak için gelmişim. Tezer Özlü’yü de bu yüzden yakın bulurdum kendime. Daha fazlası hayatıma müdahale gibi gelirdi ki öyledir de insanlar biraz anlatsalar senden de beklerlerdi. Çocukken ‘sır al sır ver’ ile mi başladı bu? Herkes mi oynadı bu oyunu? Emine ablanın sözünü kesip işten yeni geldiğimi, dinlenmem gerektiğini ve bu yüzden kusura bakmamasını söyledikten sonra “Haberleşelim olur mu?” dedim. O gözleriyle gülen kadının tebessümü gitti. Adeta hevesi kırılmış küçük bir kız çocuğu bakışı geldi. Biraz kırgın bir sesle “Tabi tabi” dedi. “Kolay gelsin.” dedim. O da “Sana da.” dedi. Bunu söylerken artık gözleri değil yalnızca yanakları gülüyordu.

Aklımda güzel gülüşüyle kalan Emine ablaya bir ay boyunca denk gelmedim. 18 tl’yi bir kenara ayırıp ne de olsa çalar kapıyı dedim. Kapı çalmadı. İkinci ay aradım, telefonu meşgul çaldı. Bir 18 TL daha ayırdım. Üç ay oldu. Israrla aradım o gözleriyle gülen kadını.

Telesekreterdeki kadın ‘‘Bu numara kullanılmamaktadır.’’ dedi. ‘‘Çocuklar mı kırdı yine telefonunu’’ diye düşündüm içimden. Evden çıktım merdivenlerden inerken sadece selamlaştığım komşuma denk geldim. Bu defa yalnız selamlaşmakla kalmadım. Ellerinde poşetleriyle bana bakan komşuma Emine ablayı sordum. ‘‘Üç aydır yok merdiven parasını da verme...’’ cümlemi bitirmeden yüzü düşen komşumun ellerindeki poşetleri merdivenlere değıdirmemek için yukarı kaldırdığı kolları da düştü. Poşetler artık merdivene değıyordu. Ağzımı açtı ve ben yalnızlığın verdiği o ürpertiye şimdiden hissetmeye başladım. -İki ay önce Emine ablayı kocası öldürdü, dedi.

Yüzüm sanki dondu. Ne tepki vereceğimi bilemedim. Kim bilebilirdi ki her şeye rağmen içinde baharlar biriktiren insanın hayatına bir kışın son vereceğini? Hâlâ evli olduğu bir adam tarafından... Üstelik bu kadın yalnız da değıldi ne bu şehirde ne de kendi evinde. Bir şey söyleyemedim. Başımı eğdim. Gözüm merdivenlere daldı. Biraz sonra dalan gözlerim omzuma dokunan komşumun eliyle irkildi. Merdivenlere baktım. Toz içindeydi. Korkulukta asılı pembe bir bez vardı.

ŞEB-İ YELDÂ

Ahmet Cengil

*Zaman çok garip bir şeydir.
Geriye doğru saydığında başka,
ileriye doğru saydığında başka geçer.*
Kemal Varol, Haw

Ümraniye ve Çanakkale cezaevlerine düzenlenen kurtarma operasyonu devam ediyor. Ayrıntılar...

Tık.

Hürriyet ve millet ifadelerini Türk fikir dünyasına armağan eden Namık Kemal 160 yaşında.

Tık.

Kadir Gecesi Özel Programı yarın akşam saat...

Tık.

Tinky Winky, Dipsy, Laa laa, Po..

Bu noktada devreye girme gereksinimi duydu Abadın. “Bu kalsın baba.”

İsteğinin gerçekleşmesi için şakayla karışık bir kumanda savaşı vermesi gerekirdi normalde. Ancak bugüne mahsus hiçbir isteği geri çevrilmiyor, bir dediği iki edilmiyordu. Oğlunun isteğine uyararak tombul kumandayı oturduğu kanepenin üzerine bıraktı Eren. Saba marka tüplü televizyonun siyah çerçeveli ekranında yeşil, çatıları tümseğimsi evlerden zıplaya zıplaya çıkan kaşsız, toparlak vücutlu animasyon karakterleri belirdi. Babası Abadın’a, “Açlık durumun nasıl?” diye sordu bu sırada.

Hipnoz edilmiş gibi televizyona kilitlenen Abadın, “Acıkmadım daha,” dedi.

Çocukluğun şaşmaz büyüme emaresiydi ana babayı öykünmek. İşte Abadın da yaşlılarıyla aynı yolu izleyerek büyüdüğüne inanmak, inandırmak istiyordu. Artmaya başlayan kilosunu, ayak başparmağında beliren ince tüylerini, kollarının musluğa erişebilmesini, mandalina soyabilmesini ve sahura kaldırılıp ilk orucunu tutmasını büyümenin gereklerinden sayıyordu. Ailesi, oruç tutmak isteyen Abadın’ın yaşına dem vurup bu uzun açlık saatlerine dayanamayacağını söylese de, o büyüdüğü inancına sahip bir çocuk mağrurluğuyla önüne konan kahvaltıdan günlerce bir lokma almamış, açlığa dayanabileceğini kanıtlamaya girişmişti. Sonunda çocuk inadı, ana-baba dirayetini kırmış; annesi Abadın’ı dün gece sahura kaldırmıştı. Coğrafya öğretmeni olan Eren, kalktığı ilk sahurda gözlerini açmakta zorlanan oğluna, kendisi için en uygun günü seçtiklerini anlatmıştı uzun uzun.

Kol saatine baktı Eren. Hareketleriyle huzursuzluğunu hissettirdi. Boğazını temizledikten sonra, “Hadi çıkalım oğlum,” dedi.

Telebatiler bitmeden çıkmak istemiyordu Abadın. İşveli, yalvaran bakışlarla, “Biraz daha kalsak baba,” dedi.

Yüzünü buruşturan babası, “Bugün nöbetçiyim oğlum, zaten geç kaldım,” dedi Abadın’a. Mutfakta sahurdan kalan tabak çanağı toplayan karısı Melahat, boynunu kapıya doğru uzatarak, “Bugün ben bırakırım çocuğu. Sen geç kalma,” diyordu salondaki Eren’e. Orta yolun bulunmasından memnun oluyordu baba-oğul. Eren, çıkmadan oğlunun başına bir öpücük konduruyor, “Çok acıyorsan iftari öğleyin yaparsın. Yaşın küçük, Allah kabul eder,” diyordu yazıcı meleklerle pazarlığı tamamlamış gibi.

Büyüdüğüne ikna olmayan babasının bu sözlerine içerliyordu Abadın. “Of baba... Dayanırım ben, merak etme.”

Gülümseyerek çıkıyordu Eren. “Yine de aklında bulunsun oğlum.”

Abadın, babası çıktıktan birkaç dakika sonra gözlerini televizyondan ayırmış, derse geç kalmamak için televizyonun yukarısında asılı duran sendika logolu duvar saatine bakmıştı. Saat, Abadın’a geç kalmak üzere olduğunu sadece akrebi ve yelkovanyla değil, tüm cismaniyetle göstermek istiyordu sanki. Tıpkı televizyonun başından kalkmak istemeyen Abadın gibi saatte kendisini duvarda tutan çividen ayrılmak istemiyor, bütün gücüyle duvara tutunmaya çalışıyordu. Fakat çivi, taşıdığı yükten bir an evvel kurtulmak istiyor, saati önce yavaş, sonra hızlıca sağa sola savuruyordu. Saatle çivi arasındaki bu ilişkiye anlam veremedi Abadın. Tavanda sallanıp duran avizeye de. Yalnızca korku duyuyordu. Bilinmeze verilen ilk tepkiyi.

“Deprem!” diye bağırarak salonun kapısına yapışmıştı annesi. Boş yere. Oynamıyordu yerinden. Altlarından kayan zemin, kilidin dilini yuvaya sıkıştırmıştı iyice. Melahat’ın fevranlarına cam, porselen ve ayna kırıklarının gürültüsü ekleniyordu. Avizenin yere düşen taşları da duvardaki çividen sıyrılıp zemine çakılan saatin camı da bu hüznü armaniyeye katılan seslerden birkaçıydı yalnız.

Duvar saati yerde bir iki kez sekmiş, arkasındaki pili havaya fırlatmıştı. Televizyon, dolabıyla birlikte yere göçmüş, çatlayan duvarlardan fıskıran tozlar tüm evi kaplamıştı. En son duvarlar çökmüş, Abadın’ı ve annesini karanlığa boğmuştu.

Öldüğünü sanmıştı Abadın. Çocukların ölünce gideceği cennet böyle kapkara bir yer miydi? Annesinin sesini duymuyordu hem, ona cennette ayrı bir köşk mü vermişlerdi? Olamazdı. Çocuk akli yaşadığı felaketi almıyor, tecrübe denen şeyin, yeterince acı tatmışlığın eksikliğiyle önündeki karanlık tabloyu bir yerlere oturtamıyordu. Geleceğin onması güç yarayıydı yaşadığı. Tanımlanmamış bir bela, adı konmamış bir korkuydu.

Kıvrdayacak yeri yoktu. Sıkışmış kalmıştı bileşik tuğlaların, kopan beton parçalarının, kırık dökük eşyaların arasına. Bir gözkapakları imtiyazlıydı. Kapanıp açılıyor, yanaklarındaki tozları silip süpürecek gözyaşlarına müsaade edebiliyordu. Hıçkırabiliyordu da hani. Genzine yapışmış tozları midesine indirip unuttuğu açlığını bir nebze bastırabiliyordu. Artıyordu susuzluğu. İçine dolan toz bulutları, daralan yeri sıkıştırmaya başlıyordu nefesini. Kuvvetle öksürdü. Öksürüğünün şiddeti, başını tepesindeki beton bloğa deşirdi. Acı içinde kıvrandırdı bu temas. Başını mı kaniyordu ne? Öncedendi belki. Soğukluğu yeni yayılmış, şoku yeni atlatılmış bir acıydı, kim bilir.

İçeriğiyle zıt bir ses geldi annesinden, “Korkma.” Korkusu tümenden gitmese de cesaret verdi bu ses Abadın’a. Derinlerden yankı yapa yapa gelmeye devam ediyordu ses. “Korkma oğlum birazdan çıkaracaklar bizi.”

“Ne oldu anne?”

“Deprem oğlum. Beş on yılda bir olur. Korkma ama hep çıkarırlar enkazda kalanları.” Ama ölü, ama diri diye ekleyemedi tabi.

“Enkaz ne?”

“Üstümüzdeki oyuncu duvarlar. Deprem olunca yerinde duramazlar böyle,” oğlunun soru sorarak gücünü tüketmesini istemiyordu Melahat. “Şimdi çok konuşup yorulmayalım. Gözlerini kapat ve sana anlattığımı masalları düşün yavrum. Tamam mı?” dedi.

“Tamam,” dedi Abadın.

Gözlerini kapamasına lüzum yoktu. Karanlıkı her yan. Düş gücünü arttıran bir tarafı vardı bunun. Yalnız Abadın, zihnindeki imgelemlerin karanlığa zifirilik payandası vermesinden korkuyor, masal dünyasına girmekten; ateş saçan ejderhaları, kırk kollu ahtapotları, devasa pençeli dinazorları görmekten endişe ediyordu.

Kara bir göle taş atılmış gibi içi içe geçmiş beyaz halkalar beliriyordu gözlerinde. Körlüğe benzer bir his. Körlük dünyayı böyle mi hissediyordu? Gözleri açık mıydı, o beyaz halkalar gerçek miydi, yoksa kapanmış gözlerinin bir kusuru muydu, bilmiyordu. Ellerini enkazda gezdirerek kör bir kuyuya düşmediğine inandırmak istiyordu kendini. Kalın, sırtı yamuk bir nesne keşfetmişti yerde. Avucuna aldı. Ön yüzünde yumuşak plastikten çıkıntılar vardı. Parmaklarıyla çıkıntılarının üzerindeki tozu sıyrdı. Esnektiler, parmakla dürtülünce aşağı gömülüyor, sonra tekrar baş gösteriyorlardı. Anladı sonunda, kumandaydı elindeki. Başparmağıyla “power” tuşunu aramaya başladı. Belki ona güç versin, belki de televizyonun karartısına son veren sihirli tuş kendi karanlığını da bitirsin istiyordu. Onu balsa başkalaşacaktı her şey. Önce karıncalanmış bir ekran belirir, sonra “P+” “P-” tuşlarıyla kanallar değişir, Telatabilerin kaygısız dünyasının perdeleri aralanırdı... Olmuyordu ama. Hırsla basılan yuvarlak tuş karartıyı çözmüyordu.

Küçük ellerinden kaymasına izin verdi kumandanın. Bir şırıltı duydu sonra. Parça parça yaklaşan sıcaklığı... Petekler de nasibini almıştı yıkımdan, damarlarındaki kanı, sıcak suyu kaybediyorlardı. Duyduğu masalların kötü bir sahnesindeydi sanki. Zehirli sular ayağına dolanıyordu. Bu sular, bedeninin korkuyla dışarıya attığı sıcak, asitli sular mıydı yoksa peteklerin isli, kömür karası suları mıydı, farkında değildi.

Enkazın üzerinde, kendini duyurmaya çalışan sesler duydu Abadın. Unuttu korkusunu. Endişesi yerini umuda bıraktı. Yaşıyordu demek. Yeis, umuda bu süratte anca dünyadayken varırdı.

Sağındaki molozların arasından tozlar yığılıyordu üzerine. Enkazın arasından zayıf bir ışık belirmiş, ses yaklaşmaya başlamıştı. “Buradayım,” diyordu Abadın.

Enkazı eşeleyen, Abadın'ı duymuş olmalıydı ki, ışığın geldiği oyuk büyümeye başlıyordu yavaştan. Tozun grisine boyanmış yüzüklü, esmer bir el uzanıyordu enkazın arasından. “Abadın,” diye feryat ediyordu babası, kumsulaşmış betonu tırnaklarıyla kazarken.

Abadın, “Buradayım baba, buradayım,” diyerek gayrete getirmeye çalışıyordu babasını.

İyice genişleyen oyuktan içeriye baktı Eren, “Az kaldı oğlum, biraz daha genişleteyim, çıkaracağım seni,” dedi. Eren'in eli Abadın'a degecek kadar yakındı artık. Kol saatinden gelen tik taklar oğlunun kulaklarına kadar ulaşıyordu.

Büyüyen oyuktan gelen ışık gözlerini aldı Abadın'ın. “Sokak lambaları,” diye düşündü gözlerini kırıştıırken. Oruçlu olduğunu hatırladı birden. Ne kadar da susamıştı. “Hadi oğlum yaklaş biraz... eğ başını, elimi tut... sürünmeye çalış şimdi... hadi biraz daha zorla kendini...”

Babasının talimatlarını takip edip çıktı betonların arasından. Aydınlık, karanlığa alışan gözlerini acıtıyordu. Yağlanmamış kepenkler gibiydi gözkapakları. Kalkmıyordu. Suyla dolmuş bir avuç yüzünü siliyor, iş makinelerinin gürültüsüne karışan ezan sesini duyuyordu. Ağzına küçük bir şişe dayanmıştı. Kana kana içti bu şişeden. Güneş tam ortalamıştı.

OF Kİ NE OF!

Ömer Öztürk

Of ki ne of!”

Başını, koyduğu topraktan gözü nemli biçimde usulca kaldırdı. Göz ucuyla bir bakış kondurdu bana doğru. Usuldan tebessüm eden, cevap bekler gibi bir hali vardı. Neden ofladın der gibi.

“Sana demedim. Senin için oflamadım. Aklıma bir şey de gelmedi.”

İnceden bir mırıltı duyuldu. Yeniden koydu başını toprağa. Olanca sakinliğiyle uzattı boynunu. Az biraz sürtündü. Boynuyla toprak kavuşunca sürtünmenin çıkardığı seste anlam arandım.

“Elimdekine ofladım ben. Cevabını aldın mı? Gerçi, başını toprağa tekrar koyuşun benim oflamamı pek de umursamadığın anlamına gelir Alagöz. Sahi öyle mi? Beni umursuyor musun? Senin için ben ne anlam ifade ediyorum?”

Yeniden gözleri nemli, bana doğru döndürdü boynunu. Bir sinek vızıltıyla nemli gözlerinde gezindi. Konmak için çabaladı. Aldırmadı sineğe.

“Elimde görmüş olduğun içecek var ya Alagöz, işte ona şalgam derler. Soğuk içilir. Az evvel öyle bir içtim ki bu şalgamdan. Ağzımın içinde lezzeti kendinden menkul bir tat oluştu. Zamanla gelişen, büyüyüp serpilen bir lezzet bu. Zihnime değen bir lezzet. Bak Alagöz, önce zihnimin muhtelif yerlerinde hafif bir kıvılcımlanma olur, sonra sonra bu kıvılcımlanma gelişir, serpilir; bambaşka bir bakış ortaya çıkar bende. İşte bunu, öngördüğümden olsa gerek, biraz sonra kafamda ortaya çıkan bu kıvılcımlanmanın bende yarattığı hazdan dolayı dedim. Bak yine diyorum: Of ki ne of!”

Beni anladığından eminim. Yüzünde tebessüm aradığım doğrudur.

Patilerini uzattı öne doğru. Daha bir yayıldı toprağa. Yüzünde, sanki dünyanın en keyifli yatağına uzanmış, berrak bir sabahta, geçmişte yaşadığı bütün mutlulukları yeniden ansımış gibi bir ifade...

“Sana bir şey soracağım Alagöz. Sence, güzel bir kadının güzelliğinin sırrı nedir? Derin ve anlamlı bir bakış mı? Tutkulu saçlar mı? Peki ya göz rengi!”

Boynunu diğer tarafa çevirdi. Demek ki sorularım onu ilgilendirmiyor. Beni umursamadığından emin oldum. Açtığım konunun onda bir huzursuzluk yarattığı aşikâr. Başımı hafifçe eğiyorum. Alagöz gözlerini dikmiş tam karşıya bakıyor. Odaklandığı yere bakıyorum. Bir Arap Bülbülü gökyüzünde salındı salındı. Önce ucu sivri bir taşa kondu. Sağı solu gözlemedi. Doğanın hareketsizliği işine geldi. Ardından koca kaya parçasının gözünden çıkan buz gibi pınarın önüne uçtu. Boynunu eğip bir defa su içti. Başını kaldırdı, yeniden sağı solu süzdü. Ürkek tavrında sezgisinin gücü var diye düşündüm. Sonra bir kere daha, bir kere daha...

“Doymuş olmalı değil mi Alagöz? Baksana taşın üstüne sıçrayıp tüylerini silkeledi. Bu, onun için bir mutluluk olsa gerek.”

Bir yudum daha...

“Of ki ne of!”

Alagöz başını hafifçe kaldırıp da karşısındaki sonsuzluğa hiç bakmadı. Baksın istedim ama bakmadı. Şehir sevmiyor belli. Devasa apartmanların buradan bakılınca biçimsiz kutu gibi görüntüleri, aralarına sıkıştırılmış ufak tefek yeşillikler, kaldırım köşelerinde pinekleyenler, ikinci güneşinin gittikçe artan yakıcılığı karşısında afallamış ve kendini şehrin sulama kanallarına atıvermiş üryan çocuklar ilgisini çekmiyor Alagöz’ün belli. Ama yanı başımızda durmuş sağı solu seyretmeye koyulan Arap Bülbülü ilgisini çekiyor.

“Alagöz, biliyor musun insanlar anı yaşamak nedir bilmiyor.”

İnceden bir mırıltı. Seni dinliyorum dedi, fark ettim.

“Geleceğe dair uzun uzadıya planlar yapmak ne işimize yarar Alagöz. Üç günlük dünya değil mi yaşadığımız?”

Mırıltı yok bu sefer. Hiçbir ses yok hatta. Bir bakış atıyorum.

“Bana bak, beni dinliyor musun dinlemiyor musun? Öyle kendi kendime konuşmak istemiyorum. Alimallah bir gören olsa meczup diyecek. Gerçi meczupluk büyük meziyettir Alagöz. Sen bilir misin meczup ne demek? Neyse sonra anlatırım bunu sana. Ne diyorduk? Ha insanlar... Mesela benim hiçbir gelecek planım yok Alagöz. Biliyor musun, param da yok. Parası olmayan insanın gelecekte umut devşirmesi yersizdir. Ha, umutsuz da değilim bak. Tam bir umut beslediğim de yok. Araftayım. Eğer sen olmasaydın Alagöz, ben yaşamımın anlamsızlığından emin olacaktım.”

Bu sefer sessizliğine sesi karıştı Alagöz’ün. Mırıltıdan da öte bir ses bu.

“Senden konuşunca hoşuna gitti değil mi köftehor!”

Başını okşuyorum. Ellerimi yanaklarında gezdiriyorum. Şehrin kalabalığına inceden bir bakış konduruyorum. O halde bir daha çekmeli.

“Of ki ne of!”

“Bak sana ne anlatacağım Alagöz. Şimdi ben bir gece kaldırımda adımlarken, tabii bu adımlarım bilinçsiz adımlardı, kendimde değildim, birden bir fren sesi patladı. Kulaklarım delindi sandım. Arkamı dönüverince koca minibüsün freninden çıkan çayırtıya hayretle baktım. Tekerin altında yatan bir çift bakışla göz göze geldik. Kafamdaki düşünceler yumağı kayboldu gitti. Ne mi düşünüyordum? Hiçbir şey. İnsan öyle pat diye terk ediliverince yaşadığı şokun etkisiyle hiçbir şey düşünemez Alagöz. İşte ben de o gece terk edilmişim biliyor musun?”

Nedensiz bir terk edilişti bu. Valla hiçbir kabahatim yoktu. Bütün özel günlerde çiçek alırdım, coşkulu doğum günü kutlamaları tertip ederdim, gücüm oranında onu mutlu etmek için çabalırdım. Bak ne diyeceğim. Benim hafızamda ezberi taze tonla şiiir vardır Alagöz. Hepsinin içinde biliyor musun? Çünkü mutlu oluyordu, çok hem de. İşte o gece birdenbire çağırırdı beni. Ortada sebep yokken. Çok önemli bir şey konuşacaktınız. Merakımdan öldüm Alagöz. İnsan bu, merak eder değil mi? Hatta yalnızca insan merak eder. Nedenini söylemedi. Koşa koşa gittim. Kapısına vardım. Bilirim, tatlıyı çok sever. Antep fıstıklı baklavaya bayılır. Düşünmez miyim hiç. Aldım. Hem de cebimdeki son parayla Alagöz. Hem de tamı tamına altı dilim. Bakma öyle ters ters. Baklavalar ne kadar pahalı senin haberin var mı?

Daha kapıdan girer girmez dudaklarımdan öpüverdi beni. İlk defa biliyor musun? İlk defa bir kadın, geçen iki yılın ardından, elini tutmaktan bile imtina ettiğim bir kadın, elini tutmaya korktuğum, gözlerine bakmaya korktuğum bir kadın beni çılgınca öptü. Durur muyum hiç. Ben de karşılık verdim Alagöz. O an ne hissettim biliyor musun? Berrak bir gölün ortasına zerre denli zehir damlattılar. Gerisi mi? Boşver.

Ellerimden tuttu. Gözlerime baktı. Kaygılıydı.”

“Seni çok seviyorum Faruk. Elveda sevgilim. Sorma, bakma yüzüme. Konuşma benimle. Bazı vedalar da böyle olur. Nedensiz. Fakatsız. Kapı orada.”

“Çıktım Alagöz. Boynum bükük yürüdüm. Biliyor musun, dediğini yaptım. Neden böyle olduğunu hiç sorgulamadım. Sadece donmuştu belleğim. İnce bir şaşkınlık gittikçe birikiyordu gecenin koynunda. İşte o an fren sesiyle irkildim. Dedim ya bir çift bakışla göz göze geldik. Ön tekerin altında, nemli gözlerle bana bakan bir çift bakış...”

Koştum, çok hızlı koştum. Aldım onu oradan. Hemen en yakın veterinerine götürdüm. O saatte nerede buldun diye sorma Alagöz. Bizim de vardır elbet bir tanıdığımız. İki gün kaldı orada. Ben adının ne olması gerektiğini kafamda düşünüp durdum o iki günde. Ha, bulamadım bir isim. Ona kızım diyebilirdim sadece. Memeleri yumul yumuldu. Sütü olduğu belliydi. Eve getirdim onu. Bir güzel yıkadım. Yarası derindi Alagöz. Öleceği aklımın ucundan bile geçmezdi.

Kaybolmadan bir gün önce evden çıktı. Arkasından ben de yürüdüm. Sanki beni bir yere götürmek ister gibiydi. Alagöz inanır mısın hayatımda girmeyeceğim sokaklardan geçirdi beni. Sonra da bir kâğıt toplayıcısının deposunda buldum kendimi. Kartonların arasında bir çift bakış karşıladı beni.

İşte o, sendin Alagöz.

O gün bugün beraberiz seninle. Ben memnunum senden. Ya sen?”

İnceden mırıltı. Elim şalgam şişesini daha sıkı kavradı.

“Of ki ne of!”

“Annen kayboldu o gün Alagöz. Bir daha da görmedim. Üst komşu Zarife teyze aşağı mahallede benzer özelliklere sahip bir köpeğin ölüsünü belediye işçilerinin götürdüğünü söyleyinceye kadar umut taşıdım içimde. Sonra da umudum küle döndü. Şimdi ise ne umutsuzluk var hayatımda ne de umut; buna rağmen mutluluk var hayatımda Alagöz. Neden mi?

Kendine sor iki gözüm!

GÜMÜŞ ZİNCİR

Ali Aytar

Zarif Bey, kendisini bilen biriydi. Çocukluğundan bu yana ısmarlama hayatların gölgesinde yaşamını sürdürmüştü. Acının ne demek olduğunu da fazlasıyla bilirdi. Hep bir mücadele hattında ömür geçirmişti. Ortaokul yıllarında ilk sevda cemresi gönlüne düşüverir. İlk sevda cemresi dediysek hani, her yıl bu yaşına gelmesine rağmen aynı cemreyi gönlünde taşırdı. Bu durum benliğini rahatsız etmekten ziyade, acı ile keyifli bir temas halini almıştı. Gel zaman git zaman kendince mükellef bir meslek edinmişti. Çalışmanın en büyük ibadet olduğunun farkındaydı. Her oldu denilenin, olmadığını keşfetmesi epey bir zaman almıştı. Çocukluk ve gençlik yılları hep aynı mahallede geçmişti.

Arkadaşlık denilen mahareti iyi kötü kavramıştı. Sonrasında ailesi münasip bir kızla evlenmiş ve Zarif Bey'in yanına getirip bırakmışlardı. O günler ömrünün aslında zor ama bir o kadar da heyecan verici günlerindendi. Dipsiz bir keşif macerası içerisine düşmüştü. Zamanla eşyle birbirlerine alışmışlardı. Eşinin giriştiği fedakarlıklar altında ezildiği zamanlarda olmuştu. Bazen bir çocuk misali yaka paça dağılırdı. Mahalleli severdi de onu. Yorgun argın iş dönüşü A. kahvesine uğrar, çocukluğunun izlerini muhafaza eden arkadaşlarının masasında demli bir çay içerdi. İki lafın belini kırdıktan sonra evin yolunu tutardı. Günler, aylar ve yıllar hep bu döngü üzere geçmişti.

İşte Zarif Bey'in oğlu Mustafa, buhranlı bir yaz akşamının dipsiz yalnızlığında bu mahallede doğmuştu. İlk günlerinde ailesinin neşesi ve imtiyaz kaynağı haline gelmişti. Lakin Zarif Bey biliyordu ki bu diyarlara güneş bir başka doğar. Biraz ürkek, nazlı ve kaçarcasına... Gecedeki delicesine yağın yağmurun çamurlaştırdığı kızıl toprak, güneşin ürkek ışıltılarına biraz daha kalması için yalvarırdı. Buralarda günler işte hep bu hengâme ile geçerd. Mütemadiyen bir varoluş mücadelesi.

Mustafa doğuştan mazlumdu. Ama harbiden mazlum. Doğuştan diğer çocuklardan farklıydı. Bu durumunu zamanla ilk olarak ailesi, arkadaşları ve en sonunda da kendisi anlamıştı. Yine de bu farklılığı onu mahallede aranır kişi haline dönüştürmüştü.

Yıllar geçtikçe diğer çocuklardan farklı olduğu daha da gözle görünür hale gelmişti. Mustafa, bir melek misali mahallede arkadaşları etrafında döner dururdu. Sabahtan akşama mahallenin bir ucundan diğer ucuna herkese selam verirdi. Mahalledeki her ailede Mustafa'nın da sofrada bir tabağı her zaman bulunurdu. Mustafa, nerede acıkırsa orada sofraya kurulurdu. Kimin sofrası olduğunun bir önemi yoktu. Önemli olan o sofranın ağır bir misafiri olduğudur. Mustafa, karnını doyurmakla kalmaz, üstüne bir güzel de çay keyfi çekerdi. Ardından gün batarken alelacele kalkar, evinin yolunu tutardı.

Mustafa'nın elinden düşürmediği gümüş zinciri bütün mahalleli bildirdi. Zarif Bey'in babasından kalma bu gümüş zincir, çocukluğundan beri Mustafa'nın tek dostu konumundaydı. Gümüş zincir, onun için dede demektir.

Yıllar geçtikçe Mustafa'nın çocukluk arkadaşları büyüyor ve yuvadan ayrılan kuşlar misali hayat kavgasının eşiğine atılıyorlardı. Mustafa ise ne kadar büyüse de hep aynı yaşta kalıyordu. Mustafa'nın her dönem yanındaki arkadaşları değişiyordu. Mahalledeki her çocuk, onun tedrisatından geçmeden mezun olamıyordu. Hayatın her döneminde Mustafa'nın yaşamı güllük gülistanlık geçmezdi. Bazen bu farklılığı içinde onunla dalga geçenler, onu hor görmeye çalışanlar Mustafa'yı zor durumda bırakmayı başarırlardı. İşte böyle günlerin ardından Mustafa, evden dışarı çıkmayı bile istemezdi. Yüreğinin burukluğundan olsa gerek bir köşeye çekilir, gümüş zincirini parmağında pervane misali bir sağa bir sola çevirip dururdu. Parmağındaki zinciri salladıkça, yıllar peşi sıra geçiyordu. Bedeni cüsseli olsa dahi çocuksu yüreğinde herkese yetecek kadar sevgisi vardı. Tenhalaşan akşamlarda ellerinin diğer arkadaşlarından farklı olduğunu görmüştü. Anlam veremiyordu. Geceler boyu müthiş bir tatlı isteğiyle odalarda dolaşır. Mahallede kediler ve köpeklerin karıştırdığı çöp konteynerlerine kapak taktılar. Sonra yalnızlığa, açlıkta eklendi. Mahalle acı kokardı. Zarif Bey, oğlunun bilinçsiz neşesine, derin hüüün bulutları bırakırdı. Mustafa ise misafir mutlulukların şursuz meziyetlerini anlamadan serperdi yüreğine.

Akşam olur, Zarif Bey yorgun argın evine dönerdi. Mükellef bir sofraya oturmayalı epey zaman olmuştu. Çoğu zaman bir şeyler hazırlamayı istemez ve yarı tok yatardı. Yatardı ama dinlenmek mümkün değildi. Uykuları bölük pörçüktü. Gönlüne yıllar evvel düşmüş olan cemreyi hatırlamaktan kendini alıkoyamazdı. Gün içerisinde yaşadıklarından ziyade kafasının içindeki düşünceleri onu zorluyordu. Kimsenin olmadığı yerlerde dahi aklından geçenleri dizginlemeye çalışıyordu. İçindeki düşünceler ile dışarıdan gözlemlenebilen aceleci adımları arasında bile amansız bir mücadele söz konusuydu. Sonra yanı başına Mustafa otururdu. Zarif Bey, Mustafa'nın gözlerinin içerisindeki dinginliği görebilirdi. Mustafa bugün de dışarıya çıkmamıştı. Muhtemelen mahallede yine bir şeyler yaşanmıştı. Yoksa Mustafa bu saate kalmaz kendini evden, mahallenin çamurlu yollarına atmıştı bile. Hele hele macun şekeri satan Kara Mecit'in geldiği gün evde kalmayı tercih etmişse eğer muhakkak yüreğine anlam veremediği bir şeyler oturtmuşlardı. Oysa bizler yani Mustafa gibi masum ve farklı olmayanlar, yaşlarımız ilerledikçe masumiyetimizi kaybederek karanlık ve merhametsiz dipsiz bir kuyuya doğru ilerliyorduk. Derinliğimizi kaybedeli uzun yıllar olmuştu. Bir kâğıt üzerinde kendine yer edinmiş anlamlı kelimelerin oluşturduğu cümlelerin bizim için manası kalmamış gibi davranıyorduk. Mustafa'nın elinden düşürmediği gümüş zincirin ucunda sallanıyordu yalnızlığımız.

BELKİ KUŞLAR DA GELİR

Merve Yurtsever

Sabahın ilk ışıklarıyla kalktığını zannediyordu. Oysa güneş gökyüzünün merkezinde çoktan konumlanmıştı. Zaten zanlarla geçiyordu ömrü. Telefonun saatine ilişkin gözü çokta telaşlandırmadı. Gün hâlâ uzundu. Yapılacaklar listesi boştu. Yapılmayacaklar listesi ise bir hayli uzun. Bir aydır ezber etmek için uğraştığı gibi bütün gece yine zihnine kazındığı liste... Yine başarısız olacağını bilinciyle kavgalıydı bir yanı, diğer yanıyla da saçma bir inancın sığıntısında savaşıyordu.

Kahvesini her zamankinden daha sert hazırladı. Tüm benliğiyle kendine aymalıydı. İnsandaki garip haller silsilesi işte. En çok kendine ayan, en çok kendinden kaçan... Korkuyorsun dedi içinden kopan merhamet kırıntısı. Benliğine merhameti de hep havada asılı... Giderek kaçtığı, kaçamadığı, kaçmak için uğraştığı, sonunda kavuşmanın acısıyla kıvrandığına benziyordu kendi de. Öyle olmalıydı zira sözden öteye gidemeyişleri ondan öğrenmişti ruhu. Eylemsizliği onun yansıması. Acımasız kalıpları onunla dikilmiş tenine, umursamaz kumaşların ahenginde. Üstelik acıya acıya, gönül rızasıyla. Acıya razı oluşlar neyin bedeli? Henüz bilmiyor kendisi.

Elindeki kahvenin sıcaklığına sarılarak geçti televizyonun karşısına. “Çocuklar ölmesin” sesleri yükseliyordu ekrandan. Çocuklar ölmesin diyen herkes en az bir çocuğu öldürmüştür. Kendi çocukluğunu... Bilinçlerin tezatlığında geçiyor ömür. Çocukluk hayat rafından aşağı atladı mı daha çabuk kabulleniyor insan hayal kırıklıklarını. Bazen sadece bir çocuk inadına muhtaçken yetişkin damarlarından atılıyor öfke nöbetlerine...

“Ölmeyi bilmek öldürmeyi de öğretir. Önce kendimde usta olmalıyım. Ben beni öldürmeliyim. Bende ki ahvale yanmak için tüm kanın yanlarımı, normalüstü sevgi bağlarımı, sırtıma tüneyen ağırlıkları, tek tek sökmeliyim.” demişti, yine kendinden umutlu yanıyla. Ağız içinde gevelene gevelene öğütülmeyen sözcükler gönlünü kilitler sandı. İşte yine bir zannın esiri. Sindirmesi gerektiği gerçeğini hep ardı sıra attı. Yine yenilgin bakışları fotoğraflara kaydı. Son kez dedi. Her son deyişinde özünden bir parça yitti. Yetmedi. Sonu gelmeyen göz değişler sese hasretini tetikledi. Son kez dedi, eli isminin üstüne gidiverdi. Büyülü anların buğulu halleri ruhuna yapıştı. Ezberindeki liste flulaştı. Mutluluk sanısını bir kez daha kuşandı. Ardından pişmanlığı bağıracağını bilişler rafa kalktı. Telefon konuşmaları her gün daha da kısaldı. O boş vermişlik kılıfına sığmaya çalıştı. Yedi bitirdi içini de vazgeçişini sürdürmeyi beceremedi.

Akşamın koynuna bir başına girince yineledi zihni. Ölmeyi bilmek öldürmeyi de öğretir. Ölümün türlü senaryolarında dolaştı. Hiçbirini kendine yakıştıramadı. Soğuğu bedenine uyarlayamadı. Kısaca girmiş hayallerin kapısında kıvrandı kaldı. Geceler kısalmadı. Günler uzamadı. O bekleyen konumundan öteye varamadı. Sözler yinelenmekten bıktı. Umudu arka çıkmayı bıraktı. Ölüm kapısına daha yakından baktı. Zihni heyecanlandı, umudu canlandı, bu kez ruhu fısıldadı; “Ölmeyi bilirsen öldürmeyi de öğrenirsin.” İdraklerinin ayaklanması dileğiyle aynı cümleyi tekrarlayarak uykuya daldı.

Düzen yoktu hayatının hiçbir anında. Tıpkı onun gibi dengesizdi yaşam biçimi. Nasıl dayanacağını tartışıyla uyandı bu kez. Gördüğü rüyaları hatırlamak bile içini daraltıyordu. Onsuzluğu yaşamaya nasıl katlanacaktı? Yeni bir düşünce koridoruna daldı. Sıkıldı. Elindeki telefonda boş bir gezintiye çıktı. Hızla atladığı sayfalar arasından gözüne bir haber ilişti. “Orhan Gencebay hakkında öldü haberi çıkararlara, ya tabutta yoksam diye cevap verdi.” Yazıyordu. Gülümsedi. Yüz kasları bu gerilmeyi özlemişti. Sahi dedi sahi ya tabutta olmazsam. Koridorda bir ışık belirdi. Her şey bir telefonla başlamıştı. Bir telefonla yok olabilir miydi? Şimdi çıksa fırlatsa telefonu derin sulara bir daha ona ulaşamazdı. Hafızası çok kuvvetli olmamıştı hiçbir zaman. Belki de o yüzden çabuk unutuyordu uğradığı haksızlıkları ve de süslü hakaretleri... Numarasını ezberlemedi yani. Dayanabilir miydi? Emin değildi. Ölüm düşüncesinin kıyılarında dolaşırken farkına vardığı yaşanmamış bir hayat kalmıştı ardında. Kalan zaman yaşamak için yeter miydi? Aklına kazınmış fotoğraf kareleri ne kadar zamanda bulanıklaşırdı? İnce gülüşünün altındaki çekiciliği, yeni tıraş olmuş yüzüne gözlerinden değen parıltıları, hafif kirli sakallarının tenine batacağı hayalindeki kıvranışı, bazen küçülüp bazen kocaman koyulaşan gözlerini, dik başını, uzun boynunu, boynundaki küçük beni unutmak... Ölümle eş değer olmalıydı...

Önce düşünmeyi bıraktı. Ölümde kararlıydı. Hayatı ağır adımlarla ilerleten kadın, hızla ayaklandı. Yere düşen kahve fincanı, falındaki adamı ayakları altına serdi. Bakmadı. Kendine inancı yitmeden koşmalıydı. Ardına bir kez bakarsa çakılır kalırdı. Bir tabut gibi taşıdı telefonu elinde. Son dakika belki arar diye gözü kaysa da çalmadı yine telefon. Yalın ayak çıktığı sokaklarda kanlı iperle dokundu ayakları. Acıya zaten alıştı da en zoru kaldırıma bıraktığı, damarlarından akan izlerin önüne düşen gözyaşı damlalarıydı. Ölüm ardından koşuyordu gözyaşı önü sıra yeni yaşamını resmediyordu. Katlanılası değilse de kanıksaması gerekti. Son noktaya vardı. Kendi nefesinde boğuluyordu. Göğsünü oynatan kalp ritmi, ciğerlerini zorlayan solukları upuzun maviyette dinlenebilir miydi? Denemeliydi... Elindeki timsali tabuta baktı. Veda konuşması yapmayı düşündüyse de hızla uzaklaştırdı kafasından. Hazırladığı hiçbir vedada başarılı olamamıştı ki. En iyisi doğrudan koparıp atmaktı. Havaya kalkan eli birkaç kez yanına düştü. Yapışmıştı üzerine sanki telefon, kaderi gibi... Öfke halleri çoğaldı. Tiz bir çığlık koştı, kulakları patlatırcasına. Elinden fırladı telefon o an, korkuyla maviye sarıldı. Umuda gömdü kendini. Bomboş gözlerle saatlerce baktı denize kadın. Ayaklarındaki yaralar daha çok kanadı. Kalbi tekleyerek çarptı. Nefesi iğneleri kuşandı. Ve benliği saygı duruşunda kenarda usulca fark edilmeyi bekledi. Aklında son bir mesaj yazsa mıydı pişmanlığı dolaştı. Ne diyebilirdi “Ben en çok sana yandım, ölmeye de razıydım, oysa sen hâlâ sağdın. Ve sen hâlâ sağır...” ne değişirdi ki? ... Yavaşça kalktı. Kanayan ayaklarını denizin tuzunda yaktı. Bir telefon almak için mağaza bakmak istedi. Oyalanacak bir şey arayan zihni ilk telefonu düşürmüştü aklına. Gözüne bir kumaş dükkânı ilişti. Garip bakışların altında sesi kelimeleri kıskandı. “Bana kumaşlar verin. Çeşit çeşit, renk renk, hepsinde ayrı bir ahenk kuşanacağım. Gözümün iliştiği kara öbeklere perdeler biçeceğim. Her gün pencereimde farklı bir renk... Belki kuşlar da gelir. Her birinden farklı bir ses...”

En çok da belkiler yoruyor insanı...

Yaklaşan siren seslerini duydu. Çalışanların gözlerine baktı. “Korktunuz mu?” Dedi “Ben de korkuyorum kendimden.” Renklerin üstüne birkaç damla gözyaşı düştü. Polislerin ayak seslerine kakhahaları eşlik etti.

LABİRENTTE KARŞILAŞMA

Suat Savur

Sabah kahvaltısından sonra biraz hava almak, yürümek istedi. Evde kalıp kendisi gibi hanımının ona söylenip azarlama seansları başlamadan bir fırsatını bulmalıydı. Karısı, ben mutfaktayken çıkar gider, peşinden gidecek kimse de yok, diye yaşlı adamın yaka cebine parmağını geçirdi, kâğıt duruyor mu diye yokladı. Vestiyerde ayakkabı kutularının yanında duran makası, tornavidayı ve bıçağı alıp ceketinin dış cebine sessizce koydu adam. Sokağa salıverdi kendini.

Mutfağın bir köşesinde oturduğu sandalyesinden dizlerini ovalayarak kalktı. Televizyonun kumandasını masanın kenarına bıraktı. Kahvaltıdan sonra bugün daha fazla oyalandığını düşünerek masayı toparlamaya başladı. Masanın adamın oturduğu tarafında ekmek kırıntıları vardı. Birkaç zeytin çekirdeği de yere düşmüştü. Yılların yorgunluğuna dayanamayan sabrı tükenmiş kadın, yaşlı adamın arkasından söylendi. Zaman zaman yanlarına uğrayan torunları hafta içi olunca okuldaydı. Oğlu haftadan haftaya uğradı, kızı da aklına düşerse. Zaten gelen gidenleri de pek yoktu. Çıktı gitti ama yanında kimse olmayınca fazla uzaklaşamaz, mahallenin dışına çıkamaz, diye düşündü.

Adam binanın önünde durdu bir süre. Derin bir nefes alıp etrafına bakındı. Dışarının ferahlığı iliklerinden vücuduna yayılan güce döndü. Damarlarında dolaşan kan zihnine geldiği zaman sönükleşiyor; yılların doldurduğu hatıralar yüzünden aklı bir gidiyor bir geliyor. Gözleri, çevresini hayatın akışını beynine aktarıyordu ancak görüntüleri anlamlandıramıyordu. Ayakları bedenini değil de yılların yorgunluğunu taşıdığı için ağır adımlarla ilerledi.

Bir zamanlar çocuktu, aklı yeni yetiyordu, askere gitti, evlendi barklandı. Yıllar yılları kovaladı. Yavaş yavaş başlangıçtaki haline dönüyordu. Yaşlılık, tedavisi mümkün olmayan hastalık demektir. Bir çocuk kadar ilgiye muhtaç olduğu bu zamanda yalnızlığı hecesine hecesine yaşıyordu. Bir gün aynı yaşlara gelmeyi kendine yakıştıramadıkları için insanlar ondan uzak duruyordu nedense. Yanıp sönen lambanın odayı aydınlatığında seçtiği görüntüler içinden geçmişini sorgular ahlal vahlar ederdi. Hayat dedikleri neydi, yeniden yaşanabilir miydi, diye çevresine yakındığı olur, sohbetin ortasında aynı mevzuları anlattığını fark edince “Zaman acımasız davrandı bana. Ben de kendi elimle icat ettiğim rakiplerle boğuştum. İnsan yaşadıklarından ibarettir.” diyerek kendini toparlardı. Lamba sönünce suskun, donuk ve tepkisiz eski haline bürünürdü.

Birkaç adımdan sonra durup, tekrar başlıyordu. Önce bir ara sokaktan ilerleyerek hastanenin önüne geldi. Binaya girenler çıkanlar... Kiminin yüzünde endişe, merak, korku; kiminde de durgunluk yorgunluk hakimdi. Acil kapısında ambulansın indirilen hastayı gördü. Görevliler sedyeye yerleştirdikleri hastayı hızla içeri aldılar. Ambulansın şoförü geldi, biraz önceki telaşından eser kalmamış olarak hareket etti. Küçük adımlarla evden biraz daha uzaklaşmış, ana caddeye gelmişti. Hızla akan trafikte birbirinden farklı araçlar şehrin gürültüsünü tamamlıyordu. Günün enstantanesi içinde yaşlı bir adam. Üzerinde ceket, alta kalın pijaması, ayağında mavi şeritli terliği ve yün çorabı. Ceketinin dış cebinde tornavida, makas ve ağzı körelmiş bir bıçak.

Caddeden sola dönerek ara sokaklardan birine daldı. Bir o yana bir bu yana bilinçsizce koşturan, labirentin içinden çıkış yolu arayan mahluk gibiydi. Küçük adımları fırının karşısında götürdü. Sıcak ekmek almak için fırının önünde bekleyenlerin içinde bıyıkları yeni terlemeye başlayan genç, aynı okulda ama farklı sınıfta okuyan, evlerinin alt katına yeni taşınan komşularının kızını ekmek sırasında görünce nefes alıp veriş hızlandı. Selam versem mi derken kız gözlerini oğlandan kaçırdı. Fırındaki çırak da hamur tablalarını getirmek için depoya girdi, tablaları tezgâhın üzerine bıraktı. Ayakla duran genç tabladan aldığı hamuru eliyle oval hale getirince ustaya uzattı. Elini tastaki suya daldıran usta parmaklarını hamurun üzerine seri bir şekilde geçirerek, kürekçinin önüne uzatıyordu.

Koridorun ince duvarlarının üstüne çıkanlar cambazlık yaparcasına yürüyor. Duvarın üzerinde yürümeyi gözüne kestiremeyip duvardan atlayanlar yoluna devam ediyor. Bir tarafta terleyenler, soluklanmak için mola verenler, su içenler, diğer tarafta sigara içenler... Her yanda bir telaş koşturmaca... Kaynayan karınca yuvası nasılsa öyleydi.

Yaşlı adam farkında değildi bir o yana bir bu yana gidip duruyordu. Farkında olmayan yüzlerce binlerce insan daha vardı labirentler arasında dolaşım duran. İnsanlar sabah geçtiği koridora sonraki gün tekrar uğrar, akşam başka bir koridorda nefeslenince tekrar hareket ederdi. Birkaç farklı koridoru dolaşınca rahatladığını hisseder eski yolda bulurdu kendini. Biraz soluklanıp tekrar hareket... Yemek, içmek, uyumak, günleri tüketip sona doğru yaklaşmak. Acı gerçeği değiştiremeyeceğini bilerek her şeye rağmen yaşamaya devam etmek.

Sonra sağa saptı. Ana caddeye çok da uzak olmayan bu sokakta erkek kuaförünün önüne yaklaştı. Koltuktaki müşteriyle aynadan konuşan berbere baktı. Televizyon açık kendi halinde. Haftanın maçındaki pozisyonlar üzerinden yeni tartışmalar... Maçın hakemi eleştiriliyor, saha içinde birbirine giren futbolcuların hareketleri ağır çekimde tekrar tekrar ekrana getiriliyordu. Dikkatlerden uzaklaşan adamın iki yaşındaki çocuğu da koltuğun önündeki sehpa da duran bardakaltılarını çevirmeye çalıştı. Gözleri yaşlı adama takıldı, elini kaldırdı. A... u... gibi anlaşılmaz sesler çıkardı. Berber ve babası çocuğun sokaktan geçen yaşlı adamı işaret ettiğini anlamadı.

İki adım atınca yılların yorgunluğunu taşıyan bedeni biraz duraklıyor, senelerce sigaraya direnen ciğerleri göğsünde körük gibi nefes alınca rahatlıyor, adımlamaya devam ediyordu. Öğlene yakın büyük bir inşaat sahasına yavaş yavaş yaklaşım kapısında durdu. İnşaatın karşısındaki rehabilitasyon merkezinin güvenlik görevlisiyle konuşan inşaat mühendisi bir elinde çay bardağını, diğer elinde ise sigarasını tutuyordu.

Kendilerine doğru gelen yaşlı adamı görünce...

Aman Allah'ım!

Yaşlı adamın giysisi, başındaki takkesi, yüzündeki kırçıl sakalıyla babasıydı. Baba, demek istedi ancak dudaklarını kıpırdatmadı, sesler ağzında kayboldu. Üzerine doğru gelen adama "Ben üzerime düşeni yaptım, beni mi öldüreceksin?" Her taraf simsiyah duvarlarla kaplandı, kaçmak istedi, hareket edemedi. Bağırarak istedi, sesi çıkmadı.

Nereden geldiğini anlayamadığı pişmanlık ateşi damarlarına pompalanan alevden dalgalara dönüp iliklerine aktı, elleri ayakları kıpırdayamaz oldu. Eriyip yok olmak istedi ama izin vermedi hücreleri. Korkudan örülmüş duvarların zindanına hapsoldü. Ya benim sonum da böyle olursa, yaşlandığımda ele muhtaç olursam! Beni atarlarsa sokaklara! Umarsız kimsesiz... Nasıl yaptım ben bu hatayı? Pişmanlık ateşinden dökülen cümlelere yakalandı.

Felçlik geçirip yatağa mahkûm olan babasıyla ilgilenirken annesinin ölümüyle yıkılmıştı mühendis. Hayatı alt üst olmuştu bir anda. Kendisini toparlayamadı bu yüzden. Bir yanda bakıma muhtaç babası diğer yanda işi, eşi, çocukları... Parçalara ayrıldı, arada kaldı. Bu yüzden en çok da akrabaları ayıpladı onu. Sonra babası özel bir klinikte hayatının son demlerini kendisi gibi bakıma muhtaç yaşlıların yanında geçirmeye başladı. Yemeği saatinde önüne geliyor, çoğu zaman gelen yemekleri beğenmiyor, çalışanlara kızıyor, arkadaşlarıyla iyi başlayan sohbeti küçük sebeplerle hararetle tartışmaya, bazen da birbirlerine baston sallayacak kadar kavgaya dönüşüyordu.

...

Hacı Emmi birine mi baktın nereye gidiyorsun, dedi mühendisin yanında güvenlik görevlisi. Bağa gidiyorum yeğenim, ileride bağım fıstık bahçem var. Baktı, durakladı ceketinin dış cebi kabarıktı sarkıyordu.

Güvenlik görevlisi adamın cebindeki tornavida ve bıçağı gördü. Sordu “Bunları ne yapacaksın?” “Bağa gideceğim.” Güvenlik görevlisi durdu. Bir şey diyemedi. Çünkü az ileride ne fıstık bahçesi ne bağ vardı. Arkadaşına “Abi ne oldu, durdun bir an. Ben çayları tazeleyeyim.”

Hava çok sert olmasa da kış soğuğu vardı. Çay içer misin Hacı emmi? Yaşlı adam yok demedi. Yaşlı adamın yaka cebinde beyaz bir kâğıt gördü, elini attı, kâğıdı aldı: kimlik fotokopisi. Adamın yolunu kaybettiğini hasta olduğunu anlamıştı. Kayıtsız kalamadı. Polisi aradılar.

Mühendis derin bir nefes aldı.

KÖY YOLLARI

Robert Bly (Çeviren: Arif Teyimur Demirci)

Pas tutmuş demir çaydanlıkta rüyamda geçen gece
Demlenmiş bir çay içtim; aşağı baktığımda gördüm
Eski bir dirgenin bozuk dişlerini.

Geride bıraktığımız her şey bir delil,
Tırnak uçlarımız bile. Mesela
Eski elbiselerim çıplaklık aşkıma bir delil.

Hakkımızda herkes kötü konuştu aylarca,
Ondan sonra âşık oldum körkütük sana.
İnsanlar hâlâ kötü konuşarak bizi caydırma uğraşında.

Bu hafta kaç kez ağlar hissettim.
Kararan sazlıklar arasında birbirine seslenen
Kanada kazlarının ötüşü gibi doğal.

İlk şiirlerimde ne kadar çok kayıp şeyler övmüşüm.
Uğultuları cırcır böceklerinin ekimde nasıl göğe yükselirse
Gece tam olarak işte buydu içimde hissettiğim.

KENELOJİ

Ahmet Menteş

Boyu kısıdır aklımın
Ne kadar zıplasa erişemez
Sizin sahtelik ağacımızın meyvelerine
Kirli libaslarınızla sarılmayın
Ceketim yepyeni, hem son moda
Ne var aklımda sormayın
Fikirlerim bitpazarından alınma

Salınma
Karşında varsa iyice sıkılmış bir yularla kızarmış boyun
Salında
Nehri geçene dek yemen gereken kızarmış koyun
Falında
Çıkıyor feleğin sana oynadığı oyun
Halında
Çokça tencere yanığı, salça bulaşığı, eskimiş un
Yarında
Senin için boyun eğmeler, başa kakmalar, dayatmalar
Başlardan kucağa inince şapkalar
Başlar
Anla ki çakalların senbenbizziz şöleni
Kara bahtımızın en uzun yolculuğu başlar
Anla ki adımlarını sayan biri var
Her adımında senin nurun, onların kiri var

Bir kuşsak tüm bu çilelerden sonra
Bir dal arıyorsak konacak
Yabani atı gel vuralım
Ehlileşebilir insan gem vuralım
Dem vuralım tez çürüsün aklımız
Hasta ve yaşlı olmasa da
Gel duralım
Yoldan çıkarıcımın yanında

Tellal her adımda adımı haykırıyor sokaklarda
Açığa vuruyor yoldan çıkanı
Şaha kaldırıyor
Uzayıp giden zihnimde bir yılını
Elveda güzelim olasılıklar
Ar damarımda paslanan ur
Elveda aklımın geri kalanı

BEN ARTIK DİRİLECEK YAŞTAYIM

Büşra Yalçınkaya

sen bu duaya amin dedin ya
ben artık dirilecek yaştayım,
duyuyorum sesini içimde şahlanan atların
durulmakta deniz, büyümekte ırmak
kendimi bildim bileli durduğum o yolda
bil ki ben artık dirilecek yaştayım

korkusuz adımlarım memnun bu rastlantıdan
adınla başlayan geceye yıldızlar dökülüyor
bunca yıllık yalnızlığı bir gülüşle geçiyorum
İstanbul diyorum, şimdi şahittir şiiire
bir deniz, üç beş kayık ve seninle

ellerimle yazıyorum kaderimi ellerim ve sen
ve sen ellerinle dolduruyorsun tüm çizgileri
bir yeşile bir başka yeşil, üstüne mor salkımlar
benmişim sana içli kelimelerle yol olan
senmişsin içimdeki kuşları uçuran

gelişin çocukluğumdan günler diziyor önüme
en saf anımda vazgeçiyorum kuytularımdan
içimde sonsuz bir yaşamak var
görklü suları eteklerimden taşırmak
dikili burjuva taşlarını kırmak bakışlarımla
fundalıklardan bir şehir kurmak mesela
ve gecenin en içinde o mavi yıldızı aramak

SONUNDA SAHİDEN İYİ OLDUĞUN YER

Şura Aykan

Ölme

Sana bi ağaç diktim

kuş ağacı

Kuş vurmayı nasıl bıraktığını anlattığında aklıma

gelen şiiri hatırla

Hatırla dünyanın sana verdiği ilk çiçeği

Deniz kabuğu denizin yarasıdır dedikten sonra

Ya yarılırsa diye çıkmaya korktuğun yollara

Bu eğri ağrı geçsin diye kaçınıcı çıkışın

Ben seni gelip görürüm de yenemem

Bana üç yerinden dişlenmiş elmalar

dili dişinde kenetli sabahlar

silah sesleri

siyah yatak kalır

Aşkın ne olduğunu kim biliyor

Bu böyledir de böyle kalsın

Bana sahiden bi şey olabilir

Kaburga kemiğini yalanladım

Allahlı şiirlerde ayak bileğimi anlattım

Bir daha asla kuş vurmayacağına inandım

Artılmamış inşallahlar gördüm

Ben senin elinden geldim

fazlasını yap

Nasıl sular geldi ağzıma

Ne acı sular tattım sen gördün

Dudaklarımı hiç bilmediğin bi renge boya

Bi gece suda dillendir

Tüm savaşlarda yen beni

Kılıç kessin kınını

bi şiir kötü başlayamaz nasılsa

Şehre geç kaldım

Sabaha karşı içime ölmüş ol

TÜRK FEZA KANUNU

Oğuz Ertürk

birisi yontmuş kaygıları ve yeni bir ilah edinmişler
oysa hiçbir peygamber bekletmedi kavmini
içimdeki duayı bastırıyor siren sesleri
iç içe geçmiş bir ağıt sepetini sunuyorum tanrıya
*ufkumun önüne şantiye bariyeri

payıma hep patikalar düşüyor ve uzun yol türküleri
“bir anadan doğan yolcu”
dönünce kavşağın birinci çıkışından
geldiği sokakları unuttur oldu

şehrin ışıkları sönsün uyumuyorsa babalar
\gözyaşlarını gizleyemiyorsa anneler
/kısılsın evrenin tüm çığırtkanlığı

dönüp dönüp özür diliyorum gölgeleden
hiçbir yere koyamadım cüssemi
dünyayı bu denli oymalı mıydım
bilmiyorum tarih denilen mevzunun yorgunluğu

dostlarını bırakmış komutanın eli günde kaç kez kanar
siz hiç döndünüz mü silahı geride kalmış bir adamın evinden
karşılamadı bizi tanımadığımız ölümler
ben erdinin evladına henüz bakabilmiş değilim

herkes menfaatinden yara alıyor
beni bir vurgun olarak yaratmışsın
bunca sesi bir şarjöre koysam erirdi
*demir eritip çıkamıyoruz tanrı dağından

çünkü gök işgal edilmek için
kuşların hava sahasına sapanlarla saldıran
özgürlük resmi izinler peşinde
ve feza bir sömürge imparatorluğu

bahira küçük bir bulutu arıyordu oysa

HER ŞEY İÇİN ÇOK GENÇ

Sevda Altinkaya

Dudağında bir uçuk büyürken
Öpülmeyi en çok hak eden kadın
Şimdi büyük bir ur gibi taşıyor içinde hayatı
Sonraya kalmaktan korkan, erkenden uyanan
Bütün erke kalmaklar ilerisi için baş ağrısı
İşleyen demir ışıl ışıl, en eski yalanlardan
-pek kimse bilmez
İşleyen demir belinden ameliyatlı, dizlerinden ağrılı
İşil işil kadın, ağrılarını saymazsak güzel bile sayılır

Öyle midir?

*(Ben neden sorularına karşılık olarak soru buluyorum
Hâlbuki içim cevap dolu, tek bir soru yeter
İnsanlar ne kadar saklanıyor, hayret ediyorum
Benimse meyvelerimi dökmeye bir rüzgâr yeter)*

Oturduğum yerden emir vermek için
hep fazla genç kalacağım
Kendi işimin patronu olmak için de
İnsan bir şeyler için hep geç kalır sanıyorsunuz
İnsan pek çok şey için hep genç kalır aslında
Aşk içinse hepimiz çocuğuz işte
Öğrenecek çok şeyimiz varsa da vakit hep az
Ölmeden bir nefes önce neyi öğrendiysek o
Öldükten sonra kalbimiz kendi içimizde çürüyecek
İsterdim ki birilerinin içinde büyüsün
Öldükten sonra ne fark eder ama işte insan
Kendi ölüsünden bile medet umuyor

Geçici her şeyin içinde koca bir sonsuzluk arıyoruz
Ölümlle tehdit ediyor hayat bizi
Yine de kapanıp ayaklarına, oyun dileniyoruz
(Dünyada sonsuz bir şey olacaksa en çok kalbe yakışırdı bu
Sonsuz bir kalple sevmediğimiz için aşklarımız kusurlu)
Ne zaman bitecek bu oyun, sevmiyorum
Bence hiçbirimiz hayatı sevmiyoruz
Ölmekten de hoşlanmıyoruz

Dudağımda bir uçuk büyürken
Dudağımda başka bir uçuk çoktan ölmüş olacak
Hiç sırası gelmeyecek öpülmenin
Ve ben öpülmek için hep genç kalacağım
Böyle de güzel saysın hayat beni

MAKYAJLI MAKYÖZ

Büşra Badeci

dizlerini övüyor kadın, ruhu elinde paltosuyla
mahalle sakin, burç yuvarlıyor ikizler
kahvenin telvesi tersine çıkıyor
aynada kendisi, masada ömrü
laklak oyunu, dünyanın teşhisidir
bak gözlerine, çözedür saçları.

ders arası çalan tarifler, delikanlı ironi
imge diye değişir mi ömrünü bir deli?
kelimeler iniyor, efsunlu sofralara
teşhisi güzellik kusurdur.

tımarlanmış duygular, kirpiklerinden belli
vertigolar kazanmış eski bir muhabbet
sönmeye yüz tutmuş maskara
müsvedde dostluk, zünnar dolayacak beline
insan, insan ne büyük şey usta!

bulvarlarından geçerken şehirlerin
yongalarından yapılmış kötürüm hırs
her beldesinde şairin köşe taşları
kasketiyle dolaşır kadın,
insan, ne büyük şey usta!

ZAYİAT

Münür Karagöz

sahne bir
biri yol yürüyor hiç konuşmadan,
mahcubiyetten başı yerde.
gömleğinin cebinde mavi winston.
durgun ve kederli.

sahne iki
şakağında babadan kalma bir altıpatlar,
lacivert reno binek, 84 model.
dikiz aynasından sarkan
otuzüçlük kehribar tespihe bakarken
aklına düşüyor bal köpüğü gözleri.
(tetik düşmüyor.)

...
sahne sekiz
ikinci vakti. mahalledeki küçürek caminin bir bankında,
koca akasya ağacının altında, ellisine merdiven dayamış,
elinde tespih, dilinde;
“aylardan mayısı göğsüme ilikleyen şüphesiz Hakk’tır”*

...
sahne son
vaziyet almış; çok kelime, az zamir, hiç şiir.
zayıat: bir miktar mürekkep ve bir ilk gençlik
bir takım anlamlandırma faaliyetleri
saman kağıdında dokuz kelime:
*yakışmıyor hiçbir garsona
üstünde şifa yazan bir yaka kartı.*

elbette bu film tutmaz.

**Elif Nuray – Adın Ne Senin*

BİR ENKAZIN HİKÂYESİ

Ayşe Altıntaş

ey endişe
kalk ölü bedenimizin üzerinden
dudakların bitmemiş kıpırtısından çek ellerini
bir gece ölmeyi öğrendik
duvarları kendinden fazla evlerde

şehirlerin kanına giriyordu
yükselen siren sesleri
kaçak çadırlar kuruyordu
şifa niyetine gece bekçileri

bir enkazın hikâyesiyle tanıştık
derin çizgiler kazanmıştı alınca
yapraksız, meyvesiz dalları vardı
kıyamet marşları çalıyordu radyoda

hayır ölmedik, ölmedik lakin
toprağın gürültüsüyle uyandık
en derin uykumuzdan
dağların dizleri tutmaz olmuştu
kuşların şen sesi, ağaçların gövdesi

doğaya renk veren ressam
dalgaları fırlatan barut gibi
hızla bitirmek istiyordu faydasız vakitleri
can direği göğü tutmasaydı ah!

ey endişe
inşirah veren gökyüzünü dinle
kıyısından taş topladığımız rüyaların
kendini gösteren renkli ayak izlerini

RABBİN GÖMLEĞİ MAKİNEYE ATILMAZ

Hasan Ulaş

İnsan, psikologların dedikodusu
Dünya filozofların vesvesesi
Nebilerin âma'lara anlattığı fil hakikati
İdeali de budur zaten
Şairler katını açadursun hülyanın

Tanrı istemese
Allah 'belâ'sını verir mi hiç?
Yoksa niye tutuşsun birbirine
Fenciyle ruh -ban-

İşin aslı
kuşlar örtmede
çiçekler açmada
Bizden başka eylenen yok saatin başında
Sen de bir tık geniş aç şüyü rahat geçelim Musa!

Yüzü veren sen
Doksan dokuz burçlu çıkan biz
Bilmem farkında mısın Allah'ım
Artık münacatlarına CC de eklemiyorlar

Gömleğini hep ben yıkardım ya, yıkatmadılar
aldılar makineye attılar
Haktı, boyadılar
Alaca bulaca bu renk açmadı seni.

PERSONA NON GRATA

İsmail Kurağ

~ Yüzümdeki çizgiler bu sabah daha derin
Hani o stilettonun öptüğü ~

Islak sokak taşları dudaklarıma değince anladım
Cebinde sakladığın o yıldız, karanlığını bulunca seninle kalmazdı
Beni böyle yüzükoyun gerçeklere, kalles bir stiletto devirdi geceleyin
Kepazelik akmasa gömleğimin eteklerinden sabaha karşı
Hasetinden çatlayıp kirlenen bu ayna gözlerini benden kaçırmazdı
Belli ki istenmeyen adamıyım artık, adım dahi atmadığım o beldenin

Beynimin en derinlerine saplanan bu parmak değil, korkak stiletto
Göz açıp kapayınca o ne kapıyı göstermektir öyle
Her şeyden habersiz akıp gittiğim bir ümitten
Dingin tenimi yırtan iki mumla kovuldum
Âdem olduğuma iman ettim binlercesinden bir kadın eliyle
Yaşamaya daldığım her an uzağıma düşüyor yurdum

Yanlış değilsem ötesi yok, bu köy dokuz
Elime tutuşturulan da bilet değil, paslı stiletto
Deport edilmiş yolcularla birbirimizi ayıplamadan
Ceketimizin içinde, sessizliğimize sarılıp ağlıyoruz
Ağzımızda çalkantılı denizlerin iç bulandıran şarkısı
Yaz böceklerinin ağıtlarından belli kapı dışarı olduğumuz
İçli şiirler gibi dokunuyor bize gün batımlarında
Perdelerinin ardında yabancı mutluluklar çoğaltan camların parıltısı

Koyu bir sonbahar dağıtırken kalabalıkları, biliyorum
Yalnızlık değil bileklerimi kesen, soğuk stiletto
Artık avunmuyor gemsiz, yularsız yalanlarıma kalbim
Bu hayal zaten bir eksikti hangi baştan saysam
Taşlanmış sürgünümle hani diyorum
Sen baştan aşağı mamur gök bahçesinin de sahibisin Rabbim
Merhamet ağacı bulutlarından bir el koparıp saçlarımı okşasan

KIYAM-ET

Fatih Çatma

Kılıç kınını kesmekte artık, kıyam-et
bu masalda Âdem'in günahkar oğluydum ben
kefaleten payıma meryem orucu düştü
ve âmâ bir şekilde eskiye yeni kaldım şehrin lambaları gibi
bundan çaresizliğin vehminden kaçışlar
bundan geriye kalan
kulağı çınlatan suyun ayak sesleri.

Akıl kalbi ararken, kıyam-et
birçok savaştan geçtim bana saraylar bahşedildi
hiçbir şey dizüstü çökmek kadar cezbetmedi
güneş ve ay secde eder kuyunun çehresine
şehrin günahlarından geriye kalan
saltanatı yıkılmış bir şehzade
ve herkesten habersiz,
ebabillerin naaşı kalkıyordu gökyüzünden.

Bir örümcek ağının hikmetine, kıyam-et
havva'nın sevilmeyen oğluyum ben yitik cennette
ne konuştuysam haneme leke yazıldı
ve bir rüya; mushafa karışıyor aşkın rengi
yorgunluğu olan diyar'ın yağmurları akıl verin bana
ve titrek hüznü bir sestem çıkan tek cümle
sen neden bu kadar güzelsin?

AMELİYATLA ALDIRDIKLARIM SIRALI LİSTE

Onur Sokullu

Çıkmaz sokağın biri için dua ettim
İçim bir meşale yanarken ve yaşıım 26
Şiirde yeni bir şey anlatmak istemiyorum sadece his
Ve yara bandı
Dünyanın en büyük yara bandı
(Rüyalarımı ameliyatla aldirdim)

Şarap fiyatlarına baktım
Bu şiiri bir boy büyük yazarsam seneye değerlenir dedim.
Yüreğimin en kırmızı elmasından
En tutkulusundan
Bir tane sana ayırdım gelmeyeceğini bile bile
Öfkelenim ve buradan çıkmalıyım dedim
Market arabasını son sürat uçuruma, çilekli sütlerin hemen yanına
(Uçuruma çilekli sütlerin en sıcak yanına)
Market arabasını her zaman bulduğumuz kafenin yol kenarına...
Hikâye yeterince kılcallanırsa yazarı mecburen yarım bırakır
Her sabah olduğu gibi son görüşmemizin kirasını ödedim
(Kredi kartı borcumu ameliyatla aldirdim)

Çıkış yolu için beyaz ışığı takip edin tabelası
Soldan ilk çıkış:
Kazara sana dair bu şeyleri bulmak istemezdim
Yatağın altına gizlediğin kutsal bonibonlarını
Komşu çocuğundan aşırıldığın Barbie bebeğini
Seni sırlıslıkla sevmeyi istemezdim
Sana kâğıttan uçamayan kuşlar yapmayı.
Hayal ve hatıra arasında siliniyorum şimdi
(Çocukluğumu ameliyatla aldirdim)

Beat kuşağının en haso adamı Ginsberg'dir, aksini iddia edenle dövüşürüm
Soğuk küçük kalpler silsilesi ve her şeyi gizlemeye muktedir yüce çömlek
Çatlaklarından öptüğüm
Elini sıkı sıkıya tuttuğum
Lekesiyle lekelenmişim
Penguenlerin uçamadığını kabullendim artık
Bir kâğıdı sekiz kere üst üste katlayamayacağımı
İki kere ikinin beş edemediğini
(Motosiklet tutkumu ameliyatla aldirdim)

Çiçek kokladım, birkaç manita
Otomotiv galerileri gezdim
Bir su tabancası aldım ve kafama sıktım
Öyle bir şeydin işte uzakları çağırıştıran ve hep yakın hissettiren
Birkaç dize yazdım kendi kendine silinen
Suya yazı yazdım
Bir gün okursun diye sana mektup yazdım
İmkânsız geleceğimizin kırılğan beklentilerini...
Sana dair reflekslerimi yokladım
(Aşkımı ameliyatla aldirdim)

TAHTEREVALLİ

Fikret Çelik

Dün
İzine rastladım
Bir kıymığın.

Geçmiş zaman çocukluğum.
Ki buluşudur da belki kim bilir!
Yirmi çocuğun bir avuca sığan elleriyle
Yirmi çocuğun yuvarlaya yuvarlaya
O ellerle bir kayacın üstüne çıkardıkları,
Çokça metre boyundaki -Az önce baktım-
Google arama motorunda dokuz metre olan
Tahta telefon direğinden tahterevalli yapmak
O ellere batan kıymıkları fark etmeden.

Bir ucunda on çocuktan fazla,
Bir ucunda on çocuktan fazla
Değil.

TERS MASALLARIN ÜVERTÜRÜ

Ömer Keser

*Rahlesinde ders gördüğüm değerli hocam
Ozan Emre Emrağ'a*

Kalbimden tutup suna bir alınyazısıyla
Rahleme dön / Rahleme döndür beni

Sonbaharın çırağı kuşlarla dövüyorum ellerimi
Cam önünde beslediğim leoparla, huysuz atlarla
Güzel bakışlı çocuklar yahut bakışı güzel adamlar
Çağnıtılı mısralar örüyor iri kemikli erguvanlara
Bilir misin nokta virgülün çocukluğudur anne
Nokta virgülün cenin halidir bir çiğnemlik
Paranteze alınmış veya parantez dışına itilmiştir
Onu benimsiyorum

Örtbas edilen hata gibi öpüp koyuyorum alnıma
Yanlışlara dönüyorum,
İki elif arasını bıçak gibi açıyorum / med oluyorum
Uzadıkça uzuyorum / dizimi kırıyor damarlarımdaki
Şahmeran kitle / kaşlarının arasına gerdirilen aciz tabut
Dilime dolanan dervişan bir tennureyle
Rahleme dön / Rahleme döndür beni

Hiç kimsem yok,
Adım sarkarken camgöbeği perdelerden geceye
Yaramaz kabilelerle savaştım da geldim ben
Eşkiyaların, akreplerin, hüznünlerin zehrinde
Yüzümde balkıran yüzümde şeddelenen heceyle

Büyüyorum / lal hüznünlerin orospuluğu yumrukluyor kalbimi
Yutduğum tuzlu çölleri tavaf ediyor kirpiklerim
Adını, adıma sıcak süte üfler gibi üfle
Adımı hunharca kütüğüne geçir yetim beldelerde
Dudaklarıma sardığım yılanlı kırbaçla
Bir ayağı kırık masayla, yorgun tahta atlarla
Dilsizliğime dön / Dilsizliğime döndür beni

Diyelim ki ilkokul terkim
Diyelim ki en çok matematikten sınıfta kaldım
Ama ben bütün bir hiçliğin toplamında
Kendimi en çok sifıra sabitledim

Ağaçlar aç iken eğilir, bak ormanlar bunu bilemez
Hansel ile Gratel evine dönmedi henüz
saçlarından tutup kendini darağacına astı Rapunzel
Savaş ve barış sınıf tekrarına kaldı hayat bilgisinden
Seni sen yapan, beni ben yapan bu çarpımdan
Bu toplamadan, bu bütün bütün eksilmelerden
Sonra sev beni anne
Hüznün kölesi olduğumdan beri şiir yazıyorum
Ara sıcaklarda kırdığım çatal
Ara intiharlarda bileklerime sunduğum bıçakla
Her gün, her saatte, her dakikada
Aç bir çocuğun tabağına çizdiğim Afrika kıtasını
Ekmekle bölerek çoğaltıyorum
Çoğaltıyorum atlasların kemiğinde kendi kendimi
Ben dünyayı bu kadar aç, bu kadar çıplak,
bu kadar vahşi görmedim anne
Çocukluğuma dön / Çocukluğuma döndür beni

Diyelim ki bir yer çekimiyim
Diyelim ki en çok yağmurlar arıyor beni
Ama ben yeryüzünün bütün sularında
Kendimi en çok susuzluğa mahkûm ettim

Kulaklarıma verdiğin sufleyle
Masumiyetin inceliğine hapsedim seni
Ve beni en çok sen affet anne

İLKEĻ ACILAR

Zeynep Yıldırım

Ruhumun ihtiyacı bağışlamak kendini
Akşam, çarşıda okunan bir řiirdi
Kalbimin kervanı vahalar treniydi indim
Oralı değildim, geęmedim say oradan

Gitmek istiyorum arkama dönüp bakmadan
Peřime takılıyorum
Bulutlu havada gölgenin cazibesi
Bir şey söyle, karışmış aklımı toplasın
Onarsın kırılmış kalbimi

Dolmuřta arabesk bir şarkı
Telefonun pini bloke
Bir şiir yazıyordum ki
Kalem bitti, aksilikler silsilesi
Bitiřlerin gününden merhaba
Saçlarım arasında hatıraların biti
Tuz bastım bu yaraya.

Yeryüzü benim de boynumu büktü
Yerden yere vurdum kendimi
Sonra aldım karşıma koydum
Ne istiyorsun
Parçala, topla, puzzle mı bu?
Gördüm neye dönüřtüęümü
Umrumda olmayacak kadar kördüm

Beni serinleten suda boęuldum
Bitimsiz bir sancıyla
Beklediğim haberler sevinç getirmedi

İnsanda yanılmanın piriydim
Canım yanmamış gibi yapmak
Bana göre değildi.

AD IESUM – 1.A

Kaan Mert Başkesen

boğup beni Vaftiz edin hemen
etiyle kanından istiyorum
ağzımı Ölümle temizleyin

o Kuzu gibi söz veriyorum
reddediyorum yakut kadehi
Kral'ın bahçesini bekliyorum

kavur beni Merhamet Güneşi
sende yanarsa eğer bedenim
sağdan eser Ruhbahş'ın nefesi

sonumu sırtıma Yüklüyorum
artık yoluna hazırım Mesih
ekmek getirin mey istiyorum

Öpücükle kapanan bir iştah
aman Yüklüler'e yanaşmasın
çirkindir aşkla işlenen Günah
Sevgi'yi yüce'ler kirletmesin

ÜMİD KÖPRÜSÜ

Şamil Ənvəroğlu

Gözlərin ən dəyərlı öyrətmənimdir qəlbini oxumaq üçün,

Qəlbın ən gözəl kitabımdır oxuyub sevgidən imtahan verməyim üçün...

Səsinı duymaq...

Səsinı duymaq ağrılar içində gülümsəməyimdir.

Bir təbəssüm kimi qonarsan üzümə,

Gülüşün tutar əllərimdən bir körpə kimi...

Darıxanda mesajlarını oxuyaram,

Gözlərinə baxaram saatlarla...

Sən sevginin ən uzaq yanısın,

Uzaqlarda döyünən ürəyimsən, əzizim...

Boşluğa sarılar qollarım sənsiz gecələrdə,

Səni düşünmək gecələrin yuxusuz halıdır.

Sən anlamaq istəmədiyim uzağımsın,

Sevməkdən zövq aldığıın qadınımsın...

Üzündəki həsrəti gizlədə bilməz boyalar,

Boyalar ardından boylanır bir körpə qızcıqaz...

Sən darıxmağın yiyəlik halısın, əzizim,

Ovunmağa səbəb varlığındır,

Məni sevindirən sevməyi bacarmağım,

Üzüntüm isə, yanımdakı yoxluğundur...

Sən uzaqlığın yerlik halısın, canım,

Adının sinonimidir darıxmaq.

Bəlkə də insan üçün ən dəhşətli faciədir bir yoxluğa alışmaq...

Əllərim şəkillərdə oxşayar saçlarını,

Şəkillər səndən daha insafılı həmişə yanımda

olduqları üçün...

Eşidirsən, can?

əllərim şəkillərində isinər sənsizlikdən üşüdükcə...

Mənə mənasız səbəblər sayma lütfən,

Bəhanələr ovutmaz sevdə yüklü ürəkləri...

Həç bir səbəb bir arzusun doğruluşuna əngəl deyil,

Həç bir əngəl sənin səssizliyin qədər ağrıtmaz məni, gülüm...

Nədir sənin sehrin, axı?

Nədir səndə özümü unutmağımın səbəb budaq cümləsi?

Zaman aramızdakı uçurum kimi,

Məkanlar fərqli, ürəklər eyni...

Sən uçurumun kənarındakı dayandığım son duraqsan.

Yıxılmağa qoymayan son budaqsan,

Ümidimdən üzülməyən son yarpaqsan...

Səni sevməyin ən gözəl yanı saatlarla şəklinə baxıb düşünməkdir.

Səni sevmək deyirəm ya,

Səni sevmək,

Səni sevmək duman kimi çökmüş ruhuma,

görünmür gözümə nə adamlar,

Nə sabahlar...

Aramızda rəsmini çəkdiyın bir körpü var,

Üstündən sevdə yüklü kəlmələr keçər,

Altından isə həsrət yüklü ümitsizlik...

Adını "ümid körpüsü" qoydum gözlərinə baxaraq.

Sən bir şirin yuxunun gerçək halısın,

Bacara bilsən oyatma məni bu şirin yuxudan lütfən.

Bacara bilsən anam kimi,

Bacım kimi qucaqla,

Bacara bilsən həbs et məni ürəyinə,

Ömürlük bir məhkum kimi azadlığı yasaqla...

Yalnızlıq bir seçim deyil, əzizim,

Bir qədərdir,

Sənin qədrinmiş belə sevlmək,

Mənim qədrinmiş belə sevib həsrətini

çəkməyim...

Sən ruhumun ana qucağısın, gülüm,

Huzur qoxar əllərinin oxşaması,

Ümid qoxar üzündəki təbəssümlər...

Sən ömrümün bahar fəslisən, sevdiiyim,

Daim güllər açar səni xəyallarımın sabahlarında.

Sən şeirimizin şah əsərisən,

Kəlmələr dayanar qulluğunda.

Sən sabahlarımın ümid şəklisən,

Hər sabah bir başqa sevirəm səni...

GECE ELMASI

Gönül Demircioğlu

Soydum geceyi kabuk kabuk. Sızı patlayan bir sabah, kovuğunda yarasa. Simyası yüreğimde küp, tuz buz. Yıldızlar ilikli yanlış göğë. Kurudu bir bulut, diğërinde gökyaş. Delindi zırh, yandı avucumda gece. Dipteyim, elimde asa. Pusulaya verilir mi yön? Kayıp kulaçlarım, yutağındaım bilgenin. Hiç ve ıslak. Terini sildim denizdeki balığın. Ruh biledim toprağa, bir anla zaman arasında. Kırdım yeknesaklığı, ritmi, ışığı. Bir güvercin tirtir. Kıyıda mandalina, ıtır, meneviş. Kıyıda zakkum, ısırğan, zehirli mantar. Isındım uzak güneşle. Kuzinede buz topu. Sarkaçtan damlayan zaman, ağarttı saçlarımı. Yosun kili sardıkça kutsandım. Kentin tozlu kapıları, tıkırtısız. Güveler yeşermiş küften. Ağzımda şeker pası, irin taşı. Otlar rüzgâra yön. Köklerinde sımsıkı yumruğu karıncanın. Oltada diş izleri. Kadınların puslu yüzleri, aktı pencerelerden. Bulandı kokusu sabunun. Saydamken beyazlayan kir. Karganın ayağında taş, boş kabuk. Ağır yapraklar düşte. Seslendi öfke salkımı: renksizlik lütfen. Dudaktan silindi kırmızı. Kuşlar istifalandı göğë. Gagalarında tüy, yasaklı uçuş. Sınır çizgisi kan, ayrıldık kafesle. Soydum kabuğunu elmanın, bıçağında sarı, yeşil, kırmızı.

KISIK SERÇE

Serçe ıslaklığıyla tutunuyorum. Üşüsem de düşmüyorum güneşe. Durakları soğuk şehrin, kiremitleri kırık. Verandada bekleyen yalnızlık, tentesinden akarken canımın teri. Değnaksiz yürüyorum sekerek. Gecenin gölgesinde aydınlık, gündüzün güneşinde karanlık. Yeter ki imkânsız çıksın yoluma, keskin cam kırıkları. Bin kere kessem de ayak parmaklarımı tükenmezdi kanımın rengi. Bozuk derdim, bozuk bu kan. Çekin şunu damarlarımdan! İzbe ruhum dolanırdı boynuma. Ama Tanrı'm biliyorsun, ben yarım bir insanım. Tam olmam için bunca kör heves niye? Soluğumda bayat bir efkâr, vurdum dudaklarımı zincire. Serçe ıslaklığıyla tutunuyorum hayata. Sesim kısık Tanrım, sesim kısık.

LEOPAR

Yorulduş şeridin sağından, yılan çiseli yollar dar. Suya sabuna değmeden kir, havuzda Kleopatra. Dişinde sarı pelte, kulacında son halka. Bakır nefes, uçurum rüya. İnerken tahta bacak, bulutta yelkovan. Düşükçe doğum yeniden, karanlık tünelden aydınlık sabah. Akrep iğnesi suda, zehri ısıtan fırtına. Köprüler savurdu Kleopatra, uçlarında kırık tel. Kestane baharında kadife kanatlı kardelen. Diken battı dilime, ağzımda çürük üzüm. Sarhoş değil şarabım, dans eden külhan. Aksın kiri toprağa, tuz bastım nefesime. Sonrası kesilmek sıziya. Hançer ıslı düşümde, kızılca ay. Şakayık bahçesinde dirildi Kleopatra.

KALDIĞIM YERDEN

Nurhan Ceylan

Siyah bir düştü, gözleri günah kırmızısı bir büyücü ellerini açmış öylece duruyordu. İçimi yokladım, sanki içim bomboştu. Kendi ellerimle dokundum düşteki bana, her zamankinden daha yatkındı bedenim yokluğa.

Bütün düşlerde hep aynı şey oluyordu. Önce anlamsız bir kalabalıkta kendimi yitiriyordum, sonra bir bir dökülüyordu kumdan insanlar ayaklarımın dibine. Hiç zevkli olmuyordu sonunda kendime varmam ama düştü işte, ruhum uykuya kelepçelenmişti.

Düşlerin en çok birdenbire ortaya çıkıveren gündüzlerini seviyordum. Uzun zamandır içimizden geçip, ruhumuzda konaklamayan “eski”leri, onların yüzündeki o hiç ara verilmemiş durağanlığı, zamanın aklımızda çelik çomak zevkiyle koşturmasını, bir anda oyuncağını bir kenara fırlatıp “estepeda” çığılığında soluğunu tutuşunu sonra.

İyiliğe kalbeden yanımı birdenbire, yıldızların karanlığı yaran alicenaplığını...

Bazen kısa ve kesik uykulardan düş yoksunu bir uyanışla kalkıyordum ya, nedense gün geçmiyor, yeni bir şey olmuyor, unutuluyordum bir sonraki sabahın raksını zamanda. Zaman dediğin zaten silik, kendini tekrarlamaktan bitap bir bumerang arsızlığı değil miydi sonuçta.

Romantik miydim ben sahiden? Kökü mazide gayri meşru bir savaştı? Ne zaman gerçeğe değsem nasıl bir hızla sığındığımı bana, bilseler ne çok bekler bulurdum kendimi gözü yaşlı, kapı arkasında. Bunun için her acı yenilerinin yanına yaldızlı harflerle eklerdi kendini, eskimek yoktu, içimin hengâmesinde kaybolmak korkusu, özensiz bir dokunuşa kurban gitmek ya da.

Âşık oldum, aşkın bütün kelimeleri sınırsız bir özgürlükle salındılar topraklarımda. Evet, bir prensti gelen- komik değildi hiç- ve hatta beyaz, yaldızlı yeşilleri olan bir de soylu atı vardı. Eğer buna inanmazsam nasıl sevebilirdim birini ve nasıl göz yumabilirdim sevmeye? Bir Şair güzellemesiyle serpilip büyüyen ve her yeni doğan günde yenilenmiş bir bahar gibi biteviye tekrarlanan tılsımın adydı aşk. Aniden gülümseyermekti gün ortasında, tek bir hecesine mevsimler adayabilmekti, şüphesiz bir şiire özne kılınmaktı mevsimsizlik. Babil’in asma bahçelerinde salınmaktı eteklerini uçura uçura.

Çocuk oldum; -galiba bu aşktan da sonraya düşer- her sabah bir başka masalın koynundan kalkıp yeni mutlu sonlar icat ettim kendime. Ah ne lanetli cadılar gem vurabilirlerdi kurduğum hayallere ne de karanlık ormanların hükmü geçerdi geceye. Ne yazık! Çocukluk; göz açıp kapayıncaya, bir peri sopası mutsuz bir çocuğa tatlı rüyalar öpücüğü verinceye, ben büyüünceye kadar...

Anne oldum bir gün. Bütün olmuşluklarımdan azade kıldım dünya. Sadece hayat mı? Yalan... Hayata suyunu veren can, canı içinde taşıyan açmamış bir gonca, goncaya çok ama çok sonra sevda bağlayacak saz, tellerinde beni yurdumdan eden adam, gülümseyen bir çift göz için tonlarca benzin, kutular dolusu kibrit ve bu köhne dünya... Evet, hepsinin ve ötesinin toplamı için anne oldum ben. Sonra çözüldü dilimin sihri, terfi ettim çocukluktan, usulca sıyrıldım başıboş sevdaların koynundan, küçük bir limana sığındım, kaldım...

Bir liman; kıyılarına vurmuş birkaç çakıl taşı, başkalarının hikâyelerini yazan bir kadının gölgesi ve ayın kırılma sesi...

TEMMUZDA EDEBİYATIN İZİ

Hayrettin Durmuş

Kerkük türküsü “Altın Hıznav mülayim / Seni Haktan dileyim / Yaz günü temmuzda/ Sen terle ben sileyim... Gün gördüm günler gördüm / Seni gördüm şad oldum” derken neler anlatıyordu acaba? Niçin sevinçle dolmuştu içi bilmiyorum ama bilinen şu ki temmuzun sıcağı yakıp kavururdu insanı. Gönlümüzü yakan biraz da edebiyat dünyamızın temmuzda verdiği kayıplardı.

İlk kadın tiyatrocumuz Afife Jale, Adanalı yazar Demirtaş Ceyhun, hemşerisi “Ay yüzlüm” Murat Gögebakan, karikatürist Oğuz Aral, sinemamızın ağır karakteri Ağâh Hûn iz bırakarak göçüp gitmişlerdi dünyadan.

Kamus-ı Türki'nin yazarı Şemseddin Sami, edebiyat tarihçisi Mehmet Behçet Yazar, Rus klasiklerini dilimize kazandıran Hasan Âli Ediz, Kur'an hayranı İrlandalı yazar Bernard Shaw'ın büyük göçü de bu ayda olmuştu.

Aslanlardan, kurtlardan tilkilerden habersiz doğan La Fontaine dünyaya “merhaba” dediğinde de aylardan temmuzdu. Rıfat Ilgaz, şiirleri ve son sıcaklığı ile kimi ısıttı bilmiyoruz ama sadece Hababam Sınıfı değil kendisi de tatile çıkıyordu Temmuz'un 5'inde. Emile Bronte belki de Temmuz sıcağında doğduğundan rüzgârlı bayırların hasretini çekiyor meşhur romanı “Uğultulu Tepeler” kitabını yazıyordu. Marcel Proust da doğduğunda onun “Kayıp Zamanın İzinde” yapacağı yolculuktan kimselerin haberi yoktu.

Refik Halit Karay velut bir romancı olarak pek çok eser yayınladı. “Ay Peşinde” “Yezidin Kızı”nı arıyordu belki de. “Bizim Hayatımız”ı anlatırken “Ekmek Elden Su Gölde” dedi. Kaniye'yi müdafaa etmişliği olsa da o bizim gözümüzde “Memleket ve Gurbet Hikâyeleri” olarak kaldı. “Bugünün Saraylısı” ve “Sürgün” de unutulmaz elbette.

Baudelaire'nin şiirlerini, La Fontaine'nin masallarını çevirdi. Adı gibi mahirdi. “Tunç Sesleri” arasında bizim türkümüzü söyledi Kocatürk. “Ergenekon” ile “Hayat Şarkıları” iç içeydi onda. “Dağların Derdi” görünsün diye bir meşale de o yakmıştı. Yedi meşalecilerden birisi de Vasfi Mahir Kocatürk'tü. Tecer'in adının Ahmet Kutsi olması sebepsiz değildi. O Kudüs'te açmıştı gözlerini dünyaya. Çok yönlü şairimizin pek çok kitabı olsa da o hep bize “Geceleyn bir ses böler uykumu/ İçim ürpertiyle dolar neredesin?” diye seslenecek.

“Kara Kitap” denince aklımıza Eşref Edip ve Orhan Pamuk gelir. Oysa Suat Derviş'in ilk romanının adı da Kara Kitap'tır. Bazen eser yazarın önüne geçer. Vedat Türkali denince çoğumuz bilmeyiz ama “Fatmagül'ün Suçu Ne?” denince şıp diye hepimizin aklına gelir. Suat Derviş'in de kaderi aynıdır. Suat Derviş kim diye sorsak çok az insan bilir ama onun romanı olan “Fosforlu Cevriye” yi herkes hatırlar. Sinemaya aktarılmış olmasının da payı vardır elbette.

Kendini “Bir çoban türküsü” olarak tanımlayan Arif Damar'ın hapis görmüşlüğü de vardır, barikat olmuşluğu da. “Yoksulduk Dünyayı Sevdik” dedi ve “Ay Kar Toplamaz ki” diyerek “Umudun şimşegini” çakıp ayırdı yeryüzünden bir temmuz günü.

Reşat Ekrem Koçu “Eski İstanbul Meyhaneleri”, “Binbirdirek Batakhanesi” gibi eserler yazsa da ona şöhret kazandıran kitabı “İstanbul Ansiklopedisi” dir. Onu da tamamlayamadan geçip gitmiştir dünyadan. “Esirci Başı” “Acı Su” gibi kitapları da yayınlanan Reşat Ekrem'in en önemli yönü yazılarının tarihi gerçeklere uygunluğu ve zevkli dili dense yeridir.

Mehmet Nusret, daha yaygın bilinen adıyla Aziz Nesin Çanakkale’de mahşerin yaşandığı, dünyanın I. Dünya Savaşı’nın kızgın alevleriyle tutuştuğu günlerde açtı gözlerini hayata. 7 yaşına kadar babasıyla birlikte Nakşibendi, Rufai ve Kadiri tarikatlarının tekkelerinde zikir törenlerine gitmiş, hafız bile olmuştu.

Aziz Nesin hatıralarında “Dünyaya gözümü yangınla açtım.” der ve aklında kalanları “Annemin o yangından kurtarabildiği iki çocuğuyla, Kur’an, dikiş makinesi ve bir de oturaktı.” şeklinde özetler.

Aziz Nesin, 2 Temmuz 1993’te Sivas’ta 37 kişinin yanarak öldüğü Madımak Oteli’nden sağ olarak kurtulmuştu. Nesin, iki yıl sonra 6 Temmuz 1995’te imza günü için gittiği Çeşme’de kalp krizi sonucu vefat etti. Vasiyeti üzerine çocuk vakfının bahçesine defnedildi. Geride Türk mizahında önemli yer tutan yüzün üstünde kitabını bıraktı.

Anton Pavloviç Çehov 1860-1904 yılları arasında yaşamış, 1904’ün 2 Temmuz’unda ince hastalık dünyadan ayırmıştır onu. Kısacık ömrüne yirmi ciltlik eser sığdırmıştır. “Alacakaranlık” ta başladığı yolculuğuna “Kasvetli Bir Öykü” ile devam eder Çehov. Mahkûmların hayatı, açlık, köy yaşantısı konu olur hikâyelerine. Eleştiri oklarını insanları yok eden, yabancılaştıran, yalnızlaştıran topluma çevirir. Başyapıtları arasında sayılan “Vanya Dayı”da taşradaki insanların başıboşluk içinde, can sıkıntısıyla günlerini tükettiklerini, böylece de ideallerinden uzaklaştıklarını anlatır. Onun “Vişne Bahçesi” adlı kitabı da unutulmazlar arasındadır.

Çehov’a göre eserde saklı bir ahlâk dersi olmamalıdır. Mesajı da önemsemez. Edebiyatçının hiçbir şeyi ispatlamak zorunda olmadığına inanmıştır. Edebiyatçının işi “hayatı sergilemek”tir ona göre. Okuyucuyu yormak istemez ve anlattıklarının bir çırpıda anlaşılmasından yanadır.

Ünlü Rus yazarı Gorki, Çehov’un bazı hikâyelerini okurken ağladığını itiraf eden bir Çehov hayranıdır. Kim bilir belki de onun “Acı” hikâyesini okurken ağlamıştır Maksim Gorki. Bu hikâye adı gibi acıklıdır. İona Potapov arabacıdır. Daha doğrusu kızak sürücüsü. Yaşlı olmasına rağmen çalışmak zorundadır. Bir hafta evvel oğlu ölmüştür ama acısı yüreğinde kızak arabasına binmiştir ve yolcu taşımak zorundadır. Taşdığı yolculara, bir hafta evvel oğlunun öldüğünü anlatmak ister. Derdini dökmektir niyeti ama bütün yolcular onu tersler, azarlar ve kimse dinlemek istemez, onun acısı kimsenin umurunda değildir. İnsanlardan umduğunu bulamayınca atının boynuna sarılır ve içini ona döker:

“İşte öyle kısrak kardeş... Kuzma İoniç yok artık. Sizlere ömür... Birdenbire öldü... Diyelim ki senin bir tayın var ve işte o tay ölüyor bir gün... Veda ediyor sana ve hayata. Üzülürsün değil mi? At sahibini dinliyor ve sahibinin ellerine soluyor.” İona kendini kaptırıyor ve her şeyi ata anlatıyor. Atla beraber sizin de gözleriniz yaşıyor. Evladını yitiren babasın acısına ortak oluyorsunuz. Gorki nasıl ağlamasın bu hikâye karşısında?

Biliyorum Anton Çehov’dan biraz daha fazla söz ettim. Sizce bunu hak etmiyor mu?

İnsanı hakkıyla anlayıp yazabilirsek eserlerimiz de kalıcı olur. Gelip geçici mevsimlik olaylara takılıp kalmak yerine (elbette yaşadığımız an ve olaylar da önemlidir) kalıcı olana yönelmek gerek. Çehov’un, Tolstoy’un, Dostoyevski’nin, Cengiz Aytmatov’un yaptığı da bu değil mi?

Görünen o ki Temmuz hep sıcak geçecek... Ne de olsa “Karpuz kabuğu denize” düştü artık.

ATAÇ'IN SABIRSIZLIĞININ İZLENİMCİLİĞİNE ETKİSİ

Ilgar Kuzu

Nesnel eleştiri anlayışıyla ne geç buluşturmuştur Ataç kendini. 1950'lere gelene değin en ufak bir atılımda göremiyoruz onu nesnel eleştiri yolunda. Yaklaşık 30 yıl boyunca, Batılı büyük denemecilerin etkisinde izlenimci eleştiri anlayışına yönelmekle kalıyor. Gelgelelim, bu yöntemi az buçuk da olsa ilerletip geliştirebilmiştir. Yıllar yılı getirdiği kültürü, toplumsal gözlemleri, yazınsal değerleri bu alana yönlendirmeyi bilmiştir; okurların farkındalığını, değerlendirme becerilerindeki seviye artışını belirli bir noktaya ulaştırmayı başarmıştır. Kendisi gibi sabah akşam edebiyat düşünen bir okur kitlesi oluşturamamıştır belki ama, usun gücünü geniş alanlara duyurabilecek bir anlayışı doğurmuştur.

Nesnel eleştiri kuramını yalnızca kavramsal, yöntemsel yoldan savunan Ataç, bir türlü oturtamamıştır bunu kılığı atılımına. Öyle bir parçası var ki sanki içinde, bu atılımı engellemek için her an tetikte. Usun gücünü kendisine, denemelerinin özüne kanıtlayan Ataç; ne yazık ki eleştirilerindeki duygu yükü kaynağını, duyguların getirdiği tepki gücünü bir tarafa bırakamamıştır.

Dilde özleşme hareketindeki tutuculuğu (Gerçi 1950'lerde bu tutuculuk yavaş yavaş silinmeye başlamıştı. Çoğun 1940'larda bu tutuculuğun etkisini görüyoruz.), düşünce hazırlığındaki yetersizliğe neden olan kararsızlığı, kılığıya dökme noktasındaki sabırsızlığı bu duygu tepkilenmesinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Evet, yalnızca salt bir altyapıyla sınırlandıramayız bu duygusalılığı ama etkileme, yönlendirme gücünün en yüksek olduğu sabırsızlık tepkisi bu duygu sonuçlarını ortaya çıkarıyor çoğun.

Sabırsızlığının sonucunda kaynak taramasına başvurmamış, artık mekanikleşmiş öznel eleştirmen tipiyle karşılaşıyoruz Ataç'ı gözlediğimizde. Bu hareketsizlikten doğan kaynak yetersizliği duygularıyla birlikte yol almasına neden oluyor. Oysaki dikkatini çeken her bir noktayı kaynaklarıyla açıklamaya çaba gösterse, daha doğrusu böyle yüklü bir çaba yerine ufak bir araştırmaya bile başvurursa, ne günden güne düşüncelerini tartıp onları değiştirmeye gidecek ne de yaşamının son günlerinde kuramsal anlamda yönlendiği nesnel eleştiri anlayışıyla bu denli geç karşılaşacak.

Kuşkuculuğu, yaşamının bir anında bile olsun eksik etmeyen Ataç hem sanatsal hem de toplumsal kimliğinin oluşmasını, bu kimliğin güçlenmesini ona borçludur. Yalnızca sanatsal, toplumsal düşünceleri için bir araç olarak kullanmamıştır kuşkuculuğu; ayrıca dinsel, dilsel konular için de bir araçtır o Ataç için. Söz gelimi, 1950'lere gelindiğinde dil anlayışındaki aşırılık düzeyinin ayırımına varıyor Ataç. Bu sayede, tek bir kişinin yönetimine sınırladığı dil anlayışından uzaklaşıp, ortak bir dil oluşturma yolundaki çabalara, kısmen de olsa, yoğunlaşıyor.

Yazı hayatının büyük bir bölümünde öznel eleştiri anlayışının savunucusu olan Ataç, ele aldığı sanat eserlerine yaklaşırken kuşku olgusunu eksik etmemiştir değerlendirmelerinde. Gelgelelim, anlık bir kuşku değildir bu Ataç için, bir süreçtir. Dolayısıyla bu kuşkuculuk, uzun süreli varlığının sonucunda, düşüncelerin değişmesi olarak karşımıza çıkacak, birkaç günün geçmesiyle bile ayrımlılıklarla bizi karşılayacaktır. Bunun altında yatan en büyük neden ise us destekli bir kuram, yöntem arayışına yönelmemek, nesnel eleştirinin günden güne kendini kanıtlayan belirtilerini görememektir. Kısacası, bu eksiklikleri kapatacak araştırmalara yönelme gereksinmesini bastıran sabırsızlığın ayırımını bir türlü kavrayamamıştır.

Yine sabırsızlığının etkisindeki Ataç; nesnel eleştirmen kimliğini kendisiyle bağdaştıramamış, denemeci kimliğindeyken durmaksızın değiştirdiği yargıların devinimini, incelediği sanat eserine de yüklemiştir. Ne var ki; ele alınan sanat eseri tektir, biriciktir, öznesinin (yazarının) ayrı bir çabası dışında, değişmezdir. Dolayısıyla üzerine söylenen her bir nesnel kuram, yöntem de ona uyum sağlayacaktır. Elde bulunan değerlendirme, yargılama, özümseme verileri değişikliğe uğramadığı sürece, nesne (sanat eseri) üzerinde varılan eleştiri sonuçları da çoğun değişmeyecektir. Eleştiri biliminin getirdiği yargılama ölçütlerinin kolay kolay değişmeyeceğini de varsayarsak, nesne özelinde varılan yargılar, değerlendirmeler sürecidir. Dolayısıyla nesne üzerinde en ufak bir kuşkuya gereksinme duyulmayacaktır. Bu durumda yalnızca kuramlar, yöntemler üzerine derinlemesine kuşku durumuna geçilebilir, ne yazık ki bu da sarsıcı bir değişiklikle sonuçlanmayacaktır.

Tüm bu değerlendirmeleri düşünecek olursak, nesnel eleştiri karşısında Ataç'ın tutumu şu olmuştur: Nesnel eleştiri yalnızca kaynak taraması süresince kuşku olgusuna başvurur. Bu sayede yetkin, nitelikli kaynaklar, dayanaklar açığa çıkarılır. Kaynak taramasına başvurmeyen Ataç, esere hangi anda yaklaşırsa yaklaşsın, kuşku olgusunun kullanımından sakınmamıştır. Bu da nesneyi ne zaman değerlendirecek olursa olsun, onun özelinde oluşturduğu duyguların, düşüncelerin durmaksızın değişimiyle sonuçlanmıştır. Bu değişimin altında yatan temel çelişki, sabırsızlık durumunun getirdiği araştırma eksikliğidir.

Alçak gönüllü, içten deyişle kendisini, kendisine gülünç duruma düşüren izlenimci eleştiri anlayışı, sabırsızlığıyla birlikte, Ataç'ta sonsuz duygu, düşünce değişimi olarak ortaya çıkmıştır. Her ne olursa olsun bu gülünçlüklere karşın Ataç, yerleşmeye çabalayan eleştiri anlayışını yazınımıza için kurmuştur. Eski dönemlerdeki Batı'dan çeviri yoluyla dergilerimize, gazetelerimize giren eleştiri; Ataç'la birlikte saygı duyulması bir bütünlüğe ulaşmış, ülke genelinde belirli bir ağırlıkla tartışılmaya başlanmıştır.

Tüm yanılgılarına, takıntılarına, tutuculuklarına, nesnel eleştiriden sapmalarına karşın Ataç; Türk eleştirisindeki özgünlüğün yolunu açmış bir eleştirmen, usta denemecidir.

“AKAN NEHİR” OLARAK ANILAN KENT: LONDRA’YA BİR MEKTUP

Ülker Gündoğdu

“Londra’dan bıkan hayattan bıkmıştır.”
Samuel Johnson

Sevgili Londra;

Sizi görmeden geçen zamanı, bende kalan anılarınızı; hayalimde tekrar tekrar canlandırarak yetinmeye çalışıyorum. Geçmişten bugüne; gördüğüm, duyduğum, bildiğim, okuduğum, izlediğim ve yaşadığım her şey hakkında kurduğum hayalleri özlemle size sunuyorum. İngilizler sana Akan Nehir demişler. Bu nehre en çok yakışan yeriniz de taşsız bir kral gibi Londra şehriniz.

60’lı yıllarında Beatles’ın, mahalleye taşınan yeni çocuk, sınıfın en güzel kızının oturduğu sandalyeye koyan kötü çocuk havasını sokaklarında estirdiği yıllardı. O zamanlar jazz, yeni deneyimlerle dolu bir hayatı tasvir ediyordu. Farklı bir kültürel şive, aşkı yeniden yorumluyordu. Devrim yaratan mimari tasarımlarıyla bugün ki Londra’ya çok benziyordu. Sevgili Londra senin hakkında emin olduğum tek bir şey var: o da seni keşfetmenin en harika yolu, yaya olarak, ara sokaklarına nüfuz etmiş tarihi yaşayarak gezmektir. Bulvarlarında yürüdüğümüzde enerjini içimizde hissettiriyorsun. Mekanlarınla bağlantı kurduruyorsun. Mahallelilerle yüz yüze getiriveriyorsun. Semtlerin ziyaretçilerine dostane gelir. Şehirliliğinin verdiği o enerjinin alevindeki ahengin nereden gelip nereye aktığını seyre doyrabilir.

Antik Britonlardan kalma yerleşim katmanlarında Neolitik Çağ ve Bronz Çağından, MÖ 1500’lerden kalma izlerine karşın kent olarak Londra olman yaklaşık iki bin yıl önce Romalılar tarafından kurulduğunuz kabul ediliyor. MÖ 43 yılında Roma İmparatorluğu’nun Büyük Britanya’yı işgali sonrasında Londinium isminle kuruldu. Bu ismin kökeni “akan nehir” anlamındaydı. Bana akan zamanı anımsatıyorsun. Seyre doyumsuz manzaraların aktığı zamanlarını anımsıyorum. Monmouthlu Geoffrey’e göre Akan Nehir isminin aslında Kelt tanrılarında Ludd’a dayanmaktaymış. Efsaneye göre eskiden “Trinovantum” olarak anılan şehrin adı “Caer Ludd” olarak değişmiş. Sen kapitalist uyanışın da kentisin. Sömürgeler üzerine inşa edilmiş bir ağrıyı taşımış gemiler sana.

Sokaklarında rüzgâra karşı yürür, yağmurlu çiçek koklar, sabah espressosu tadına bakar, yok kahvaltıda yulaf ezmeni yemem çünkü tadına bir türlü varamadım, yürüyüşüme döner, anıtları okur, yerel ünlülere rastlar, parkta sincapları takip eder, ördeklerle kuşların iş sohbetlerine kulak misafiri olur, karanlığı yaran ışığa karşı durur, gece kulübü ritimlerine kapılır, doğal bir şekilde akan hayatın tadını çıkarabiliriz. Arabalar ve bisikletlerin rotası belirliken, biz burnumuzun götürdüğü yere başıboş gidip kültürel zenginliğinin dinamizmiyle sersemleyebiliriz. Sekiz milyon yerel halkın, her yıl gelen otuz milyon dünyalı ziyaretçini 1.600 km karelik gezilecek alanın içerisinde güzel güzel ağrlar.

Dört Dünya Miras Alanına sahipsin. Londra Kalesi, Kew Bahçeleri, Westminster Sarayı, Westminster Abbey ve Aziz Margaret Kilisesi ve Greenwich. Ölümsüzlüğü zaman manzaralarına işlemiş bir dünya var. Düşleri özgürleştirecek yerler arasında Buckingham Sarayı, London Eye, Piccadilly Circus, Aziz Paul Katedrali, Tower Bridge, Big Ben, Windsor Şatosu, British Museum, National Gallery, Londra Zindanı, Hyde Park, Trafalgar Meydanı ve göğü delen The Shard manzaralarının sınırını dünya üzerine değil zamana çizmiş gibisiniz. Şehir, Portland taşından ihtişamlı inşa edilmiş. Viktorya mimarisinin mükemmel örnekleri ile dolu şehir. Günümüz Londra'sının gökdelenlerinin en yükseği Birleşik Krallık'taki doksan beş katlı The Shard görkeminin göğe ulaşmış halidir.

Sevgili Londra hem göğe hem de yerin içinde kurduğun hatlarla kendini hiç özletmek istemediğin kanısındayım. Dünyanın en eski metrosunu 1863 yılında Metropolitan Railway adıyla yapılmış. Heathrow havalimanına indiğinizde anlayacaksınız. Dünyanın gözbebeği Londra. Büyük Britanya adasının güneydoğusundaki Thames Nehri üzerinde yüceliğinle Akan Zaman gibi duruyorsun.

Londra dünyada üçüncü film şehirdir. Klas tarzıyla moda başkentlerinden biri olarak görülür. Londra Moda Haftası'na ev sahipliği yapıyor. Dünyada en çok tiyatro izleyicisine sahip olan şehirde West End bölgesinde günde iki yüz oyun sahnelenir. Şehirde 11 ulusal müze olmak üzere, yüz yetmiş müze mevcuttur. Şehirde yılda iki yüz elli festival düzenlenir, bunların en büyüğü olan Notting Hill Festivali'ne bir milyondan fazla kişi katılır.

Dünyaca bilinen müze ve sanat galerileri Londra'da bulunur. Buraların giriş ücreti almayarak herkesin seyrine açık olması, turizme canlılık katıyor. Akademik araştırmaların en eskisi, 1753'te kurulmuş British Museum Bloomsbury bölgesinde bulunur. Sekiz milyon objelik koleksiyonunda Mısır'dan getirilen Rosetta Taşı gibi dünyaca üne sahip parçalar yer alır. Trafalgar Meydanı'nda ise National Galery yer alır.

Seni bir kez gören için seni unutmak o kadar kolay mı sandın. Londralı cep boyu A'dan Z'ye sokak rehberini cebinde taşır. Gezgincilerin, otobüs duraklarında bulunduğu bölgenin haritasında kırmızı daire içine alınan durakta olduğunu anlayarak yolunu bulması zaman alır. Thames Nehri dönüşleri nedeniyle Londra'yı anlamanız için size nehir, rehber olamaz. Birbirine benzer sokaklarında deneyimli gezgincilerin bile yolunu bulması kolay mı sandınız. Seninle, sende kaybolmak seni içten bir samimiyetle yaşamaktır. Daha anlaşılır olsaydın çekiciliğini yitirebilirdin. Az, istekli olsaydın heyecanının olmazdı. Tüm gücünle karşı koysan da kalbimde büyüyorsun. Az bilinen sürprizlerini aramak için bazı tatlı oyunlar yapılabilir. Burnunun götürdüğü yeri, adım adım gezerek keşfeden başıboş gezgincilerin hiçbir şeyleri olmazsa bile en büyük eğlencesi tesadüflerin heyecanı değil midir?

19. yüzyılın sonlarında Sout Kensington bölgesinde "Albertopolis" diye anılan bir kültür ve bilim merkezi oluştu. Burada Doğa Tarihi Müzesi, Victoria ve Albert Müzesi ve Bilim Müzesi olmak üzere üç büyük ulusal müze mevcuttur. Britanya'da resmedilen eserlerin sergilendiği ulusal müze, 1897'de National Gallery'nin eki Tate Britain kurulmuştur. Bu müze zamanla modern sanat için önemli bir merkez haline gelmiş; modern sanat koleksiyonu Tate Modern müzesine taşınmıştır. İlham veren modern sanat eserleri, hayallerin sınırı yıkma ihlalini yaşatır.

Beyaz İngiliz ağırlığıyla Londra, geleneksel olarak Hristiyan olmuştur ve özellikle şehir merkezinde çok sayıda kilise vardır. Şehirdeki ünlü St Paul Katedrali ve nehrin güneyindeki Southwark Katedrali, Anglikanizm idari merkezleridir. Canterbury Başpiskoposu, İngiltere Kilisesi'nin ve dünya çapındaki Anglikan Cemaati'nin ana piskoposu Lambeth Sarayı'ndadır. Dünyanın en büyük uluslararası öğrenci nüfusuna sahip Londra; Cambridge ve Oxford ile beraber İngiliz üniversitelerinin "altın üçgen"inin parçasıdır. Bu altın üçgeni oluşturan ve ülkenin en prestijli eğitim kurumlarından kabul edilen University College London, Imperial College London ve dünyanın en büyük koleksiyonu olan Maughan Kütüphanesiyle King's College London öğrencisi oğlum benden aldı Londra. Sevgili İngiltere, ona iyi bak.

İlk önce yağmuruna sonra yankısına en sonunda özlemine tutulursunuz. Londra, ılıman bir okyanusal iklime sahiptir. Yağış kayıtları, Kew'de kayıtların başladığı en az 1697'den beri şehirde tutulduğuna göre en yağışlı ay Kasım. Şehrin yankı yapan düzeniyle sizi karşılayan yankıyı dinleyin. Parlamento Evleri, çanı her on beş dakikada bir çalar ama Big Ben'i sadece saat başlarında duyabilirsiniz ve yankılanan sesi duymak için beklemelisiniz. Yankıyı durup dinleyiniz. Size sırrını fısıldar. Yankının duyumu tüm hayallerinizi kıyıya vurduğunda duvarlar yıkılır birer birer. Ve size Dünyanın Kültür Başkenti Sevgili Londra, tüm sırrının kapılarını açar.

Karşıya geçmek için önce sağa bakınız! Sonra da kaldırım kenarını sessizce kuralları ve sizi görmezden gelen araçlara ve bisikletlilere bakınız ve dikkatlice karşıya geçiniz. Beyaz atlı bir prensin aşkına çarpılmadan hayatın karşısına geçeceğinizde ise daima sol yanınıza bakınız! Dar gelsin kötü çocuklara dünya. Aşka ve araçlara dikkat! Çarpılmadan geçin kalplerden.

Beatles'in şarkısındaki kötü çocuk Londra mı, Prens Charles mı, yoksa Leydi Diana'nın hayatına kasteden suikastçı mı? Hepsi. Bilinmezlik içinde. Benim için kötü çocuk, çaldıkları kalbe değer veremeyenlerdir. Sevgili Londra, sizi zamanın manzarasında bilinmezliğinizle sakın gören var mı? Sevgili Londra, pervazına konan kanadı kırılmış kuş, uçamaz, senin nadir görülen mavi göğünde. Kuş, kanatsız kalınca biz onu kanadımıza taksak yolumuzu bize gösterse; zaman manzaramızın bilinmezliği çözülür değil mi?

Buckingham Palace, eski ustaların tabloları, mobilyalarıyla yedi yüz yetmiş beş odamı kraliyet ailesinin üyelerini ve Wellington Barrack'dan saraya yürüyüş yapan muhafızları her ağustos ziyaretçileri görebilirler. St. James's Park, güzel bir zaman manzarası izleme noktasıdır. Palace'ın güneyindeki Queen's Gallery'de dört yüz yıldır kraliçeler tarafından toplanan ve onlara emanet edilen Royal Collection'dan ulusal eserler değişen sergiler halinde sunulur. Galerinin arka tarafında kraliçenin arabasını çeken Windsor Grey atlarının evi olan Royal Mews'in çektiği Gold State Coach taç giyme törenlerinde ve diğer yedi at arabası altın örgülü devlet üniformalarıyla büyük olaylar için kraliyet ailesinin nasıl yolculuk yaptığını gösterir.

Westminster Abbey, İngiliz tarihinin bütün ihtişamını özetler. Londra'nın en eski ve en güzel yapıtıdır. Tarihi Thames kıyısında on iki Benediktin keşişinin M.S 960 yılında kurduğu manastıra kadar uzanır. 11. Yüzyılda Kral Edward the Confessor yeni ve daha büyük bir kilise inşa etmiştir. Bu da Kral III. Henry'nin 1245 yılında yaptırdığı şu anki gotik yapı ile değiştirilmiştir. Edward'ın manastırında bazı binalara hâlâ görülebilir, buna Westminster School dâhildir. Kilise korosu Choir School'un otuz genci ile koro okulu günlük koro servisinde yer alır. Kuzey girişinden yürürken soluza bakarsanız 1268'den kalan renkli mozaik yer döşemeli Yüksek Sunak görülesidir. Sunağın arkasındaki St. Edward's Chapel King Edward the Confessor'ı anar. Kendisinin yeni yaptığı şapel ölümünden bir yıl önce, 1065 yılında kutsanmıştır. Şapelde Edward'ın türbesi ve kraliyet ailesinden geri kalanların mezarları bulunur. Şapel'in dışında yüksek duvarlı masif meşeden yapılmış Coronation Chair taç giyme tahtı dört yıldızlı aslan tarafından korunur. 1308'den bu yana sadece Kral V. Edward ve Kral III. Edward burada taç giymiştir.

Henry VII'nin Lady Chapel'i Coronation Chair'in arkasında mücevher benzeri. Henry VII'nin Lady Chapel'ini yelpaze şekilli kemerlerinde dantel dokunuşları vardır. Henry'nin üyesi olduğu House of Tudor'un bronz kapıları Tudor Evi sembolü olarak süsler. Kralın mezarı, eşi Elizabeth of York'un son dinlenme yeri ile birlikte sunağın arkasındadır. Lady Chapel'in kuzey koridorunda I. Kraliçe Elizabeth'in ve yarı Kraliçe Mary'nin renkli Tudor mezarları bulunur. Din nedeniyle birbirlerinin düşmanı olmuş olan bu kız kardeşler, burada ölümlerinden sonra birleşmişlerdir. Güney koridorunda gömülü olan başka kraliyet ailesi üyeleri de vardır, bunların arasında son olarak 1760'ta gömülen Kral II. George bulunmaktadır.

Müzisyenler ve Prenslardan sonra size çarpacak olan en iyi kötü çocuk, şairlerdir. Bu tespit şiirlerde aşikârdır. Bir de bunu anlamazı sağlamak için uyarı niteliğinde ayrı bir şairler köşesi vardır. Şair Köşesi, kilisenin haç şeklindeki yan kollarının güney bölümü İngiliz yazarlarının hayatını anar. Shakespeare ve Lord Byron için yapılan anıtların yanı sıra Dr. Samuel Johnson, Charles Dickens ve besteci George Frideric Handel'in mezarları buradadır. Aktör Sir Laurence Oliver'ın külleri buraya gömülmüştür. 150 yıllık kilise salonu, otuz bir metrelik tavanı İngiltere'nin en yükseğidir. Türlerin Kökeni'nde "İçgüdülerin, her türün mevcut yaşam koşulları altındaki refahı açısından, en az bedensel yapı kadar önemli olduğunu herkes kabul edecektir." (s.207) diyen Darwin'in eserinden anlaşıldığı üzere içindeki iyi çocuğu dinleyin. Darwin'de burada gömülü kötü çocuk olanlar arasındadır. Batı penceresinin altında Birinci Dünya Savaşında ölenlerin anısına yapılmış olan Bilinmeyen Asker mezarı da bulunmaktadır. Kilise keşfi bitince Victoria Tower Gardens içinde sen olan her şey gibi. Bu, Victoria Kule Bahçeleri kasveti bitirerek, kalbe yeniden bir yol çizer. Buxton Memorial Fountain'da içeren, nehir kıyısındaki sakin bir parktır ve 1834 yılında İngiliz İmparatorluğundaki esirlerin özgür bırakılması anısına Buxton Anıt Çeşmesi yapılmıştır. Gel gör ki özgürlük kötü çocuğu serbest bırakmış.

Kraliyet mücevherlerinin saklandığı ve şimdi Parlamento tarihini sergilemekte olan 700 yıllık Jewel Tower, sana bir kimlik veren bu Mücevher Kulesi'ne yolunuz elbet düşer. Tabi nehirde seyahat etmenin en hızlı yolu Thames Clippers nehir taksileriyle ilginç gerçekler ve geçmişten kalan hikâyeler içerisinden zaman manzarasına bakarsınız. Saatlerce sıra bekleyerek Tower of London Kulesi'ni gezebilme ve beklerken Thomas More Ütopyasında: Bir filozof ve dünya gezgini, isim olarak "saçmalardan söz eden" anlamına gelen Raphael Hythloday karakterinden dünyayı okuyabilirsiniz. Shakespeare'nin kötü çocuğu Macbeth'i okuyabilirsiniz. Charles Dickens genç yaşta yetim kalan David Copperfield ile zor hayatının ve sonunda mutluluğa ulaşmasının hikâyesinde; hep mutluluğun peşinden koşmak, zorluklarla yüzleşmek ve pes etmemek adına ne yapılması gerektiğini içindeki sese kulak kabartabilirsiniz. Thomas Hardy'nin sevmeyen kalp çalan karakterini anlattığı edebi yapıtı; Çılgın Kalabalıktan Uzak okuyunuz. H. G. Wells'in Dünyalar Savaşı'nı okuduktan sonra Aldous Huxley ile Cesur Yeni Dünya'yı okursanız zamanın manzarasının merkezine bakabilirsiniz.

M.S 675'ten beri sizin onu ziyaretinizi bekleyen All Hallovs By The Tower, metro istasyonunun dışındaki London Wall'ın orijinal bölümünü görün. M.S 225 yılına kadar uzanan 19,7 metre yüksekliğindeki Londra Duvarı bin yıl şehrin sınırlarını belirlemiştir. Yoruldu Trinity Square Meydanı dinlenmek için ideal, idam edilen askerlere adanmış olan anıtı, dinlenirken okuyunuz. Tower Bridge'in doğusunda, harika kafelere St. Katharina Docks rıhtımı eşliğinde yemek keyfini tattık. The Scoop'da filmler, oyunlar, müzikali ile London Assembly'e açık hava amfi tiyatrosunu izledik. Madame Tussauds, Royal Opera House, Soho gezilmek için ilklerimizdir. Westminster, Londra'nın tüm ihtişamı ve resmi hayatının merkezidir. Kısa süreli bir ziyaretin seni yaşayabileceği en özel anlarını yaşamak seni tanıma şansı veriyor, Sevgili Londra. Kısa bir zaman sonra seninle yeniden kavuşacağım ve özlemimin son zerrisine dek seni sevmenin hazzını yaşayacağım.

ŞAIRİN MÜLKÜ DİLEMMA YÜKÜ

Hande İkbal

yıl kaç- mevsimlerden ne- kime sancısı yüreğin- sitemler kime- hangi toygarın kanadından ağıyor hayreti dilin- şuursuz günlerin içinden geçiyor rönesansı ruhun- düşünmeden kavuşuyor kelimeler cümlelere- ahlara kimin borcu var- kimin şeriatı kesilen parmaklar- kuş ürkekliğinde- ıhlamur dalı kırılğanlığında gerçek- Adem'in sebebidir cennetle arasına mesafe koymak- herkes diğerinin ötekisi yer yüzünde- tüm ahitlerin samanını savuruyor rüzgar -geriye ruh doyuran buğdayın durumu kalıyor-doğuyor insan ve büyüyor sonra tüm boyutlarında evrenin

hangi anıda çiçekleniyor kokusu çocukluğun- titreşir çığlıkları masumiyetin- renkleri sarar iştihasıyla dört yanı- hangi tenlerde hangi med-cezirlerin yarası oldu büyümek bilmem- şimdi büyümenin misali dağ başı çeşmelerde kar suyu yaşamak -öyle soğuk öyle uzak - böyle zamanlarda çoğalıyor cümleleri şairlerin -roman kahramanlarının sözlerini toplayıp dönüştürüyor şair -çağ açıyor demirlerden tunçlardan sonra insana- damıtıyor -azaltıyor- vazgeçiyor fazlasından her şeyin- çok olanın gürültülü pazarından kaçırıp sözlerini- dinginlik simyasını çalıyor gövdesine -azalma kutsiyetine inanıyor- tüm mülkü bundan ibaret sarsılmaz inanmışlığının- kimsesi yokmuş şairin- ne gam- şiir kimsesidir- uykuda üstünü örten- demli çayına masada eşlik eden- kitapta sevdiği satırların altını çizen- şiirin elleridir

kimler okudu anladı dizelerini- şirazesi şaşmış gül suskunu hangi yüreğe işledi- aktı gitti feryadı ovalarına talihin- şairin mülkü nedir- küçük harflerden mürekkep imsiz sözleri mi şair kılar insanı- büyük büyük epopeler mi- şiirim yok iddiası- alt alta yazılamayanlar yan yana anamlanır- benim mülküm kelimelerin simyası

KÜÇÜREK ÖYKÜLER

Fatma Nur Uysal Pınar

Dalga

On sekiz sene aynı banka oturup aynı türküyü mırıldandı adam. Gelmeyecek olanı, bir kere gelişinin hatırına on sekiz sene bekledi. Gelen yine gelir, dedi. Gidenin yine gideceğini düşünmedi.

Sağım Solum

Sağ kolunda kahverengi beni olan oğlunu aramadığı yer kalmadı. Karakoldakiler yok demekten bıktı, kadın sormaktan bıkmadı. Her akşam aynı cümleyi duyarlardı ondan. “Yer yarılmadı ya içine girmediydi ya... Yer yarılmadı ya, içine girmediydi ya...”

Ağır Yük

Pazar yerinde on yaşlarında bir çocuğa rastladı kadın. Zengin olduğu her halinden belli, şişman, sinirli, orta yaşlı bir adamın eşyasını taşıyordu. Çocukla göz göze gelmemek için çok uğraştı.

—Abla, senin eşyalarını da taşıyayım mı?

Kadının elindeki iki kilo bir anda iki yüz kilo oldu.

Ceviz Kolye

Öğrencilerinden biri cevizden kolye hediye etti. Tek tek iplere geçirilen cevizlerde adını okuyunca şaşırıldı. Kuralları gereği uygun bir dille kabul etmedi. İnce davranışının ne kadar mutlu ettiğini öğrencisine anlattı. O akşam kapı çaldı. Hediyesini kabul etmediği öğrenci ve annesi karşısındaydı. Kadın, cevizden kolyeyi uzatarak “Ağacı bizimdir, para vermedik, bu da komşu hakkı.” dedi.

KAOSTAN SONRA O HÜZZAM ŞARKI

Muhammet Erdevir

Dünya kurulduğundan beri başından tufanlar eksik olmamış. Seller basmış vadileri, düzlükler ortadan ikiye yarılmış. Toprak gebe bir kadın gibi doğum sancıları çekerken dağlar kabarmış, bulutlara ulaşmış başları. Öfkeli volkanlar alevden sağanaklar yağdırmış ormanların üstüne, kasırgalar yaşamın filizlendiği yamaçları kamçılammış. Onca badirenin, kargaşanın, yıkımın ve yenilginin sonunda işte buradayız. Sekiz milyarı geçen nüfusumuzla hiç olmadığımız kadar kalabalıklaşmış ve geçmişte asla mümkün olmayacak şekilde birbirimize bağlanmış durumdayız.

Birkaç yüz bin yıldır şahitliğini ettiğimiz ve yükünü paylaştığımız yaşamak hevesi hem ödül hem imtihan olarak başımıza taç, bileğimize kelepçe olmuş. Kendimizi önemseyişimiz belki bundan, üzerimizdeki ister taç ister kelepçe olsun, bir seçimi ifade ediyor. Seçildiğimizi, seçkinlerden olduğumuzu, lütfu ve ihsana mazhar olmasak da bunların imkân dâhilinde olduğunu seziyoruz.

Cahit İrgat bir şiirinde “Kaderindir yaşayan / Sen ölmüşsün çocuğum” der. Önce en saf olanın öldüğü bir dünya bu. Çocukların yatağa aç girdiği, merhametin menfaate tercih edilemediği bir yaşamı pay ediyoruz sekiz milyarda bir. Hikâyelere sığınıp anekdotlarla avunuyoruz. Yüz bin yıl önce, kasırgalardan kaçıp mağaralara sığınan küçük gruplardan bir farkımız yok çünkü. Ayrılık ve aykırılıklar inşa ettiğimiz, mesafelerin arasını açtığımız, surlar ve barikatlarla korunmaya çekildiğimiz binlerce yıllık maceramızın sonunda durduğumuz, olduğumuz, bulunduğumuz yer o mağaradan pek de farklı değil. Vesileler meseleye dönüşüyor, soru sora sora sorunlarımızı öbekleştiriyoruz. En büyük keşfimiz kahve, en işlevsel icadımız boş zaman olabilir mesela. Fakat bunca konfor bizi “biz” olmaktan uzaklaştırıyor işte. Kendimize, benliğimize odaklandıkça konfor alanımız genişliyor ve uzaklaşıyoruz toplumsal köklerimizden.

Felaketlerin çoğaldığını, yaygınlaştığını, katmerlendiğini düşünüyoruz. İnsana değer veriyoruz ya, insanla ilgili her şey radarımıza giriyor. En çok da insanlığın acıları, trajedileri, hastalıkları, yok oluşları... Yaşananlara dikkat kesildiğimiz zannındayız, daha düşünceli ve daha hassas olduğumuzu da hissediyoruz. Oysa dikkatlerimiz esir alınmış durumda. Hassasiyetlerimiz birer avuntudan ibaret ve çaresi yok bu derdin kapı kapı ne kadar dolansak da. Fakat derdimiz başka bir yönden yaklaşıyor bize ve dermana dönüşüyor: Korkunç trajediler içimizdeki “biz”i uyandırıyor. İnsan yanımız silkeliyor üzerindeki ölü toprağını, yeniden çağlamaya başlıyor yaşamı zenginleştiren tüm kaynaklar. İnsan olduğumuzu hatırlatıyor bize kaosun yıkıcı karmaşası. Sarsılmak içimizdeki bazı duvarları yıkıyor. Yeni yollar ve iletişim kanalları açılıyor bu yıkıntılar arasından. Sarsıldıkça bazı taşlar da yerine oturuyor. Anlayamadıklarımız, anlam veremediklerimiz, anlamak istemediklerimiz kişisel sözlüklerimizde hacimli maddelere dönüşüyor. Günler ve geceler boyunca ezber ettiğimiz hakikatler bize, artık değişmemiz gerektiğini talim ettiriyor.

İnsanın hamuru unutmakla mayalanmış. Acıları tez unutmamız biraz da bundan. Fakat unuttuğumuz için belleğimizde oluşan boşluğu da yine muhayyilemizle doldururuz. Bazı hatıralar gerçektir, bazılarını biz sonradan oluştururuz. Unuttuğumuz sebepler yerine hatırladığımız gerekçeleri ikame ederiz. Böylece yaşamımız olduğundan daha anlamlı, daha kapsayıcı ve daha nedensel bir hal alır. Bu nedensellik yaşama anlam yüklemeyi kolaylaştırdığı gibi davranışları da açıklar. Hiçbir şeyin sebepsiz olamayacağı gerçeğinin altını çizmek aynı zamanda hiçbir şeyi sebepsiz yapmadığımız mesajını verir muhataplarımıza. Unuttum ama bir sor niye unuttum diyerek savunamayacağımız hiçbir yanımız, hiçbir adımımız yoktur.

Kaçınılmaz olarak ve kaçamadığımız için yıkımı önemseydiğimiz, ciddiye aldığımız, sonuçlarından çekindiğimiz bir çağdayız. Oysa günümüz konfor alanlarımızı ince hesaplarla planlamak ve inşa etmekle geçiyor. Yalnız ve muzaffer komutanlar olarak hayatımıza dair söz hakkımız olduğu fikrine öylesine alıştırmışız ki zaman zaman gerçekten bir şeyler başarabileceğimize inanıyoruz. Gülümsemek, gururlanmak, özgüven ve öz farkındalıkla çalılımlı bir imaj çizmek kurduğumuz dünyanın alametifarikası. Eğlenceli olmak, eğlenceli görünmek, eğlenceli bir profil çizmek için bile kariyer planları gibi adım adım taş diziyoruz toplumsal kaldırımlara. Trafığe takılıyoruz ve aksıyor üst kata varamayan basamaklarımız. Acının örsünde dövülerek ani ve beklenmedik sarsıntılarla yaşamımıza giren, böylece kendini yeniden hatırlatan “biz” fikri geldiği hızla çıkıyor hayatımızdan. Hüzzam bir şarkı gibi bu, tınısını anımsıyoruz ama sözleri hep dilimizin ucunda. “Hani bir şarkı vardı ya, tam da dilimin ucunda sözleri ama...” dediğimiz türden bir şarkı. Hani şöyle bir şey: “Böyle mi esecekti son günümde bu rüzgâr”

osermetal

Makina & Mühendislik

2023 KATALOG

+90 530 775 51 31

info@osermetal.com.tr

www.osermetal.com.tr

2. Organize Sanayi Bölgesi
83214 No.lu Cadde No: 11 Gaziantep

son söz yerine...

GEÇ KALMANIN RENGİ

Hüseyin Akın

Bazen sevmek güzel seni birlikte
Yanıştan dönmek, yanmadan sönmek gibi
Birlikte çıkmak çarşıya, çarşı yerinde yokken
Bir elinde şemsiye bir elinde yağmur
Sen varsın hayat var bir de ölüm yürürlükte

Biliyorum, bu kadar yol tek başına yürünmez
Yol da kısalıyor seninle, özlemek de
Demıştin ya bayram olsun seni birlikte gezelim
Geceyi sen taşı gündüzü ben
Arifeden bayrama kaybolsak çok görülmez.

Bir başına ne kadar uzak insan kendine
Yanıdan günler geçer içinden bir şey geçmez
Kapalı kapılar ardında bir sır var söylenecek
Ey sır, beni oraya götür kendimden başkasına
Karıştır beni dünyaya geç gelmenin rengine

Bazen sormak güzel seni birlikte
Uzun yıllar evvel yokmuşsun gibi
Ya da bir ara gelmişsin sonra gitmişsin
Sanki her çekilişte o en mutsuz yüz
Etin aklı kalmış yaslandığı kemikte

Sevdim ve sordum, göz gözü görmüyordu
Oturduğu yerden taşındı dediler
Önce göğe sonra durup yere baktım
Bir iyi niyet gibi konup göçmüştü dünyanın burçlarına
Galiba dünya dönmüyordu

17

